

50 ÉV FUTÁS

Monspart
Saroltának
írtuk

*Ez a könyv ajándék Monspart Sarolta
ötven éves fűtőjubiléumára
2010. október 19.*

Kiadja az
Ábel Térképészeti Kft.
1089 Budapest,
Visi Imre utca 14.

Felelős kiadó:
Hegedüs Ábel
főszerkesztő

Szerkesztők:

Korik Vera
Hegedüs Ágnes
Hegedüs András

Közreműködők:

Kiss Endre

Bohnet Mária
Bozán György
Józsa Sándor
Kerek Judit
Kovács Péter
Lux Andrea
Sötér János
Dr. Vörös István
Zentai László

©2010 szerzők és
Ábel Térképészeti Kft.
ISBN 978-963-08-0174-4

50 ÉV FUTÁS

(1960–2010)

Monspart Saroltának írtuk

Budapest 2010

A borítón az 1972-es tájfutó Világbajnokság női egyéni pályája,
valamint Homoki Géza 1973-as felvétele Saciról és
Lenkei Csilla fényképe a Minden-Kor futóiról

Gromek és Mosa. Korik Andor felvétele

Nyomdai munkák:
Rózsadomb Contact Kft.

Előszó

Vajon szükség van-e erre a könyvre? Ha Mosát kérdezzük, természetesen nincs, de szerencsére a szerkesztők nem őt kérdezték. Igen, szükség van arra, hogy időnként kézzelfogható nyomot is hagyjunk a fontosabb eseményekről, erre talán még mindig legjobb a könyv. És mi lehetne fontosabb esemény annál, mint ez az 50 év futás, a szó konkrét és átvitt értelmében is? Jelképes, hogy 50 ember összefogása alkotta meg ezt a kötetet, ami Saci népszerűségét is jelzi.

Nagy meglepetést szerzett nekem Hegedüs Ábel, amikor megalapította szövetségünk térképgyűjteményét, biztosítva ezzel, hogy sportágunk legfontosabb kellékei, a térképek megőrződjenek az utókornak. És nem csak egy zárt szekrényben, hanem a sorozatok szétosztásával közgyűjtemények sorába jutottak el ezek a nekünk oly kedves kiadványok a jelen- és utókor okulására. Ez a mostani kezdeményezése is hasznos, hiszen olyan ajándékot ad az ünnepeltnek, amit talán leginkább el tud viselni. Külön dicsérendő, hogy a kötet nem vész el a tájfutás zárt közösségében, hanem nyit a futás teljes palettájára, ahogy azt Mosa is teszi. Az írások – ahogy szerzőik is – mind-mind mások, de valamennyi értékes és pont az a jó bennük, hogy olyan sok oldalról mutatják be a futást és magát az ünnepeltet. Egyforma élvezettel olvasuk a nyolcunokás nagymama és a világ bajnok, az edzőtárs és sportdiplomata visszaemlékezéseit. Nagyon jó, hogy valamennyi írás (egy kivétellel) vadonatúj, ez a szerkesztői elv csak helyeselhető. Magyarosan sajátos, milyen sokan gondolják úgy, hogy jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy Mosa világklasszis legyen, pedig ez azért elsősorban az ő érdeme.

Sokszor írtam Saciról, különösen, amíg a válogatott keret edzője voltam, ezekből most az 1970-es értékelést választottam idézésre.

Monspart Sarolta. E szűkös néhány sor nagyon kevés arra, hogy az egyéni világbajnokság esélyesének 8. helyét megmagyarázzam. Tény, hogy fizikailag jobb, de legalábbis van olyan, mint a legjobb skandiná-

vok. De tény az is, hogy idegileg nem bírja úgy a világbajnokságok légkörét, mint ellenfelei. Ingrid Hadler sem a nyugodtság mintaképe – szemben Ulla Lindkvisttel –, de neki sikerült annyi év után leküzdeni az idegfeszültséget. És most ő a világbajnok. Monspart Sarolta, vagy nevének népszerű betűszavas változatát használva: Mosa idei eredményei alapján joggal pályázott a dobogó legfelső fokára, és ennek meghiúsulásába talán én is közrejátszottam, mikor a rajtsorrend eldöntésénél nem. az első csoportot javasoltam, hanem a más esetekben előnyösebb utolsó negyedét. Huszonnégy óra alatt fordult a helyzet Ingrid Hadlerrel szemben, amikor a váltóban a norvég bajnoknő hibázott és Mosa nem. Hogy két év alatt hogyan fordul a helyzet azt nem tudom, de reménykedem.

(Ahogy az gyakran előfordul, ha a felkért személy elérhetetlen, helyette a szerkesztő kénytelen összehozni az előszót. Most is ez történt.)

Skerletz Iván
(1939-1996)
„A főtítkár”

Néhány éve a Hadtörténeti Múzeum Térképtárában dolgozom és így van némi rálátásom a magyar tudományos életre. Bevett szokás, hogy akik nagyot alkottak egy-egy tudományterületen, vagy sokáig dolgoztak pl. egy szerkesztőségben, azokat valamely jeles alkalomkor kötettel köszöntik. Az alkalom lehet a nyugdíjba vonulás időpontja, születésnap vagy például a pályára lépés fél-évszázados évfordulója. Eszembe jutott, hogy nekünk is van egy „professzorunk”, ahogy a „Mindenkoros lányok” írják, és milyen jó lenne őt egy könyvvel köszönteni futóvá-tájfutóvá válásának ötvenedik évfordulóján! (Fontos, hogy nem Róla, hanem Neki írtuk, köztudomású ugyanis, hogy Mosáról könyvet írni nem szabad.) Sikerült szerkesztőtársaimat és Kiss Endrét megnyerni az ügynek, akik nélkül nem mertem volna belevágni.

Mintegy félezer a jött-ment elektronikus levelek száma és a felkértek több, mit fele elküldte hosszabb-rövidebb írását, ebből állt össze ez a könyv. A köszöntőt írók névsorát böngészőknek némi magyarázkodás: a névsor esetleges, azok vannak benne, akik eszünkbe jutottak, utolértük őket és irtak. Tehát vannak, akikre nem gondoltunk, akiket nem találtunk meg és olyanok is, akik nem tudtak vagy akartak írni. Sajnos nagyon sokan „igazoltnak” hiányoznak az írók közül, ahol lehetett, fényképekkel pótoltuk a hiányt. A számomra legnagyobb űrt a furcsa előszóval próbáltam betölteni.

A piszkos anyagiakról. (Talán meglepő, hogy ezeket leirom, de Mosa úgyis kiszedné belőlem, akkor már jobb előre túlesni rajta.) Felhívásunkra a kötet kiadásának költségeihez szinte minden író hozzájárult. Azok, akik az írást valamiért nem vállalták, de tetszett nekik az ötlet, szintén beszálltak, őket a támogatók között tüntettük fel. A konkrét összegek természetesen titkosak, de most is beigazolódom, hogy a kisebb jövedelműek könnyebben adnak fontos célra, míg a jobban állók kétszer is meggondolják. Vagy mondjuk így, feledékenyebbek...

Eredetileg sokkal bővebb kiegészítést terveztem a kötet második felébe, mint ami végül belekerült. Elkezdtem összegyűjteni Mosa írásait, a vele készült interjúkat, vallomásait és fényképeket. Ezek száma azonban olyan nagy és a

források olyan szerteágazóak, hogy nem jutottam a végére. Túl széles segítői kört sem akartam bevonni, nehogy veszélybe kerüljön a meglepetés. Ezért ezeket inkább hagyom az „igazi” Saciról szóló könyv írójának, már ha sikerül valakinek engedélyt kapnia erre Mosától. Megpróbáltam Saci edzőinek listáját is összeállítani, de ezzel aztán igazi darázs-fészekbe nyúltam, tehát ez is „ugrott”. Maradt a rövid életrajz, amit mindenféle nyilvános forrásokból szedtem össze némi baráti segítséggel, remélem jó szórakozás lesz Mosának ezt az irományt ízekre szedni.

Nagyon élveztem az egész munkálatot, ilyenkor mindig nagyon közel kerül az ember kutatása tárgyához, átéli sikereit, kudarcait. Érdekes, hogy hogyan változik az MS-ről szóló és az általa írt írások hangvétele, stílusa az idők folyamán. Sokat segített, hogy nagyon sok eseményen ott voltam, amiről szó esett. Persze izgalmas lett volna Mosával együtt tenni mindezt, de úgy vélem, nem hagyta volna.

Némi szorongással bocsátom útjára ezt a kötetet. Egyrészt azért, mert ahogy írtam, nem teljes. A másik okot azoknak, akik ismerik Monspart Saroltát, nem kell magyarázni. MoSa nagyon nem szereti, ha írnak róla, és ha ünneplik, most ez a kettő egyszerre esik meg vele.

Arra kérem Mosát, fogadja ezt a könyvet olyan szeretettel, ahogy mi irtuk!

To the legend of Hungarian orienteering

Liisa Veijalainen

World Champion in Orienteering

Sarolta, you were in a way one of the people who have most affected to my developing as an orienteer. As young and eager I of course looked very carefully around me and tried to have new ideas to be better and better in my sport. You gave me many of those ideas.

I keep you, Sarolta, the fore runner of Middle European women orienteering. You were travelling a lot and took part in many competitions. I liked your strong hold in what ever you did. Many people called you the "gipsy women" because of your many travels and the impression to be free as a bird flying on blue sky to far away countries.

You were, and I'm quite sure still are, determined and unprejudiced woman who does what she wants. That was something that made deep effect on a young Finnish orienteer, who wanted to be one of the best orienteers in the world.

Of our common competitions I best remember the WOC in Scotland 1976. You were the favourite to be the winner in women's category. You were at that time so strong runner that everybody thought the gold medal quite surely to be yours. Before competition The Finnish team had one of the final trainings at the same time and place as you Hungarians. I had that day my last hard training and I ran with full speed all the course around. My time was about three minutes better than yours. That incident gave me belief that with careful orienteering and determined running I could have possibilities to compete with you even of the first place.

I met you last year in WOC in Miskolc It was very nice to see you after a long time. You were the same kind and strong woman whom I remembered from our competing years. In our discussion we were still those young women in seventies - at least of our souls. I thank you Sarolta to have able to be your orienteering friend during the years. I have learned many important things to become better orienteer and courageous woman.

I wish you nice days in beautiful Hungarian forests, now with a lot of time to enjoy beautiful flowers and birds singing in trees.

With warm thoughts and greetings

A magyar tájfutás élő legendájához

Liisa Veijalainen

Tájfutó Világ bajnok

Sarolta, Te voltál az egyike azoknak az embereknek, akik legjobban befolyásolták a tájfutó pályafutásomat. Lelkes fiataalként gondosan vizsgáltam a környezetemet és próbáltam új ötleteket ellesni, hogy sportágamban mind jobbra váljak. Számos ilyen ötlet Tőled származik.

Téged tartalak, Sarolta, a közép-európai női tájfutás előfutárának. Sokat utaztál, és rengeteg versenyen vettél részt. Szerettem az erős tartásodat, akármit is csináltál. Sokan cigánylánynak hívtak a sok utazásod miatt, és mert szabad madárként röpködöttél a kék égen távoli országok felé.

Mindig is határozott és elöljárótektől mentes nő voltál, aki véghezviszi, amit akar – és biztos vagyok benne, hogy még most is az vagy. Ez gyakorolt mély benyomást a fiatal finn tájfutóra, aki a világ egyik legjobb bika akart lenni.

Közös versenyünk közül leginkább az 1976-os skót VB-re emlékszem. Te voltál a női kategória favoritja. Ebben az időben olyan jó futó voltál, hogy mindenki azt gondolta, egészen biztosan Tied lesz az aranyérem. A verseny előtt a finn csapat a magyarokkal azonos helyen és időben tartotta egyik utolsó edzését. Nekem ezen a napon volt az utolsó erős edzésem, és teljes sebességgel futottam végig a pályát. Az időm mintegy 3 perccel jobb volt a Tiednél. Ez a mozzanat adta nekem a hitet, hogy gondos tájékozódással és eltökélt futással esélyem lehet, hogy versenyre keljek Veled akár az első helyért is.

Tavaly találkoztam Veled Miskolcon, nagyon jó volt hosszú idő után újra látni Téged. Ugyanolyan kedves és erős nő voltál, mint amilyenre emlékeztem még versenyző korunkból. Beszélgetésünk közben ugyanolyan fiatal nők voltunk, mint a hetvenes években – legalábbis lélekben.

Köszönöm Neked, Sarolta, hogy tájfutó barátod lehettem az évek során. Sok fontos dolgot tanultam Tőled, hogy jobb tájfutó és bátor nő lehessenek.

Kívánok Neked szép napokat a gyönyörű magyar erdőkben, most már időt hagyva a gyönyörű virágok és a fákon daloló madarak élvezetére is.

Meleg barátsággal üdvözöllek.

Greetings to Sarolta
Sue Harvey
President of IOF (1994-2004)

The first time I met Sarolta was at an international event around 1970. There was a group of girls, and someone said to me 'That one is Sarolta Monspart'. I felt in great awe. I was very new to the international scene. But within minutes we were all chatting together. I recall to this day thinking: this great person, and she's willing to talk to newbies like me! A great democrat, as well as a great runner.

A great realist, also. Some years later when we were both on the IOF Council, Sarolta never failed to make us laugh with a good joke, or to bring us back to earth with her realism.

Thank you Sarolta

Sarolta köszöntése
Sue Harvey
Az IOF korábbi elnöke (1994-2004)

Saroltával először 1970 körül találkoztam egy nemzetközi versenyen. Egy csoport lányt láttam, s valaki azt mondta nekem, hogy az ott Monspart Sarolta. Áhitattal figyeltem őt. Én akkor még csak kezdő voltam a nemzetközi porondon. De néhány perc múlva már vidáman beszélgettünk. A mai napig emlékszem az akkori érzéseimre: itt van egy híres sportoló, aki hozzám hasonló kezdőkkel is hajlandó beszélgetni. Egy nagy demokrata, s egyben egy kiváló versenyző.

S emellett igazi realista is. Évekkel később, amikor mindketten az IOF elnökségi tagjai voltunk Sarolta mindig kész volt egy jó viccel megnevettetni minket, vagy realizmusával visszahozni minket a földre.

Köszönöm, Sarolta.

Sarolta Monspart

Matti Leikas

Espoon Unkari-seuran varapuheenjohtaja

Muutama vuosi sitten tapasimme yllättäen. Vaimoni ja minä olimme ryhmävierailulla Espoon ystävyyskaupungissa Eszergomissa. ja tutustuimme kaupungin vanhaan linnaan. Yhtäkkiä kierreportaissa tuli vastaan tuttu hahmo: Sarolta. Tulkkimme oli heti paikalla, mutta häntä ei tarvittu. Sarolta puhui sujuvasti ruotsia, joka on virallinen kieli myös Suomessa. Hänen yhteytensä Suomeen ja muihin pohjoismaihin ovat peräisin jo hänen suunnistusuransa alkua ajoista. Hän on yksi tunnetuimpia ulkomaisia suunnistajia pohjoismaissa.

Unkarissa pidettiin ensimmäinen pohjoismaisin säännöin toteutettu suunnistuskilpailu, Ferenc Földes-kilpailu, Budain vuoristossa kesäkuussa 1961. Kilpailujärjestelyistä vastasi Peter Javorka, joka oli kaksi vuotta aikaisemmin ollut opiskelemaan pohjoismaista suunnistusta Suomessa. Mukana tällä Pedagoguksen matkalla olivat myös mm. Miklos Feher, Endre Kövari ja Edit Györi. Historian opettajana päätoimisesti toiminut Peter Javorka oli kotiin tultuaan aloittanut suunnistuksen ohjauksen koulussaan. Opetuksen tuloksia päästiin arvioimaan Ferenc Földes-kilpailussa. Tyttöjen sarjassa oli parikilpailu, jonka voitti pari Sarolta Monspart - Borbala Cser. Tässä kilpailussa tapasin Saroltan ensimmäisen kerran.

Olin toiminut Pedagogus-joukkueen opettajana Suomessa ja saanut kutsun Unkariin. Kahden viikon matkalla tutustuin Unkarin suunnistukseen. Kävin mm. Galyatetőllä Matra-vuoristossa, jossa sai hyvän kuvan maan mahdollisuuksista harrastaa suunnistusta. Tapasin myös pääsihteeri Miklos Szekely, joka oli ollut Unkarin edustajana perustamassa kansainvälistä liittoa toukokuussa Kööpenhaminassa. Alku oli siis hyvä.

Sarolta Monspart oli heti hyvin innostunut suunnistuksesta. Hän oli aktiivinen ja kirjoitti paljon kirjeitä. Mieleeni on jäänyt erityisesti hänen toiveensa päästä Euroopan mestaruuskilpailuihin Norjaan vuonna 1962. Silloisten sääntöjen mukaan alle 18-vuotiaat eivät päässeet osanottajiksi ja Sarolta ei vielä ollut täyttänyt kahdeksaatoista.. Ne kisat jäivät väliin, mutta jo kahden vuoden kuluttua Sveitsissä Sarolta osoitti taitonsa ja sijoittui 19-vuotiaana EM-kisoissa viidenneksi

Vuonna 1966 kesällä Sarolta tuli yhdessä György Schönwitzkyn kanssa Suomeen tutustumaan ensimmäisten MM-suunnistusten olosuhteisiin. He saivat ensin tutustua eri kohteisiin ja kilpailla eri puolilla Suomea. Sen jälkeen harjoittelimme yhdessä viikon Espoon Nuuksiossa, jonka maasto oli hyvin samanlaista kuin MM-suunnistuksissa Fiskarsissa. Seurani Tuomarilan Urheilijat oli heidän isäntänään. Uskon, että tällä vierailulla oli merkitystä Saroltan ja Györgyn suunnistusuralle. He saivat silloin hyvän käsityksen pohjoismaisesta suunnistustaidosta ja -tekniikasta.

Seurasin Saroltan suunnistusuraa vuodesta toiseen, koska olen ollut kaikissa WOC-kilpailuissa toimittajana. Hän oli loistavakuntoisena toisinaan jopa liian nopea, mikä johti rastien etsintään. Hän vaati myös ehdottomasti, ettei rasteille saa tulla ylimääräisiä ihmisiä, kuten valokuvaajia. Nykyisin kuitenkin saadaan tietoa maastosta ja nykytekniikan avulla häiriötekijät voidaan unohtaa. Laji oli alkuaikoina hyvin harrastajakeskeistä ja piilossa julkisuudelta. Mainittakoon vain, että vasta vuonna 1979 Tampereella edellisen vuoden maailmanmestari tuli ennen kilpailua median haastateltavaksi, kuten muissa urheilulajeissa.

Vuonna 1972 koettiin Saroltan urheilu-uran kohokohta. Hän voitti kultaa Tshekkoslovakian Stare Splavysssä. Iyöden monen pohjoismaisten suunnistajien taidokkaat suoritukset. Itse rata oli vaativassa hiekkakivivuoristossa aivan Saksan rajalla. Se oli ensimmäinen pohjoismaiden ulkopuolelle mennyt voitto, joka samalla osoitti suunnistuksen levinneen huipputason osalta laajalle. Sarolta oppi nämä asiat ensimmäisenä keskieurooppalaisena..

Hyvin merkittävänä on myös pidettävä Ruotsin viiden päivän suunnistuksen voittoa vuonna 1976. Sarolta innostui myös hiihtosuunnistuksesta. Hän kävi esikisoissa ja vuonna 1975 ensimmäisissä MM-kisoissa Hyvinkäällä. Hän oli yhdestoista tässä kilpailussa, joka jäikin hänen ainoaksi kokeilukseen.

Peter Javorkalta kuulimme, että Sarolta on sairastunut vakavasti. Se tuntui todella ikävältä. Sitä suurempi oli häntä kohtaan tuntemamme ihailu, kun hän sairaudestaan toivuttuaan sitkeästi osallistui Unkarin pitkän matkan suunnistuskilpailuun Pilis-vuoristossa. Puhutaan suomalaisesta sisusta, mutta silloin Sarolta osoitti todellista unkarilaista sisua. Sarolta on paitsi sisukas myös empaattinen. Hän tiesi minun tuntevan ja arvostavan Unkarin suunnistusliiton

pääsihteeriä Ivan Skerletziä. Kun Ivan oli hyvin sairas, Sarolta soitti ja kehotti minua soittamaan Ivanille kotiin, minkä teinkin. Vain kuukausi tämän puhelun jälkeen Ivan oli poissa.

TUL: n liittojuhlilla vuonna 1984 Unkarin joukkuejohtajana toiminut Sarolta esitteli meille silloin 17-vuotiaan Katalin Olahin, josta myöhemmin tuli suunnistuksen kaksinkertainen maailmanmestari. Sarolta toimi myös aktiivisesti suunnistuksen kansainvälisen liiton IOF: n hallintoelimissä.

Minulle ja vaimolleni Sarolta on paitsi mestarisuunnistaja myös pitkäaikainen ystävä. Toivomme hänelle monia liikunnantäyteisiä vuosia.

Monspart Sarolta

Matti Leikas

Az espooi Magyar Társaság helyettes szóvivője

Néhány éve véletlenül összefutottunk. A feleségem és én egy csoporttal meglátogattuk Espoo testvérvárosát, Esztergomot. Épp a város régi várát néztük meg, amikor a lépcsőn egy ismerős alak jött szembe: Sarolta. A tolmácsunk azonnal a helyszínen termett, ám végül nem volt szükségünk a segítségére, ugyanis Sarolta folyékonyan beszél svédül, ami Finnország második hivatalos nyelve. A kapcsolata Finnországgal és a többi skandináv országgal, még tájfutó karrierje kezdetéig nyúl vissza. Skandináviában ő az egyik leghíresebb külföldi tájfutó.

1961-ben Magyarországon, a Budai hegyekben rendezték az első, skandináv szabályoknak megfelelő tájfutó versenyt, a Földes Ferenc Kupát. A verseny főrendezője Jávorka Péter volt, aki két évvel korábban Finnországban tanulta a tájfutást. Ezen a Pedagógus úton többek között Fehér Miklós, Kövári Endre és Győri Edit is részt vett. Hazaérkezésük után, a történelemtanárként dolgozó Jávorka Péter elkezdte iskolájában a tájfutó élet megszervezését. Az eredményeket a Földes Ferenc Kupán értékelhettük. A lányok páros versenyen indulhattak, amelynek győztese a Monspart Sarolta – Cser Borbála páros lett. Itt találkoztam Saroltával először.

A finn úton én voltam a Pedagógus csapat tanára, így ők is meghívtak engem Magyarországra. A kényelmes utazás során megismerkedhettem a magyar tájfutással. Jártam többek között a Mátrában, Galyatetőn, ahol elég jó képet kaptam a magyar terepek sajátosságairól. Találkoztam Székely Miklós főtitkárral is, aki májusban Koppenhágában képviselte Magyarországot a Nemzetközi Tájfutó Szövetség megalapításakor. A kezdet tehát ígéretes volt.

Monspart Sarolta az első perctől nagyon lelkes tájfutónak számított. Rengeteg levelet írt nekem. Különösen emlékezetes számomra az az eset, amikor 1962-ben részt szeretett volna venni a Norvégiában rendezett Európa Bajnokságon, ahol az akkori szabályok szerint 18 év alatti versenyző nem indulhatott. Mivel Sarolta akkor még nem töltötte be a 18. életévét, végül nem állhatott rajthoz, azonban két évvel később Svájcban bebizonyította rátermettségét, amikor 19 évesen az ötödik helyen végzett az EB-n.

1966 nyarán Sarolta és Schönviszky György eljöttek Finnországba, hogy megismerkedjenek az első Világbajnokság helyszínével. Több finn terepen is versenyeztek, majd egy héten keresztül közös edzéseket tartottunk az Espooban található Nuuksióban. Az itteni terep ugyanis sokban hasonlít a Fiskarsban rendezett világbajnokság terepéhez. Az egyesületem – Tuomarin Urheilijat – volt a vendéglátójuk. Hiszem, hogy ez a látogatás hatással volt Sarolta és György további tájfutó karrierjére, hisz remek betekintést nyertek a skandináv terepen történő tájékozódás rejtelseibe.

Mivel minden tájfutó VB-n közvetítő voltam, így évről-évre nyomon követhettem Sarolta tájfutó karrierjét. Fantasztikus kondícióban volt, időnként mintha egyenesen túl gyors lett volna, ami hibázáshoz vezetett. Ellenezte, hogy a pontokon kívülállóak – pl. fotósok – jelen legyenek. A mai technika segítségével szerencsére már a futók megzavarása nélkül is kaphatunk információkat a terepről.

Kezdetben a sportág igen kevésbé volt ismert, az 1979-es tamperei világbajnokságon történt meg először az – ami más sportágakban bevett szokás – hogy a média a verseny megkezdése előtt interjút készített az előző évi világbajnokkal.

1972-ben Csehszlovákiában, Stare Splavy-ban Sarolta megnyerte a világbajnokságot, ez volt karrierjének csúcspontja. Sok jó teljesítményt nyújtó északi ellenfelet előzött meg, így ő lett az első nem skandináv világbajnok. Első

Közép-Európaiként tanulta meg, hogyan is kell a tájfutás élvonalában versenyezni.

Maga a verseny igen nehéz, homokkősziklás terepen zajlott, közel a német határhoz.

Jelentős eredménynek tartom még az 1976-os svéd ötnapos versenyen aratott győzelmét.

Saroltát a sí tájfutás is érdekelte. Indult az előversenyen és az 1975-ös, Hyvinkää-ben rendezett, első VB-n. Ezen az első és számára egyetlen világ bajnokságon Sarolta 11. helyezést ért el.

Jávorka Pétertől hallottuk, hogy Sarolta súlyosan megbetegedett. Ez nagyon elszomorított. Annál nagyobb volt a csodálatom, amikor betegségéből felgyógyulva részt vett a Pilisben, a Hosszútávú Magyar Bajnokságon. A finnek büszkéek híres „finn kitartásukra”, itt viszont valódi, „magyar kitartásról” beszélhetünk. Sarolta nem csak kitartó, de empatikus is. Tudta, hogy ismerem és tisztetem Skerletz Ivánt, az MTFSZ főtítkárát. Amikor Iván megbetegedett, Sarolta felhívott és biztatott, hogy telefonáljak Ivánnak, amit én meg is tettem. Egy hónappal a beszélgetés után Iván már nem volt közöttünk.

1984-ben a TUL (Finn Munkások Sportszövetsége) ünnepségén a magyar csapat vezetőjeként Sarolta bemutatta nekünk, az akkor 17 éves Oláh Katalint, akiből később kétszeres tájfutó világbajnok lett.

Sarolta az IOF tevékenységében is aktívan részt vett. Sarolta a családuknak számára nem csupán világbajnok, hisz régi barátság fűz minket egymáshoz. Kívánunk neki sok-sok sportban gazdag évet!

Séta és Meditáció egy IKON körül

Dr. Kiss Endre

Tájfutó, Pécs

Pilinszky János:

*„Az ikonok mozdulatlanok s nem változnak,
csak belső feszültségük nő vagy csökken az idő múlásával”*

Mosa számunkra Ikon: a Futás Nagyasszonya, a futásra, bármely mozgásra, az egészségre nevelés ikonja. A költő tévedhetett, mert a mi ikonunk 50 éve pörög, mint a motolla, a belső feszültsége viszont konstans.

A nagy Szerelem 50 éve kezdődött a Gellért-hegy lábánál, ahol bemutatkozott egymásnak a Futás és Ő! E viszony hűvösen indult, hiszen élesen szemben állt a világ legtermészetesebb mozgása és a középiskola kicsit kövérkés tanulója. Az első találkozás sajtó emléke multán a minden újra kíváncsi kislány szinte átmenet nélkül talptól-fülig beleszeretett a Futás Csodálatos Világába.

Mosánk 1964-1977 közt megszakítás nélkül 14 egyéni tájfutó magyar bajnoki címet nyert. Sífutásban hatszoros magyar bajnok, 1972-ben övé az első nem skandináv világ bajnoki arany a tájfutásban.

Míg váltócsapatban 1970-ben ezüst, 1976-ban bronzérem a jutalma Miként elsőként nyer nem skandinávként a tájfutás Mekkájában, a svéd 5 napon is.

Ő az első európai nő, aki 3 órán belül futja a maratont, tulajdonképpen titokban, hiszen Magyarországon ez időben a leghosszabb atlétikai futószám hölgyeknek 1500 méter volt.

Egy ilyen atlétikai 1500 méteres versenyen láttam először Sacit a Népstadion lelátójáról, saját 800 m-es előfutamomra várakozva. Mozgását látva – ma is szégyellem – mi pécsi fiuk jól kikikiztük ezt a szinte dundi világ bajnok futónőt.

A cikizés 1-2 évig még azért is kísért, mert a férfi mezőny egy része, a hiú tömeg nem bírta elviselni, hogy maratont fusson egy NŐ! S a jobbérzésűeknek eleinte védeniük kellett Őt. Ekkor már – Puerto Ricói hegyi futó sikerek s a Női Maraton VB után – igazi futóalkata lett. A külföldi sajtó rá is csodálkozott: hogyan? Ez a magyar hosszútáv futó szöke, kékszemű, karcsú, harmonikus mozgású NŐ!

Az élsport mellett matematika-fizika tanári, majd a TF-en szakedzői és sportszervezői diplomát szerzett. Edzések, versenyek mellett elszántan, de apostoli türelemmel kereste az egészségre nevelés lehetőségeit. Így odaállt az „Edzett Ifjúság”, az „Aranyjelvényesek az Olimpiára”, a városi futóversenyek szervezéséhez. „A láb mindig kéznél van” szlogen sikerre vivőjévé vált. Nem véletlenül lett 1977-ben „Ifjúsági Nívódíjas”

A sajtó felkapta, mert mindig kész volt storyt szolgáltatni: „Hemingway fagyaltal” vagy „Mosa és a Norma” vagy „A Természet a világ legnagyobb stadionja” című alatt vérző és sajátos interjúk születtek. Számuk több száz...

Nagyon tudott győzelemre törni s nagyon nehezen viselte el, ha veszített. De ez csak múltó, hiszen Hemingway után megtanulta, hogy „A sport megtanít, hogyan lehet győzni, és hogyan kell emelt fővel veszíteni. A sport tehát mindenre megtanít.”

Olvastam: „Én versenyző vagyok, csak a győzelmeket szeretem.”

Életében voltak hullámvölgyek is, de a legflugasabb futam az a bodajki vagy vértesi edzőtáborban összeszedett kullancs volt 1978 júniusában. Ma is emlékszem a László Kórházból küldött levelére, melynek „ajánlása”: „Minden barátomnak és ellenségemnek jó hajtást kívánok még mindig a kórházból.” 1978. 08. 14-én: „ma már a bal lábamat 20-szor, a jobbát 15-ször tudtam behajlítani”. Ősszel már futni akart, ezért behozatta a futócipőjét, és az ablakra felakasztva nézegetette annak „unatkozottságát”...

Törvényszerű: edző lett, szövetségi kapitány 1980-tól. Hüen önmagához belecsapott a „lecsóba” s fiatalított: a 13 éves Oláh Katit, Marina Gyuri tanítványát is Ő fedezte fel a szabolcsi homokon. Aztán a Lantos Zoli – Széles Gábor duót, akiket 20 évesen bedobott a mélyvizbe: az 1983-as felnőtt világbajnokságon. Kereste az atlétikus mozgásúakat: Benedek, Kelemen, Kiss Zoli a kedvencei voltak.

Beléjük szuggerálta: Akarjatok élsportolók lenni! Szemléltette: meg kell tanulni a futni hajlandó és tudó embereket, akiket meg lehet tanítani tájékozódni. S példanélküli módon menedzselte válogatottjait, hazai és külföldi edzőtáborokkal, versenyekkel.

Magam is futóatléta múltamnak, és az erre támaszkodó edzői munkám PVSZ-s sikereinek (?) köszönhettem, hogy 1982-1983-ban rászédett? felkért? megtisztelt!, legyek a másodedzője az első magyar Világbajnokságra való felkészülés során. Ez nekem nemcsak kihívás volt, hanem elmélyült s elszánt szakmai együttműködést, együttgondolkodást, együttes munkát jelentett.

Élmény volt, ma is annak érzem. S végül mindkét nemben, egyéniben kilencedik helyen végzett Rostás Irén és Kiss Zoli, míg váltóban két remek hatodik hely volt a jutalmunk a zalaegerszegi központú VB-n.

Soha nem tudtam ellenállni neki: említette kevés a váltóverseny, így lett a Mecsek kupából 3 napos. Hiányolta az utánpótlás nemzetközi tapasztalatait. Rendeztünk éveken át Ifjúsági Tornákat, melyekre építve, már IOF diplomataként rávett bennünket az első (nem hivatalos) Junior Világbajnokság megrendezésére 1986-ban.

Nem tartom véletlennek, legfeljebb későinek, hogy Mosa páratlan munkásságát végül is 2003-ban Köztársasági Elnöki Érdemrenddel ismerték el. S azt sem, hogy két ízben is jelölt volt a „Nemzet Sportolója” címre. Ezért is öröm számomra, hogy idén hazánk legnagyobb szabású Gálájára, a Prima Prémium Díjra jelölték. Ez prima este lesz az Atlétika (a Futás), a Sportok Királynőjének régi udvarhölgye számára...

A 6:3, MoSa-módra

Harcza Gábor

Újságíró

1976 nyara örökre emlékezetes marad számomra. Akkor már két éve a Népsportnál dolgoztam és többetucat sportmozgalmi cikk után már azt hittem, hogy végre elsősorban a tájfutásról írhatok, arról amiről megkedveltem, arról ahol befogadtak, amikor beütött a krach. Lengyel Gyula, a lap tördelőszerkesztője, akit autóbalesete miatt már hónapok óta helyettesítettem, beadta a felmondását, azzal az indokkal, hogy összetört csontokkal már nem bírja a napilapos tempót. Egy szó, mint száz: tördelőszerkesztő lettem, váltótárs nélkül, akinek nagy kegyesen megengedték, hogy megtartsa a tájfutás sportágát.

Ettől kezdve minden napom a 13 órás lapindító értekezlettel kezdődött és szerencsésnek mondhattam magam, ha nem az utolsó metróval mentem haza. Volt úgy, hogy három hétig csak aludni láttam feleségem és a két kis gyerekeimet. Mindezeknek a betetőzéseként jött a montreali olimpia: időeltolódással, napi mutációkkal, hajnali hazataxizásokkal. Olyan voltam, mint a kifacsart szivacs.

Akkoriban ifjú titánok voltak a szerkesztőség KISZ-titkárai és mindenki KISZ-tagnak számított, aki nem volt párttag. Taggyűlésről akkoriban csak nagyon nyomós okok miatt lehetett hiányozni. Így aztán – mint üveges tótnak a hanyatt esés – úgy hiányzott, amikor megláttam a hirdetőtáblán, hogy másnap 10.00 órakor taggyűlés

lesz. Fáradtan, kialvatlanul, de ott voltam. Aztán a hivatalsegéd jött pihegve egy üzenettel: a taggyűlés 24 órával eltolta.

Másnap megint nem ért rá a KISZ-titkárunk. Amikor harmadnap is halaszthatatlan dolga akadt: közöltem, hogy 32 éves vagyok és kilépek a KISZ-ből. Megfagyott körülöttem a levegő: az addigi teniszpartnerem többet nem ért rá..., az egyik rovatársam kérdőre vonták: olyannal barátkozik, aki kilépett a KISZ-ből..., stb., stb. Aztán hívatott Szabó Béla a lap főszerkesztője...

Gondolatban már új munkahelyet kerestem, amikor beléptem az ajtaján: helytel kínált és elem tett egy papírt, hogy mit szólok hozzá.

Minden mindegy alapon olvasni kezdtem. Először muszájból, aztán növekvő érdeklődéssel: egy Svédországban élő magyar írta. Ódákat zengett Monspartól, aki megnyerte a júliusi O-ring-et. Svéd újságkivágások kerültek elő, margóra kinyílazott, hevenyészett magyar fordítással. Az egyikben a 6:3-as angol-magyarhoz hasonlították a teljesítményét, a másikon viking őst véltek felfedezni Monspart származásában, a harmadikban pedig nem tudtak napirendre témi a felett, hogy idejön a vasfüggönyön túlról egy magyar, aki hazai földön, skandináv terepen végigveri a teljes svéd, finn, norvég élmezőnyt. Ráadásul egy Trabantban jön ide, egy papirtigrisben, ami alá többen benéztek, hogy nem lábbal hajtja-e...

Főnök! Ezt mi mind megirtuk, csak hát senki sem próféta a saját hazájában. A svédek, akárcsak mi, négy aranyat szereztek Montrealban. Itt vannak a dátumok a fejlecekben. Mind olimpia idején kiadott számok. Ők hasábokat írhattak a versenyről, nekem meg ki kellett húznom a tudósítás felét, hogy egy képet betehessek Saciról...- mondtam és eléltettem a július 21-i lapszámunkat, az alig tenyérrnyi képes tudósítással.

Egy szót sem szólt, csak rám nevetett és szeptemberben rapidijal és szállásköltséggel kiutazhattam a skóciai VB-re.

Csak később tudtam meg, hogy az Újpesti Dózsa-Bilbao UEFA Kupa meccsre nem küldött a lap tudósítót. A labdarúgó rovatot majd a fene ette meg, mindent elkövettek, hogy Szabó Béla megmássa döntését, de ő nem engedett. Végül igaza lett: a Dózsa öt gólt kapott és kiesett, a Kovács Magda, Monspart Sarolta, Rostás Irén összetételű váltó pedig bronzérmes lett.

Amíg ő volt a főszerkesztő, nem kellett többé elmagyaráznom, hogy ki a Monspart és mi fán terem és mennyit ér a magyar tájfunítás...

Egy elfeledett írás

Schell Antal

A Tájéoló főszerkesztője

Több évtizedes sportágbeli jelenlétem alatt velem nem történtek nagy dolgok. Nem voltam válogatott, nem értem el első osztályú minősítést, nem voltam országos bajnok, általában csak a „futottak még” kategóriába tartoztam. Ilyen hosszú idő alatt mindenkinek vannak versenyélményei: emlékezetes párharcok, nagy keverések, rendkívüli időjárási körülmények, sérülések stb. Ezek azonban bárkivel előfordulhatnak, lehet mesélni róluk, de ez inkább csak a résztvevő egyén számára érdekes. A sportágnak azonban vannak más vonatkozásai is. Egy jól vagy éppen rosszul sikerült pályakitűzés, versenyrendezés vagy térképhelyesbítés már sok ember fantáziáját mozgatja meg, és lehet, hogy hetekig téma marad a versenytársak körében. Ezekről már többet lehetne imi, hiszen például az 1975-ös salgótarjáni Hungária kupa első napi pályái (Karancs) minden induló számára emlékeztetésekké maradtak, de sokáig beszédtema volt az a Biatorbágyon (Iharos) rendezett verseny is, ahol a terep szélén lévő lőtérén éppen a verseny ideje alatt tartottak lövészetet, és ahol Szebeli István (Siketek SC) a biztosító őrszemeket kijátszva fogta meg a lőtér közeli pontokat. Ilyen és ehhez hasonló érdekességek számtalan esetben történtek, de most egy egész más történetről szeretnék néhány sort közreadni. Már a sportágba való bekapcsolódásom első éveiben két dolog különösen érdekelt: az egyik a különböző versenytérképek gyűjtése, rendszerezése, a másik az írott média világába való bekapcsolódás. Ez utóbbinak különböző megnyilvánulásai voltak, így a sportágot népszerűsítő kiadványok szerkesztése, a sportág eseményeinek, eredményeinek publikálása, elsősorban belső kiadványok keretében. A mai napig is sok időt szentelek e „hobbimnak”, de most inkább egy térképekkel kapcsolatos történetet adok közre, amely részemről azért is egy kedves történet, mert egykori főtitkárunk, Skerletz Iván emlékének is adózhatok ezzel.

Iván felbecsülhetetlen sportágbeli szervező munkája mellett mindig szívügyének tekintette a térképhelyesbítés és térképkiadás kérdését. 1990-ben a szövetség vásárolt egy számítógépes programot, amelynek segítségével a terepi tisztázatból a szokásos folyamatok (rajzolás, kicsinyítés, fotózás, raszterezés) kiiktatásával azonnal elkészíthetők a nyomdakész filmek. Ennek a programnak a segítségével készült

el az első számítógéppel rajzolt magyar tájfutó térkép, a tizenötezres méretarányú Lajosforrás. A terepi helyesbítők Balogh Tamás, Erdélyi Tibor, Kovács Gábor, Szabó Gyula, Székely Zoltán és Zentai László voltak. A digitalizálást az ELTE Térképtudományi Tanszékén Zentai László végezte. A térképet első alkalommal a Magyar Honvédség Tóth Ágoston emlékversenyén használták.

Iván ötlete volt, hogy rendezzünk térképkiallítást a versenyen, mivel a Lajosforrás környékéről készült térképek jól tükrözik a tájfutó térképek hazai fejlődését. Mivel a korábbi években már több alkalommal rendeztem kiállításokat – pl. Pilis és Gerecse kiállítások –, így rendelkezésemre álltak a kiállításához szükséges tablók és egyéb eszközök. Örömmel fogadtam a felkérést és tovább mentem még egy lépéssel. A kiállításokon mindig megjelent az egyes térképek története, amelyet a helyesbítők írtak meg, és amelyek az 1-2 napos kiállítás után egy többet nyilvánosságra nem kerülő dossziében fejezték be életüket. Ezért úgy gondoltam, valahogy meg kellene ezeket őrizni az utókor számára. Így született meg az az elképzelés, hogy indítsunk el egy kiadvány sorozatot „Tájfutó térképtörténeti füzetek” címmel, amelyben megőrizhetnénk ezeket az írásokat. Iván is egyetértett ezzel és rögtön megterveztük a Lajosforrás környékéről készítendő füzet tartalmát. Ő vállalta el az összefoglaló megírását „*Egy fejezet a tájfutó térképek történetéből*” címmel és hamarosan el is készült az írással. „Anti, hát ez nem a legjobb, de ez telik tőlem. Szörnyű, hogy mit lehetne még írni, ha...” írta a cikk végére. Aztán megírta az EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI TÁJÉKOZÓDÁSI FUTÓ BAJNOKSÁG térkép jellemzőit is, amelynek helyesbítésében 1964 telén ő maga is részt vett. Ugyanennek a térképnek LAJOSFORRÁS néven újabb kiadásai jelentek meg, még szintén 1965-ben, ezt a térképet is ismertette. Az 1971 és 1972-ben megjelent Pilis 2/1 (Lajos forrás) és Pilis 2/2 (Holdvilágárok) térképeket Sötér János, az 1977-ben megjelent LAJOSFORRÁS kivágotat pedig Sötér Márton írta le. Az 1990-ben megjelent, számítógéppel rajzolt LAJOSFORRÁS térképről a TÁJFUTÁS 1990/5-6. számában Zentai László írta meg a tapasztalatait.

A füzet anyaga tehát nagyjából összeállt, a Tóth Ágoston emlékversenyen a térképkiallítás is megvolt, de végleges, szerkesztett, sokszorosított formában, térképmellékletekkel a füzet sohasem készült el. Iván írása 20 évig egy dossziében lapult, talán egyszer a térképek leírásával együtt valahol megjelenhet.

Ott voltam a kezdeteknél
Majtényi (Győry) Edit, Ditke
Tájfutó, Bp. Pedagógus

Hogyan is szólítsalak? Szia, Sicc? Hej, Sicc? Szia, Saci?

Ezekre a régi dolgokra Te talán már nem is emlékszel, hiszen Veled az óta annyi minden történt, nekem viszont csak az a pár évnyi emlékem maradt, amit nagyjából együtt töltöttünk a Pedagógusban, meg a válogatottban. Ezeket az emlékeimet írom meg Neked.

Nem tudom milyen sugallat, vagy ajánlás készítette Jávorka Pétert, hogy pont a Szilágyiba ment utánpótlást toborozni, mert mi Pedagógusos lányok már öregek voltunk. Benne jártunk a huszadik életévünkben! Jöttetek hát Saci, Bircsi, Joe.

1960-ban még nem engedtek egyedül futkosni lányokat az erdőben, így kaptam egy kis szókeséget mitfahernek. Nagyon jó kis ügyes társ volt. Nem volt kötelező a kettősnek teljesen együtt futni, csak szólnom kellett, hogy Saci ugorj fel arra a dombra pecsételni, addig én megyek a következőre. Óriási előnnyel nyertük a versenyeket.

Aztán 1962-től már jöttek az egyéni országos bajnokságok. Az elsőt még megnyertem Ságvármál, de a másodikra már Te voltál az esélyes, de valami véletlen folytán Nagybörzsönyben még én nyertem. Ezután jött a nagy muri. A Börzsöny északi oldalán igen magas hegyek vannak. A Népsport egyik újságírója kitalálta, hogy vigyük végig az útvonalon – ki merre ment. Egy jó meleg napon kivittük a pasit. Igen piszkok voltunk, mert, úgy megmászattuk szegény fejét, hogy az én időmben többet nem akart újságíró tájfutó útvonalon végigmenni.

Ezután már minden bajnokságot Te nyertél, ami nekem nagy öröm volt, mert, ha nem is tanultál tőlem sokat, de azt hiszem kedvet talán nekem sikerült csinálni a tájfutáshoz.

Jó szível emlékezem a tatai, lajosforrási, mátraszentlászlói edzőtáborokra, ahol sokat voltunk szobatársak. Alapozó edzésként télen sokat futottunk hóban, latyakban. Pazar győtrés volt, mondtuk. Persze szabadidőnkben sokat bolondoztunk, nevetgeltünk. Egyszer Lajosforráson valamiért „összevesztünk” a fiúkkal, ezért az el nem fogyasztott tökfőzelékbe jó sok sót tettünk, hogy a

fiúk ne tudják megenni. Nagy balhé lett belőle, mert odaadták szegény disznóknak. Ilyen kis lükek voltunk. Emlékszel, hogy Mátraszentlászlón az egész csapat kólit kapott a víztől, csak mi ketten nem. A legbetegebb szegény Somogyváry, a keretorvos volt. Így kettesben futottunk át Ágasvára, meg vissza. Esténként meg ellátogattunk a Vidrócki csárdába a közeli Mátraszentistvánba. A csapatversenyeket persze mindig mi nyertük – a Szilágyiból érkezett frissítéssel.

Aztán kezdődött a sifutás, kiegészítő sportként az Előrében. Itt aztán Janász bácsi a versenyeken úgy meghajtott bennünket az „úgy fuss fiam, hogy lila elefántokat lássál” biztatással a galyatetői edzőtáborban. Ez már 1965-ben volt. 67-ben abbahagytam a versenyzést, de azért mindig tudtam sikereidről.

Bár ritkán találkoztunk aktív versenyző korodban, úgy érzem a barátságunk töretlen maradt, nem emlékszem, hogy valaha is veszekedtünk volna.

Amikor 1970-ben megszületett a lányom, úgy gondoltam, hogy maradandóvá tehetem barátságunkat, ha Téged kérek keresztmamának. Nem leszel jó keresztmama mondtad. Az utóbbi időben úgy veszem észre, megkedvelted Saci lányomat, aki Rólad kapta a nevét. Persze az sem mindegy, hogy a név kötődik az Árpádházhoz!

Mostanában talán kicsit többször sikerült összejönnünk és azt ígérted, ha nyugdíjba mentek Péterrel, még sűrűbben fogunk találkozni, például a nelásdpusztai „birtokunkon” a Cserhátban, ahol látogatásotokkor mindjárt futóversenyt rendeztél unokáimnak.

Ja, ha valaki nem tudná előbb ismertem Pétert, mint Te. Mikor elhozta bemutatni, egyszer csak megszólalt: mondd, te nem jártál az Aranka nénihez zongorára? Kiderült, hogy egymás után volt óránk, azon kívül az Egressy útra járt Ő is a szomszédos fiúiskolába. Édesanyádat meg előbb ismertem, mint Téged, mert Ő is az ELTÉ-n dolgozott, amikor ott voltam laboráns. Ilyen kicsi a világ.

Sajnos vannak fájó emlékeink, nagy veszteségeink is. Két nagyon jó embert és barátot veszítettünk el, de Róluk most szándékosan nem írok ebben az ünnepi alkalomra készülő összeállításban.

INNEN-ONNAN

Almás Márta

Tájfutó

1962-ben az első EB-re utazva, egy napos oslói tartózkodás után a rendezőség szállította buszon csaknem a teljes mezőnyt Löttenbe, az esemény színhelyére. Ez kb. 150 km-es út volt, közben arra érdemes versenybírók körbejártak és nagy szőlőfűtőkről 3-3 szem, (igaz szép nagy) szőlőt szemeltek a tenyerünkbe. Első pillanatban nem tudtam mit kell vele kezdenem. Mert ha három szem, akkor az valami különlegesség, akár nem is megennivaló. Aztán persze megettem szépen, mint a többiek. Csak hát elgondolkodtam kicsit. Otthon nekünk, magyaroknak jószerivel semmink sincs. Se hűtőszekrény se mosógép, se szabadság, se nejlon kombiné de szőlőt azt kilószám tudunk vásárolni a piacon és enni amennyi belénk fér. Szegény norvégok!

1972-ben férjemmel, Almás Károllyal elhatároztuk, hogy kimegyünk a csehekhez Stare Splavyba a soros tájfutó világbajnokságra. Akkoriban már javában nyűttük első autónkat, amit un. forintkijárlás vétségét elkövetve vettünk pár évvel korábban. Remélem elévült már a bűn, ahogy csodálatos kis Steyer Puch 500-as bogarunk is rég az enyészeté azóta. Szóval nekivágtunk a 7-800 km-es útnak, gyönyörű időben vidáman. Én navigáltam. Már javában Szlovákia ősi magyar tájain robogtunk – volna, – ha a sorozatos útépités, javítás nem kényszerít lassú araszolásra bennünket. Elérkezvén egy útelágazáshoz: most jobbra, vagy balra – így a férjem. Mindjárt, mindjárt – nem találom a térképen ezt az objicka nevű települést, mutattam az előttünk lévő táblára. Hát nem is, mert kiderült az terelő utat jelent. Hát így objickától – objickáig dőcögve estére megérkeztünk Mlada Boleslavba, annak is a főterén levő nagy hodály sörözőbe. Ahol a pincérek Hrabalt idéző ügyességgel vagy 100 kriglit egyensúlyoztak egyik tenyerükön s miután a vendég elé ledurrantottak egy korsót, - fülük mögül lekaptak egy ceruzát és a mázatlan porcelán alátétre húztak egy strigulát. Aztán kiderült, hogy a söröző egy szállodához tartozik, itt fejeztük be a napot. Másnap korán áttekertünk a VB színhelyére. A verseny eseményei egyetlen sárga villanásba sűrűsödtek össze. Amikor a célból látható utolsó ponton felvilant Mosa sárga trikója. Hát az valami frenetikus volt. A magyar tábor egyszerre

hördült föl. Mindenki egyszerre tudta, ha ez igaz, akkor itt minden lehetséges. És üvöltöttünk és Mosa repült a célba, aztán kicsit később a levegőbe is.

Hát így történt. A sors iróniája hogy pár évvel később Oláh Kati is a cseheknel nyerte első világbajnoki aranyát. Pedig voltak kiváló versenyzőik nekik is csak hát a sors néha kegyetlen. (na, ezt nagyon szépen mondtam, egész meghatódtam magamtól).

Téli vasárnap délelőtti edzés. Az OSC-s kislányok kicsit fázósan dumcsiznak, nevetgélnek az erdő szélén. Jobbára kezdők még, 6-7 évesek. Krasznai Pista egy rövid pályát tűzött ki nekik. Egyenként rajtolnak, tűnnek el az erdőben. Krasznai Orsika és Almás Eszter az utolsók közt egymás után. Aztán jön az első befutó majd rendre a többi is. Orsi és Eszter sehol. Mi szülők igyekeztünk fegyelmезetteк lenni. Hát nem volt könnyű. Aztán Pista úgy dönt, hogy keressük meg őket. Nekiindulunk. Az utolsó előtti pontnál már messziről hallatszik harsány kacagásuk. Aztán megpillantjuk őket. Egy befagyott tócsa jegén csúszkálnak, néha a lábukon néha a seggükön. Öröm nézni őket, ahogy neki-futnak, összeütköznek és hanyatt homlok egy kupacban érkeznek a pálya végére.

Bizony sok szépség van a tájfutásban.

Pár éve Anyóka (Ludwig Ági) szölt, hogy ki kéne menni az idei velencei versenyre. Csak annyit mondtam: jó. Gyors telefon Villachban élő Eszter lányomnak – igen, tudnak fogadni. Náluk alszunk, majd a verseny napján átmegyünk Velencébe. Sőt ők is jönnek. Ági benevezte az egész társaságot. Ami az utazáshoz szükséges közlekedő eszközt illeti arra gondoltam, hogy anyóék megváltak már kiérdemesült hattyúfehér ladájuktól, de nem. Enyhén belém szúrt valami gyomortájon, amikor odakanyarodtak értem és megláttam a jó öregét. Aztán elhessegettem sötét gondolataimat, mondván, ha Ági el mer vele indulni, akkor én mineк aggódjak. Azzal huss! Mint a mesében már ott is voltunk Villachban. Beálltunk a parkolóba. Ez volt az a pillanat, amikor Laci (Ági fia) felkiált Anya, ebből folyik valami! Mármint a Ladából. Nem folyt, zuhogott minden, ami egy Ladából tud. És ez volt a vég. Többé meg sem hördült szegény. Gyors fejszámolás hányan vagyunk, hány autónk van. Semmi baj beszuszakolódunk Eszter autójába, holnap irány Velence. Az azért megfordult a fejemben, hogy kár volt férjeinket otthon hagyni. Micsoda élvezettől csöpögő arccal estek

volna neki a reparálásnak. Maga a verseny egyszeri, megismételhetetlen élmény volt. A sok kis sikátor, terecske, csatorna, hidak és persze turisták.

Szerencsére sok magyar jött ki a versenyre, így hazautazásunk megoldódott. Egy hétre rá férjem összeszedte Apót (Ludwig István) kivitte Vilachba és életet lehettek a hattyúfehérbe. Ezért történt, hogy az évi rendes mikulás bulin férjem egy sárga angyal felszerelést kapott a Mikulás bácsitól. Szárnyakkal, rezgő glóriával a feje felett, gyönyörű sárga lebernnyel, amelyen elől egy nagy piros szív virított. Merthogy a tájfutóknak általában olyan van.

Idén tavasszal, nem sokkal 75-ik születésnapom után megszületett hatodik unokám, aki a keresztségben a Sarolta nevet kapta. Két éves nővérkéje rögtön elnevezte Salátának (annak legalább van értelme, nem igaz?). Nos, hát a magam részéről reménykedem, hogy a Jóisten segítségével cseperedvén, ennek a mi kis Salátánknak lesz valamilyen köze a tájfutáshoz. Rajtam nem fog múlni.

Hogyan futottam fel először megállás nélkül a hármashatárhegyi reptérre?
(Mosa-mércém története)

Homoki Géza

Tájfutó, Bp. Pedagógus - BSE - Postás - BEAC - semmi

1967 nyarán lehetett... Még öt éve sem versenyeztem ekkor, és 1966-ban juniorként első osztályú minősítést szereztem. A Szövetség ennek a teljesítménynek a láttán azonnal szigorított a minősítési feltételeken, mert nyilvánvalóan hibás a minősítési követelmények rendszere, ha én erre képes vagyok (az 1972-es szigorítást szintén azután hajtották végre, hogy ismét sikerült a legmagasabb minősítést megfutnom), de mivel '67 nyarán éppen egy új élet új perspektívái előtt álltam, töretlen jókedvvel és elánnal futottam, noha tudtam, hogy abban az évben újra visszakérülök a fapadosok közé.

A Bp. Pedagógus szakosztálya akkor a Hűvösvölgyben, a Vadaskerti utcai iskolában tartotta az edzéseket. A nyári időszakban ezek kicsit kötetlenebbek voltak, ezen az emlékeimben felvillanó napon is csupán olyan bő fél óra körüli időre mindenki futhatott amerre látott. Szerencsémre vagy szerencsétlenségemre Mosa éppen akkor fejezte be az öltözést, mint én, és így nem volt más választásom, vele kellett kifutnom. Kötetlenül, lazán, ahogy Víttek úr mondta,

most nem kell meghalni az erdőben. Voltak ugyan rossz sejtéseim, de égni sem akartam, nem mondhattam neki, hogy én éppen másfelé akartam menni.

A Vadaskerti utcából a bejáratott kezdő útvonalunk a Balázs kocsmá felé volt. 1800 méter, három jelentéktelen, sőt akkor észrevehetetlen emelkedővel. Bemelegítő táv, a további kapálódzás a mellkasfordulatokkal, csípőriszálassal, vagyis ami a legfontosabb volt, megállással mindig ezután következett. Gondoltam, ezt még teljesíteni tudom Mosával, ezért össze-vissza sztorikat mesélve eldübörögtünk kettesben a Balázs kocsmáig. Csakhogy, Vittek úr azt mondta, lazán és nem meghalni, így hát Mosának eszébe sem jutott megállni és a csípőjét jobbra-balra rángatni, hogy komoly futásra tegye alkalmassá, hanem lazán, csak úgy szórakozva, de egyre intenzívebb társalgási kedvel nyomta tovább a vitorlázó reptér felé.

Sokan ismerik a terepet, mind tudják, milyen emelkedő következik. Ezt megállás nélkül addig még soha nem futottam meg. Ha most – gondoltam akkor – első osztályú versenyzőként arra kérem Mosát, hogy talán állnánk meg egy szóra és végezzünk néhány karlendítést, kvázi, hogy bemelegítsünk – nem, ezt nem lehetett volna elviselni. Ha azt mondom neki, hogy figyelj, most jön a legjobb, amit mondani akarok, de ehhez levegőt kell vennem – még ennél is nagyobb égés. Mosa szemmel láthatóan nem vett tudomást a szenvedésemről. Nyomta. A szintet is, a témát is. Be nem állt a szája, még levegőt sem vett gyakrabban, mintha a Kőrút sarkán beszélgettünk volna. És közben már benne voltunk a szintben. Egy igent és egy nemet kihörögtem, erre büszke voltam. Az egyiket rossz helyen sikerült kipréselnem, Mosa rácsapott és vitatni kezdte. Szörnyű helyzet, mondatokat kellett volna mondanom. Épp csak ki tudtam hörögni az ellenkezőjét annak, amit két lépéssel előbb mondtam, Mosa folytatta. Úgy érezve, hogy meggyőzött, újra kérdezni kezdett. Szerencsére az „igen”-ek és a „nem”-ek ekkor jól jöttek, ezúttal nem vitatta őket, bár mindegyiket bőven hosszú lére eresztve kiegészítette.

Már majdnem fenn voltunk az utolsó kanyarnál. Gondoltam, most kicsit végre valóságosan is höröghetek, és nem kell elfojtanom, de Mosa nem tűrte a lazálást, és kérdések özönét zúdította rám, amúgy már fél-másfél lépés előnyvel, hogy mégis mit gondolok arról, amit ő éppen előad.

Amikor felértünk, még a válaszon gondolkodtam, de hihetetlen jóleső érzés fogott el: először életemben megállás nélkül felfutottam a vitorlázó reptérre a

Balázs kocsmá felől. Megpróbáltam nagyon lazán néhány helybenjáró mozgólátot tenni, de csak döbbenet lett belőle: Mosa megállás nélkül nyomta tovább a Kecse-hegy irányába. Aki ismeri, tudja, aki nem, elmondom, 900 méter következik, nem túl erős, de igazi „húzatós” szakasz, állandó emelkedéssel. A reptérre való felfutáshoz képest semmiség, de megállás nélküli folytatásként... és Mosa újabb sztorijaival, elgondolkasztató.

A 900 méteren talán egy „igen”-re futotta tőlem. Ezt az emelkedőt egy emlékmű zárja le, utána lefelé is és egy enyhe, de tartós szintben felfelé is lehet menni a Látó-hegy felé. Hihetetlen mázlim volt, Mosa lefelé indult el a Macis-parkoló felé. Lefelé már lehetett hörögni, az már nem akkora szégyen, hiszen a lefelében ugye nem kifáradás miatt hörög a tájfutó. A Macis-parkolóra Mosa rá se nézett. Talán észre sem vette, hogy máskor ott jöttek a térdhajítások és egyéb állva végezhető feladatok, valószínűleg magában kicsit bosszankodva, hogy sikerült egy hervatag első osztályúval kifutnia az erdőbe, megadóan lefelé indult, vissza az iskola felé.

Ennél nagyobb örömet nem szerezhetett volna nekem. Az iskoláig még kibírtam, és elmondhatom, hogy egyszer a versenyzői pályafutásom alatt, amikor első osztályú versenyző voltam, öt kilométert lenyomtam Mosával. És felfutottam vele, életemben először, megállás nélkül a vitorlázó reptérre. Közben ő elmesélte 50 versenyének a történetét, én kinyögtem öt igent és három nemet, nem is mindegyiket a helyes időben, de túléltem. Ő ugyan csak azért egyezett bele az öt kilométerbe, mert Vittek úr aznapra lazát és halálmenteset kért, de mit számít ez. 1967-ben Mosa segítségével hatalmas sikerélményt éltem át a Vadaskert terepén, és mércét állított magam elé.

43 év után, 63 éves szeniorként ma is ez a mércém. A Mosa-mérce. Ha ma meg kell állnom fölfelé a reptérre (a Balázs kocsmánál természetesen úgyis) szégyenkezve gondolok arra, hogy ugyanott, az akkor velem azonos minőségű Mosa úgy húzott fel, mintha csak éppen lötyögni ment volna ki. Hogy a 900 métert kapásból, anélkül, hogy történeteiben akár egyetlen levegővételnél szünetet tartott volna, ráhúzta - ma már el sem tudom hinni.

Sicctől Mosáig, nagy ugrásokkal
Turchányi Piroska alias Túróska
BEAC-os tájfutó

Hú, hát azok a hatvanas évek – ha ezt mondom egy társaságban, akkor persze a jelenlevők többségének a Beatles, az Illés, a '68-as diáklázadások vagy netán az ÚGM (a magyarországi új gazdasági mechanizmus) jut eszébe.

Nekem meg első tájfutó éveim, edzőim és sportbarátaim, megannyi kaland, sikerek és balsikerek.

Abban az évben toborzott velem együtt még sok más gyereket a Trefortból és az Apáczaiból Vörös Pista, amikor Mosa először nyert bajnokságot. Vagy talán már 1963-ban? Szégyen, hogy erre nem emlékszem. Arra viszont igen, hogy 1964-ben mekkorákat szálltunk serdülőként állandó csapattársammal („Mártással”, született Bánhegyi Mártával), ugyanis a versenyszabályzat szerint csak párban indulhattunk. Rengeteg időt töltöttünk a pályán, pontosabban annak sok km sugarú környezetében, de vezetőink mindig bíztak benne, hogy szintidőn belül azért csak előkerülünk.

Hogy is nézett ki akkoriban egy térkép? Hát, úgy, vagy még cudarabbul, ahogy ez a:

<http://lazarus.elte.hu/tajfutas/omaps/bw/egyedi.htm> oldalon látható (a korai, azaz 1965-nél nem későbbi évjáratúakat kéretik megnézni.) Első versenyemen tehát a háború előtti 1:50000-es (színes) turista térképek fekete-fehér (nem feltétlenül javított, azaz aktualizált) másolataival próbáltuk megkeresni a pontokat, amikre pontőrök vigyáztak. Hogy még érdekesebb legyen a verseny, elég gyakran akadt olyan pont, ami kicsit arrébb került a tervezettnél. Néha a pontőr szíve megesett rajtunk, egymást szidó és fejveszetten cikázó vagy már csak vánszorgó kislányokon, ilyenkor egész emberi idő alatt sikerült bejutni a célba. Patkó alakú, fedeles és súlyos katonai tájólót szorongattunk a kezünkben, a tű megnyugvásához természetesen le kellett állni. Mindez nem szegte kedvünket, és vezetőink is bíztak bennünk, így 1965 január-februárban

'A pályaadatokhoz nemcsak táv és szint, hanem teljesítési időkorlát is tartozott. Van olyan térképem, ahol a pontok bontási ideje is szerepel.

már heti 3 tornatermi edzéssel, sok futással² és hétvégenként edzőversenyekkel készültünk.

Én pedig Hegedűs Alettával együtt meghívást kaptam a tatai edzőtáborba a felnőtt válogatottak közé. Így március 1-től két hétig közelről csodáltam a nagyokat, különösen Mosát (akit akkor még Sacinak esetleg Siccnek hívtunk), mert ő már akkor fiúkkal futott, de edzés után Bircsivel (Cser Borbála) együtt olyan energiával énekelték a zuhany alatt a János vitéz Kacsóh Pongrác féle feldolgozásából, hogy „Én a pásztorok királya, legeltetem nyájam”, mintha csak a meleg ágyból keltek volna fel. Több részletet is előadtak, és ezt a műsort még évekkel később is készségesen szolgáltatták.

Saját és klubtársaim versenybeszámolói 1965-ből

Garay Sanyi bácsi a versenyekről eseménynaplót íratott, amit a mai napig őrzök, a szerkesztő és egyben írók jogán. Én gyűjtöttem be ugyanis mindig valamelyik klubtársamtól – természetesen időnként magamtól is –, a beszámolókat, de olyan kritikus voltam mások kézírására (és egyúttal hiú az enyémmre), hogy magamra vállaltam az összes történet lekörmölését.

1965 izgalmas és többnyire sikeres volt a BEAC-os versenyzők számára. Szakosztályunkban komoly nevelőmunka folyt, és vezetőink elérték, hogy a 15-17 éves fiúk-lányok többnyire felnőtt kategóriában versenyezhessenek. Nem feltétlenül csaptunk össze a menőkkel, hiszen ők mindig I. osztályban indultak, mi pedig simán elértünk a II. osztályban is, de bizony, egyre gyakrabban tűntünk fel a „nagyok” között, és nyáron megnyertük az I. osztályú csapatversenyt az év legnagyobb szabású hazai – egyúttal nemzetközi – eseményén, a Balaton kupán (Hegedűs Alettával és Ágival, de természetesen, nem a válogatott csapatok versenyében).

Részletek a március 28-án, Salgótarjánban rendezett Nemzetközi

Tanácsköztársasági³ Tájékoztató Emlékverseny krónikájából

„Amilyen hosszú a cím, olyan a nők pályája: 9500m, kb. 600m szint. Ez még nem lenne baj. De a térkép – ami állítólag részben javított – nagyon ho-

² 1964. november 21-én avatták fel az Erzsébet hidat, így a Bölcsészkar tornatermének öltözője a futóedzések számára is ideális kiinduló hely lett.

³ Az 1919. március 21-én kikiáltott Tanácsköztársaság tiszteletére évi rendszerességgel rendezett verseny.

mályos*. Akad ugyan néhány szerencsés egyén, aki tökéletesen éles térképpel versenyez, de a férfiak közül majdnem mindenki szürke foltokat silabizálgat verseny közben.

A rendezés a verseny kezdetéig nagyon tetszett: például paplanos ágyak*, a pálya grafikonja (légvonal alapján) kitűzve, és hasonló jók*. Csupán az volt kissé kellemetlen, amikor megérkezésünk után a rendezőség leturistázott bennünket*.

Verseny után meleg teával a kezünkben keressük az eredményeket feltűntető cédulákat. De nincsenek. Sőt, nem is lesznek. Szerencsére mindenki tudja a saját idejét, ezért az első sorrendjét pontosan, a többiekét körülbelül meg tudjuk állapítani.

Eredmények:

Nők, I. osztály, egyéni:

1. Molnár Magda, Vörös Meteor, 110:47
2. Sárfalvi Joe (Erzsébet), Pedagógus I, 112:39
3. Monspart Saci, Pedagógus II, 115:21 (de a naplóban szereplő minden más versenyen NYERT ebben az évben)
4. Györi Edit, Pedagógus I, 128:38
14. Hegedüs Aletta, BEAC, 167:27.
17. Turchányi Piroska, BEAC, 182: 27."

A térképem hátulján a következőt olvasom: „Első első osztályú versenyem! Nem lettem utolsó! Saciék szerint marhaság, hogy indultam. De valamikor el kell kezdeni!” 15 éves voltam, és talán ez volt a leghosszabb pálya életem során, egy igen gyenge minőségű térképen. Persze, tudtam én később jó térképen is nagyokat szállni!

* Szerencsére mára 1:25000 méretarányú.

* Természetesen előző nap már leutaztunk Salgótarjánba és természetesen vonattal.

* Sajnos, semmilyen részletet nem találtam emlékeim között a „hasonló jókról”.

1970 előtt a Magyar Természetbarát Szövetséghez tartozott a tájifutás, gyakran nem használták a rendezők az új fogalmat, sőt, az érmeik hátán is turisták nézelődtek a hegyek között. Ez igen tudta bántani az önérzetünket.

1965 június 26–27., Mecsek kupa.

Az akkori versenyhangulat illusztrálására álljon még itt a következő történet, ezúttal a férfi első osztályú éjszakai versenyről, amelyen 6 BEAC-os indult, ebből 4-en 15 évesek, az egyik (Papp Péter) 8-ik lett!

„A Baranya megyei Természetbarát Szövetség rendezésében felépített pályán (10 040 m, 530 m szint) nem volt sok értelme a 3-as ponttól az 5-ig terjedő közel három „üres” kilométernek (a 4-esért csak 200 m-t kellett lenézni az útról. A 6-os előtt egy jókora tüskés bozót (enyhe kifejezés!) közepén, egy vadlesen volta a láda*, előtte egy sátor, egy tábortűz, három pontőr. Ilyen környezetben játszódtott le 59-szer (ennyi induló volt) a következő párbeszéd (rövid, ám de elég hangos).

Versenyző (jönne ki a bozótból, de három-négy tüskés ág még fogva tartja).

Pontőr I (hallgat a tűz egyik oldalán).

Pontőr II (hallgat a tűz más(od)ik oldalán).

Pontőr III (hallgat a tűz harmadik oldalán).

Versenyző (végre egy rántással kiszabadul – az egyik ág a lábában marad – a sátorhoz ér, ingerülten, mert nem lát se ládát, se pecsétet): *Hol a bélyegző?*

Pontőrök (karban, jó hangosan): Ne lépi rá a sátorra!

Pontőr III (diszkréten): Ott van jobbra, a vadlesen.

Versenyző (rálépve a sátorra, átmegy rajta, jobbra fordul, keresi a bélyegzőt, nem látja, elég ingerülten): *Hol a pecsét??*

Pontőr I. (csodálkozva, hogy miért ilyen hülye, hogy nem látja): Ott, a vadlesen!

Versenyző (hosszas keresgélés és káromkodás után a vadles egyik korhadt gerendájának nem kevésbé korhadt végén, jól elrejtve, megtalálja a pecsétet, bélyegez, és tovább evickél a bozótban).

Pontőrök (karban nem érik, hogy mitől ilyen idegesek a versenyzők).

1965 július 18, Sopron kupa, női I. osztályú verseny

(A napló nem említi, hogy akkoriban Sopron–Kőszeg környékére – mint az osztrák határhoz közel fekvő városokba – csak rendőrségi engedéllyel lehetett utazni, és többször is ellenőrizték az engedély meglétét.)

*bója

„Hát igen, Sopron elég messze van Budapesttől. De Keszthelytől még messzebb. Személyvonattal 5 és fél, illetőleg 8 órányira.” (Hegedüs) Ági¹⁰ és Aletta Keszthelyről, (Bánhegyi) Márti¹¹ Budapestről utazott a versenyre. A vonatkozás után negyedórai buszozás, majd fél óra gyaloglás, zuhogó esőben. Aranyos kis házakban aludtunk, reggelre a közepükön kacsausztató keletkezett.

A verseny receptje a következő:

„Tájékozódási verseny soproni módra”

Végig egy ócska térképet, jelölj rá néhány széles utat, de az egyik helyett feltétlenül ösvényt. Ezután végig hozzá sok határórt és sok farka kutyát. Mindezt keverd jól össze, és az első pontot rakd egy olyan hegynek a tetejére, ami hazánk egyik legszebb üdülőhelyével van szemben. A második pont egy hosszú gerincen, mocsárkörítéssel. A harmadik egy ösvényként jelölt turista (azaz széles, jelzett) úton. A további 4 pont lehet kicsit mellé rakva. Mindez jó esős időben tálalható, izletes, versenyundort előidéző falat.

Nem kívánok idegen tollal ékeskedni, de sajnos, a naplóban nem szerepel, hogy melyik versenyről ki írta a beszámolót. Gyanítom, hogy a Sopron kupáról Bánhegyi Márta, a Mecsek kupáról Papp Péter vagy Hegedüs András.

1966-tól 1972-ig

Remélem, most már minden 50 éven innen levő fiatal olvasónak sikerült átadnom egy kicsit a régmúlt sajátos hangulatából. Nem célom, de lehetőségem sincs rá, hogy további versenyeket mazsolázzak pályafutásom legszebb éveiből. A sportág akkori lelkes vezetői és versenyzői – ez a két szerep sokszor megfért egy emberben – rengeteget tettek azért, hogy a szocializmus akkori korlátai között is megismerjék a skandináv országok tájfutását, és egyre többet honosítsanak meg az ottani gyakorlatból. Mosa (és Dixi, azaz Deseő Laci) svédül is kiválóan megtanult(ak), de természetesen angolul és németül is kiválóan lehetett kommunikálni bármelyik fejlettebb ország versenyzőivel. Személyes kapcsolatokon keresztül szervezték meg azt is, hogy a svédek az 1965-ös Balaton kupára Magyarországra ránduljanak, de az igazi tapasztalatokhoz fordított irányba kellett mozgolódnunk. Például Gromek (Skerietz Iván) Norvégiába

¹⁰ Nyár volt, akkor még néha nyaraltunk, később ez nem igazán volt jellemző...

¹⁰ 16 éves

¹¹ 15 éves

jutott el, Mosa és Dixi pedig nagyon intenzíven szervezte a svéd, dán és finn kapcsolatokat. A sógorok és a szocialista „testvérek” sem maradtak ki, de az ő szintjük nem sokban különbözött a mienktől, legalábbis minőségileg jobbnak nem volt mondható¹⁸. A válogatott keret tagjaként 1967-ben már el lehetett jutni például az O-ringenre. Mosa egy svédországi versenykörutat is szervezett magának, amiért „jutalmul” a Szövetség eltiltotta néhány fontos magyar versenyről. Előzményként a Szövetség nem adott engedélyt a kinti versenyzésre, utólag tehát „jogosan” büntetett.

Versenyeztünk persze Csehszlovákiában és az NDK-ban is, ami szintén segítette a fejlődésünket, de a hatvanas években egy „nyugati” országot közvetlen emberi kapcsolatokon keresztül megismerni különleges élményt jelentett.

Mosa nagyon szigorúan nevelt minket, kis kamasz leánykákat, hogy minél kultúráltabban viselkedjünk nemzetközi versenyen, akár itthon, akár külföldön. Kedvenc időtöltésünk közé tartozott a vihorászás magyarul, netán még a külföldi sporttársak cikizése is, keresztneveink hangos emlegetésével. Mosa javasolta, hogy akár pro, akár kontra emlegetünk valakit, az illetőnek egy számára felismerhetetlen becenevet adjunk, de még a nemzetiségét is írjuk körül. Így lettek pl. a svédekből sárgák. Ezek a szabályokat természetesen bolgár, cseh, szlovák, német, osztrák, svájci... sporttársainkra is „alkalmaztuk”.

Mivel kapcsolatai a mieinknél korábban kezdődtek, és több ismerete is volt már Skandináviáról, mint nekünk, Mosa igyekezett felhívni mindenre a figyelmünket, amit ő értékesnek és eltanulásra érdemesnek tartott egy adott országban vagy közösségben. A fentiek csak kiragadott példák arra, hogy milyen energiákat fektetett belénk pusztán saját belső indítatásából. Az, hogy néhány évvel később már az egész országot célba vette az egészséges életmódra neveléssel, számomra már csak egy logikus lépés volt a sok előző után.

Most ugorjunk át 1972 őszére, amikor Mosa (akit akkor már tényleg így hívtunk) végre-végre világbajnok lett, sőt, a maratont is lefutotta, Európában először női versenyzőként 3 órán belül.

¹⁸ Elnézést kérek a többi kapcsolatépítő vezetőtől és versenyzőtől, de most nem a történelmi hátségre töreksem.

A céklafej

Garay Sanyi bácsi tomatermi edzéseire Mosa (nem egyedüli nem-BEAC-osként) rendszeresen lejárt. Természetesen a VB-t követő első edzésen is ott volt, én pedig átadtam neki egy saját magam által készített ajándékot. Igen szorongtam, hogy miként fogadja, de valami egyedit és ugyanakkor rá jellemzőt szerettem volna átnyújtani. Nem hiszem, hogy kortársaim közül bárki ne emlékezne, de a „fiatalabb nemzedék számára” mégiscsak el kell magyaráznom, hogy Mosa hihetetlenül jókat tudott pirulni. Így hát, amikor a VB eredményhirdetésekor kezdett felfelé kúszni a magyar zászló, Mosa nyakán is megjelent a jól ismert szín, és valaki a magyar csapatból meg is szólalt: „Nézétek, máris cékla a feje.” Ez egyáltalán nem számított bántó megjegyzésnek, de mikor úgy döntöttem, hogy én ezt az állapotot örökítem meg egy színes filcdarabokból összerakott fej formájában, és sikerült a céklát elég jól közelítő színt találnom, mégiscsak el kezdtem töprengeni azon, hogy nem leszek-e elefánt a porcelánboltban.

Hát, szerencsére Mosa nagyot nevetett, mikor kibontotta az ajándékot, és még meg is dicsért: „Látszik, hogy sokat gondolkoztál rajta”.

Én legalábbis így emlékszem, és tudom, hogy ha ezt mondta, akkor tényleg így is érezte. Ő ugyanis mindig nyílt és őszinte volt. Igen kritikusan állt hozzá bárkihez és bármihez. Nem kellett vele egyetértőnünk, de soha nem kellett gyanakodnunk, hogy mást mond szembe, mint a hátunk mögött.

A maratoni sikere után nagyon vártuk, hogy gratulálhassunk, és a beszámolót halljuk. De kb. így értékelte az eredményét: „A verseny után rengeteget ittam”. Egyébként pedig bárki utánam tudja csinálni, semmi különleges nincs az egészben.”

„Ebből kell még legalább egy”

1978 nyarán, a sorsfordító agyhártyagyulladás, és a teljesen szükségtelen vaskélműtét következtében kb. 30 kilós Mosát meglátogattam a kórházban. Akkor már egy ideje nem versenyeztem, így kicsit felemásan is fogadott – érthetően nem ez volt a legjobb pillanat a találkozásra. Még valami butaságot is

13 Furcsa, de akkkoriban nem tudtuk, mennyire lényeges a folyadékpótlás, akár egy normál tájfutó verseny alatt is. Sőt, inkább kevesebbet ittunk – talán ezzel akartunk még soványabbak lenni? Én nem bírtam a szaunát, sem a sima gőzt, de Mosa és mások is gyakran éltek vele. Ezért volt olyan meglepő, hogy most kivételesen sokat ivott futás után.

mondtam, szó szerint nem emlékszem rá. Bár biztatásnak szántam, de akár az empátia hiányának is hathatott. Visszaszívni persze nem tudtam, de Mosa megmentett – igen, ő engem: Kedvesen megmagyarázta, hogy miért tűzte ki magának, hogy a New Yorki maratonra felépüljön, majd elkezdett a családomról érdeklődni. Akkor már volt ugyanis egy lányom, kb. másfél éves. Megmutattam a fényképét, és Mosa közölte (szokás szerint elpirulva), hogy „ebből kell még legalább egy”.

Két fiú követte a kislányt, az idősebbiket, Szász Bencét, már 8 éves korában elkapta a tájfutás nevű szenvedély, ifiként és juniorként számos világversenyre is eljutott. Lehet, hogy most 2 éves unokám fényképét is meg kellene mutatnom Mosának?

A biztonsági öv története

Hegedűs Ágnes

BEAC (1963 óta)

Vegyésszmérnök (40 év munkaviszonnyal az első munkahelyemről mentem nyugdíjba 2009-ben)

Meggyőződése, hogy sportbarátnőm, Mosa találta fel az egyponthoz biztonsági övet. Ha mellette ültem a Trabantjában és hirtelen fékeznie kellett (az első ilyen emlékem egy előttünk átrohanó macskához kötődik) a fekre lépéssel egy időben kinyújtott jobb keze elém vágódott, hogy ne verjem be a fejem a szélvédőbe. Mert a hetvenes évek elején még nem volt elterjedt a biztonsági öv.

Az sem lehet véletlen, hogy az első biztonsági övet kínáló autógyár a Svéd Saab volt, a háromponthoz pedig a Volvo vezette be. Mi tájfutók egyébként is meg voltunk róla győződve, hogy minden jó Skandináviából, elsősorban Svédországból származik

Néhány együtt megélt, számomra emlékezetes pillanat:

1968. Világbajnokság Svédországban. Előtte politikai eligazítás az OTSH-ban, mert a csehszlovákiai bevonulás után a tájfutó válogatott utazhatott először nyugatra. Az ünnepélyes megnyitón a Csehszlovák válogatott nem szállt ki az autóbusból, amíg a magyarok a közelben voltak. Ott álltunk értetlenül,

zavarodottan, hogy azok a tájfutó ismerőseink, akikkel évek óta együtt versenyeztünk, akikkel, mint Közép-európaiakkal együtt örültünk egymás sikereinek is, most ellenséggként tekintenek ránk, és élvezik a nemzetközi szolidaritást.

1972. Résztávós edzés a Tabánban, 200 méterek felfelé, Sanyi bácsi (Garay Sándor, a Mester) mérte az időt, belül kellett lenni valahány másodpercen, persze a szintidő Mosának szigorúbb volt, mint nekem. A nyolcadik után már úgy kivoltunk, hogy bőgtünk, nem csináljuk tovább, Mosa káromkodott, én hüppögtem, a Mester kiabált: Az ellenfelek is dolgoznak! És futottuk a következőt...(Nem adja vissza az edzések hangulatát az, hogy a Mester kiabált. Igazából nem ordított, nem veszekedett, nem szidott, nem üvöltött, de úgy tudta kiadni és számon kérni a feladatot, hogy mindig végigcsináltuk.)

1970. Világ bajnokság az NDK-ban. Életem legnagyobb sportsikere. Egyéniben hatodik lettem. Megvertem Mosát (egy kezemen meg tudom számolni, hányszor fordult ez elő tízévnyi közös válogatottságunk alatt), de nem tudtam igazán örülni, mert az egész magyar csapat tudta, hogy Mosának a dobogón lett volna a helye. Lehet, hogy ez a visszafogottság kellett a másnapi váltóhoz, hogy együtt állhassunk a Világ bajnoki dobogón a második helyen.

Tájéolóval a világ körül*

Hegedűs András

BEAC-os tájfutó

1972-ben a csehszlovákiai világ bajnokságon értem el életem legjobb eredményét, bronzérmet nyertem. Persze nem egyéniben, hanem váltóban. Erről a versenyformáról még nem szóltam: a négyfős csapat tagjai egymás után futnak, kézráutással váltják egymást (botot nem kell cipelni). Mivel a mezőny egyszerre rajtol, lehetőség lenne az együtt haladásra, a gyengén tájékozódó, de jól futó versenyzők végig „lovagolhatnának” a legjobbakkal. A rendezők ezt különböző pályakombinációkkal igyekeznek megakadályozni. A váltóverseny látványosabb, pergőbb, mint az egyéni, a távok rövidebbek (férfiaknál

* Részlet a KFKI Híradóban 1981-ben megjelent cikksorozatból. A kis példányszámú megjelenés miatt fogadtuk el ezt a cikket „nyomdafesték-mentesnek”. (Szerk.)

10-12 km), a célban a közönség figyelemmel tudja követni a teljesítményeket, hiszen az egyéni versennyel ellentétben itt az a jobb, aki előbb fut a célba. Az erdőben sűrűn találkoznak az ellenfelek, ezért megnövekszik az idegek szerepe. Ennek legjobb bizonyítéka az 1972-es VB, ahol mi úgy jutottunk a svédek és a svájciak mögött bronzéremhez, hogy a norvég és finn váltó harmadik futója pályát tévesztett, rossz ellenőrzőponton bélyegzett, így kiesett a küzdelemből.

A váltónknak én voltam a negyedik, befutó embere, így nekem jutott a legnagyobb ünneplés. Kb. 200 lelkes magyar szurkoló volt kint velünk, és már a céltól két kilométerre hallottam biztatásukat, amikor még csak sejtették, hogy közeledek. Beérkezésem után majdnem szétszedtek. Felejthetetlen percek voltak. Az eredményhirdetésnél először lépett magyar férfiversenyző világ bajnoki dobogóra (azóta se). Itthon a „Magyar Népköztársaság érdemes sportolója” címmel tüntettek ki.

Ezen a versenyen lett egyéni világ bajnok Monspart Sarolta, sportágunk legnagyobb egyénisége, egyetlen nemzetközi klasszisa. Nehéz lenne úgy tájfutó cikket írni, hogy ő kimaradna belőle. Nagyon sokat tanultam Mosától. Nem csak szakmai dolgokat, hanem hozzáállást, viselkedést. Tőle tanultam meg, hogy edzést csak lázasan lehet kihagyni, az adagot nem szabad csökkenteni, hogy ha nem lát az edző, keményebben kell futni, mint ha lát. Első külföldi útjainkon úgy bűntünk köré, mint a kiscsibék. Ő tudta lefordítani az ételek nevét az étteremben, és arra is ő vigyázott, hogy külföldiek előtt ne mondjuk ki a nemzetiségüket, mert azt mindenki megérti. Nekem is kellemetlen, ha külföldi beszédből kihallom az ungern, unkarí vagy ungarisch szót, a többi meg nem értem. Így lettek a svédek „sárgák” (melegítőjük színe után), a finnek „rokonok” a csehek „északi szomszédok”.

Első svéd utunkon, a komphajón egyikünk felfedezte, hogy az egyik teremben az utasok egy finomságoktól roskadozó nagy asztalról lakmároznak. Lélekszakadva jött értünk, hogy menjünk mi is, hisz ez biztos benne van a hajójegy árában, mert senki nem fizet, de nem is lehetne számlázni, mert mindenki azt vesz el az asztalról, amit akar. Mosa azt mondta, hogy ne menjünk, mert itt nem adnak semmit ingyen. Néhányan mégis megpróbálták. Dugig ették magukat, de majdnem ki is jött belőlük, mikor a kijáratnál 60 svéd koronát kértek tőlük fejkenként.

Mosának, mint minden céltudatos, akaraterős egyéniségnek, ellenségei is voltak. Sokat harcolt, de mindig nyílt sisakkal. Szigorú volt, de senkihez sem annyira, mint önmagához.

Legszebbségi élményeim a vele kettesben tett nyugati körutak. Ilyenkor magunk osztottuk be az időnket, nem volt velünk sem edző, sem csapatvezető. Elsősorban persze versenyeztünk és edzettünk, de mindig maradt idő kirándulásra, városnézésre, színházra, mozira. Sokat voltunk együtt, de nem állandóan: Hamburgba autóstoppal egyedül mentem, Dániában jót táncoltunk a banketten, Londonban napközben külön-külön kószáltunk, este együtt néztük meg a Jézus Krisztus szupersztárt.

A tévedések elkerülése végett első közös utunkra indulva közölte, hogy anyám lehetne, és egyébként se szereti a szókéket. Egyik se igaz, de ehhez tartottuk magunkat.

1974: világbajnokság Dániában – legcifrább évem. Tájéftásban a VB az egyetlen igazi nemzetközi értékmérő, mert az összes többi viadalon sok függ a mezőnytől, a helyszíntől, a rendezéstől. Ezért a felkészülés és az eredményesség megítélése is VB-központú, a versenyzőnek ezt el kell fogadni, akár tetszik, akár nem. Az előző VB váltó sikere után egyéniben is szerettem volna javítani, és nagyon keményen készültem. Jól is indult az év, áprilisban, Angliában igen erős mezőnyben lettem 5., idehaza több versenyt nyertem. Biztos helyem látszott a VB csapatban, de újtásként a világbajnokság színhelyén rendezték a válogatót – 3 hónappal a VB előtt. Ez még nem lett volna baj, de a válogató egyhónapos autóbuszos túra része volt, s a körút első állomásán, egy cseh versenyen ráestem egy sziklára. Mint utóbb kiderült, elrepedt a térdem. A válogatóig volt még egy hetem, mozogni nem bírtam, de reméltem, hogy rendbe jövök, és utaztam a többiekkel tovább. A nagy verseny előtt a csapat orvosa beinjekciózta a térdem. Ez hatott is, egészen a táv negyedéig el tudtam menni. Ott elmúlt az érzéstelenítő hatás, és képtelen voltam tovább futni. Tudtam, hogy egész évi munkám vesz kárba, de ez csak elkeseredésemet fokozta, erőmet nem. Talán mentségemre szolgál, hogy később a Sportkórházban nem akarták elhinni, hogy egyáltalán futottam azzal a térdrel. Szerencsére nem messze a mocsártól, ahol összeestem, volt egy országút, ide elvonszoltam magam, és az út szélén ülve vártam, hogy jöjjön egy kocsi. Elég szánalmas állapotban lehettem, mert az első autó, bár ellenkező irányba tartott, megfor-

dult, és bevitt a célba. Megint szerencsém volt: kevés országban képzelhető el, hogy az első kocsi felvegyen egy ázott, koszos, összetört alakot. Másnap hazautaztam.

Itthon egyenesen bementem a Sportkórházba, egy hónap múlva már futottam, két hónap múlva megnyertem a Hungária kupát (a többi válogatott fáradt volt az egyhónapos „zsiros kenyér túrától”). Közben a válogatón kialakult VB csapatból fegyelmi okok miatt kizártak egy srácot és a megüresedett helyre mégiscsak bekerültem a csapatba.

A VB-t a „lajos” Dániában rendezték, az ország legmagasabb pontja 173 méter, a versenyen mégis 750 méter volt az összes szintkülönbség. Sok kicsi sokra megy. A dán erdők viszonylag tiszták, jól futhatók, engem mégis itt ért utol a végzet. A cél előtt 3 kilométerrel egy faág fúródott a lábszáramba. Kb. 100 méter múlva egy útra értem ki, megálltam és a lábamra pillantottam: bal lábamon piros térdzoknit viseltem, és már a cipóm is véres volt. Keserű ízt éreztem a számban, nemcsak a rosszullettől, hanem a csalódottságtól is. Hát így végződik az a kálvária, amit az idén végig kellett járnom... tovább szökdécseltem. A bal láb fájdalmát szinte elnyomta a jobb láb fáradtsága. Szerencsére már hozzá volt szokva, hogy a párja helyett is dolgozzon, mert a nyáron is a bal térdem volt elrepedve. Végül beértem a célba, 29. lettem. Ha nem sérülök meg... Balczó András szerint a „ha”-val kezdődő mondatoknak a sportban nincs helye. Maradjunk ennyiben.

Ferihegyről egyenesen a Sportkórházba vittek, és a gyógyító kés elindult diadalútjára. Öt hónap és öt műtét kellett ahhoz, hogy kiderüljön, hogy az ujjnyi vastag faágból egy 7 centiméteres darab bennmaradt a lábamban. Persze nem birtam jáni, és még többször szimulánsnak is néztek, mivel a fa beszorult a lábszár két csontja közé, kívülről semmi sem látszott, csak a seb nem akart beformi. Keserves öt hónap volt, de legalább tudtam örülni, amikor az utolsó operáció után felébredve az éjjeliszekrényemen megtaláltam a fadarabot. Sokan, még orvosok is azt mondták, hogy nem fogok többet futni ezzel a lábbal. Csakazértis.

Jancsó filmben Sacival

Bíró (Hegedűs) Aletta

Volt válogatott BEAC-os tájfutó

Nem, nem jól érti a kedves olvasó. Nem azokban a jelenetekben tűnünk fel, amely igen komolyan hozzájárult egy generáció ifjainak szexuális felvilágosításához, másról van szó.

A Hej Te eleven fa / Kevély-nyereg című film (*Forgatókönyv*: Jancsó Miklós, Paulus Alajos; *kép*: Zöldi István; *vágó*: Kovács Ilona; *hang*: Sárdi Nándor; *gyártásvezető*: Berek Oszkár. *Gyártó*: Budapest Filmstúdió, fekete-fehér, 389 m, dokumentumfilm, 1963) Jancsó egyik korai alkotása. A filmben a mi versen्यünk csak egy epizód, főként munkásturistákról szól és felhangzik a címadó dal is, amelynek címe Bunkócska, de hát ezt mégsem írhatták ugye a film címének, maradt a kezdősor és kiegészítésnek a helyszin. Versenynaptáramban nem találtam 1962–1963-ból Kevély-nyereg környéki versenyt, valószínűleg máshol vették fel a képsorokat, de már nem tudom felidézni, hol lehetett (csak szűk 50 éve volt...).

A film (számunkra) legnagyobb értéke, hogy megőrizte egy szőke leányzó jellegzetes, gyöngyöző kacagását, amit olyan gyakran hallottunk akkoriban a versenyeken.

A Bp. Spartacus SE. női tájfutó csapata az 1970-es évek elején

Schmidmeiszter Ilona (Iluci)

Banktisztviselő – tájfutó – hobby lovas

Azokban a bizonyos 70-es években a Bp. Spartacus felnőtt női csapata Mosával az élen, sorra nyerte a csapat és váltó bajnokságokat. Hogy miért? Nem tudtunk olyan gyengét futni, amit Ő ne hozott volna be! Odaszárguldottunk az általa vezetett Trabival a versenyre, és nyertünk!

Fantasztikus példaképet kaptunk az Élettől az Ő személyében, aki számunkra követhetetlen és utánozhatatlan volt. A téli alapozó edzőtáborokban, Tatán a fiúk is kapkodhatták a lábukat vele a hosszútútasokon. Mi, lányok

pedig akár a km-ek számát tekintve, akár a gyorsaságot, csak kullogtunk mesze mögötte...

Emlékeztetések azok a külföldi versenyek is, ahol egy csapatban futhattunk Vele. Jó volt olyankor magyarnak lenni, hiszen őt mindenhol ismerték, és elismerték.

Szerencsés ember vagyok, mert nekem megadatott, hogy Vele egy klubban, egy csapatban sportolhattam évekig! KÖSZÖNÖM.

Példakép a tájolóban

Szopori Éva

Spartacus-os tájfutó

1969-ben kaptam az első Silva laptájolómat, amit a példaképem fényképével díszíttem.

Sok szeretettel Sacinak

Néhány emlék az 1960-as évekből

Argay Gyula

A BEAC (1958-tól az atlétikai, 1959-től a tájékozódási szakosztály) tagja

A női tájékozódási sport az ötvenes évek közepén indult meg hazánkban, 1956-ban írtak ki először női I. osztályú csapatversenyt. Jelentős, hogy Maróthy Erika a Kőbányai Törekvés versenyzője ebben az évben veti fel a női egyéni bajnokság megrendezésének gondolatát (Természetjárás, 1956. júliusi szám). Valószínű, hogy a nemzetközi szövetség 1961. évi megalakítása és az

1962. évi Európa bajnokság kiírása adott lökést ahhoz, hogy 1962-től hazánkban is van országos női egyéni- és csapatbajnokság.

Ezen az első női egyéni bajnokságon Saci is rajthoz állt, és hatodik helyezést ért el, előtte Győry Edit Bp. Pedagógus, Füzesi Irén MAFC, Cser Borbála Bp. Pedagógus, Révész Piroska Bp. Lokomotív és Neupor Márta MAFC végzett, de a CSB-t a Bp. Pedagógus nyerte Sárfalvi Erzsébet – Cser Borbála – Győry Edit – Monspart Sarolta összeállításban. Saci összesen 34 Magyar Bajnoki címet szerzett tájfutásban, 14 egyénit, 11 csapatot és 9 váltót.

A női tájékozódási versenyzés fejlődéséhez hozzájárult a sportág két jelentős egyesületének (Bp. Spartacus és Bp. Pedagógus) elhatározása, hogy 1958-tól rendezzenek nők részére vándordíjas természetjáró egyéni tájékozódási versenyt. Az első Zrínyi Ilona versenyt Maróthy Erika nyerte, a másodikat 1959-ben Hardicsay Mária az UVATERV versenyzője. Utóbbi 1960-ban átigazolt a MAFC-ba, így az 1960-as versenyt a Pilisben a MAFC rendezte. Azért emelem ezt ki, mert a versenyt megnyerő BEAC-os klubtárs (Tanner Júlia) a verseny után beszámolt Saciról is, aki, bár már az év során jelentős sikereket ért el, ezúttal nem került az első hat hely egyikére sem. A további Zrínyi versenyekről annyit, hogy 1961 és 1963 kivételével a verseny 1968-ig tartó történetének valamennyi versenyét Monspart Saci nyerte (a BEAC által rendezett 1961. évi verseny győztese Iván Vilma, a Miskolci Lokomotív versenyzője, az 1963. évi versenyé Győry Edit volt).

Egyesületem, a BEAC 1961-től rendezi az Eötvös Loránd emlékversenyt. 1963-tól szerepel a programban női I. osztály. 1968-tól 1977-ig – tíz éven át – e kategória győztese: Monspart Sarolta. Ezúton is köszönöm, hogy országos bajnokként minden évben egyéni versenynaptárába illesztette versenyünket.

Egy személyes emlék 1966-ból: A férfi bajnokságban jelentős szerepet játszó Újpesti Dózsa május 15-én rendezte a Dózsa Kupát. Férfiaknak első osztályú egyéni verseny, de számos ifi és serdülő kategória is szerepelt a kiírásban. Versenyzőponton a hűvösvölgyi Nagy-rét. A férfi I. osztályúak rajtja a Nagykovácsi felé vezető országút melletti erdészház közelében volt. Rajtbióként fogadtam a mezőnyt. Jávorka Péter, a Bp. Pedagógus vezetője volt az ellenőrző bíró, szintén jelen volt, s előzetesen Sacit kérte meg, hogy előfutóként ellenőrizze, minden rendben van-e a terepen. Ez volt a szerencse, mert nem sokkal

a rajtoltatás megkezdése előtt Saci előbukkant, s közölte, hogy az egyik pont nem a térképi helyen, hanem a közeli kúpon van. Péter határozott volt, bejelentette, hogy a rajtoltatás csak a visszaérkezése után kezdődik. Kiment, megnézte, s megállapította, hogy az ellenőrzőpont őrzésével megbízott rádiózó feladatot ellátó kiskatonák – a jobb vételi lehetőség miatt – áttelepítették az ellenőrzőpontot. Természetesen a bója visszakerült az eredeti helyére, s ugyan némi késéssel, de rajtolhatott a mezőny. A lényeg: az előfutó megmentette a versenyt. Készülve e szöveg megírására, kerestem a sportági sajtóban a kiírást, eredményt, beszámolót. Sajnos, nem találtam. Felkerestem Balla Sanyit, a rendezőt. Sok érdekeset elmondott a terep megszerzéséről (a környék vadászterület volt), a számos gyerek kategória kiírásáról, a díjazásról, de írásos emléke, térképe nincs. Így nem tudom felsorolni a mezőny tagjait, akik ugyan bosszankodtak a rajt csúszása miatt, de korrekt verseny részesei lehettek, hála az előfutónak.

Késői tanulságaim

Nyitrai György

nyugdíjas tájtúrista

Egyszer volt, hol nem volt, egy tájfutó edzőtábor a Lajosforrásnál, frissen kinevezett kapitányunk, Skerietz Iván vezetésével. (Ez még a boldog 60-as évek derekán történt.) Hétfőn érkezünk a néhai turistaházba és lecuccolás után rögvest gimnasztikázni indultunk a ház alatti vadvirágos rétre. Ahol az előző napi júniális ezerfős vidám tömege által hátrahagyott, csodálatosan tarka szeméttakaró várt ránk. Ez kissé letörte a keret addig remek hangulatát, amit Skeci ezzel a kis tréfával kívánt feldobni: Na, most csináljunk rendet! Jót nevetünk a találó poénon, mindaddig, amíg az ismételten és vészes komolysággal el nem hangzott, törzshajlításra irányuló felszólításnak álcázva. Én itt újonc voltam és szemem sarkából lestem a nagyokat, Sacit, Rezeit, Kaponyát, hogy ugyan mit szólnak ehhez az örütséghez. Hát ekkor valamelyikük lehajolt, felvett egy nagy és egy kis nylonzacskót és egymásba dugta azokat. Így lett a kettőből egy. Ezt látva mi többiek is utánózni próbáltuk őket, és ment a dolog. Mind lelkesebben gyűjtöttük a más szemetét és örömmel láttuk, hogy leendő

tornatermünk egyre világosabbá és virágosabbá válik. Negyedórás intenzív bemelegítés után olyan tiszta lett a rét, hogy a ház gondnoka hanyatt esett, amikor meglátta. Ő még csak pár éve dolgozott itt és nem is tudta, milyen szép a környéke... (Pár év múltán kis családommal az egyik balatoni szabad strand-ra látogattunk, ahol hasonló tájkép fogadott. A fenti edzésmodszerral gyorsan felszabadítottam néhány pokrócnyi területet, amin feleségem elszörnyedt: Te mások után takarítasz? Nem, mondtam, én magunk előtt csinálom rendet! S ma már elvárás, ha az unokákat viszem kedvenc patakozásukra, hogy kissé megtisztítsam előttük azt a medret, amiben nagy biztonsággal találják meg az egyetlen helyet, ahol a vízmélység magasabb a gumicsizmáskáik száránál...)

Ugyanezen edzőtábor egyik délelőttjén szabadfutás volt, ki-ki mehetett amerre látott, csak elég messze legyen. Ebédidő felé poroszkáltam a sikárosi kocsiúton, amikor a távolban megláttam Sacit, aki szintén erre tartott, talán Dobogókőről, vagy Esztergomból visszafutva. Szerényen arra gondoltam, hogy fárasztó, magányos túrája végén kissé felvidítom. Elbújtam egy fa mögé, s amikor közelembre ért, a tölem szellemes bú-bú-bumm! kiáltással ugrottam elébe. A hatás mindkettőnket meglepett. Saci olyan hangot hallatott, mint egykori kőműves oktatóm, amikor az állásról a lábára ejtettem a függőőnt. Utána, már megnyugodva, de hasonló hangnemben értékelte ártatlan csinyemet.

A váratlan meglepetés lélektani hatásáról jó négy évtizeddel később bizonyosodtam meg. Nyugdíjas túrára indultunk az ausztriai Ötscher-hegy (1893 m) általunk ismeretlen keleti gerincén. (Fölfelé libegővel mentünk.) Csodálkoztunk, hogy a csúcskönyv nem a spitzkeresztnél volt, hanem a túraút felső végénél, na, mindegy. Már gyanúsabb lett, hogy a szembejövő hegymászók mind: Itt? Önök? Lefelé? kérdéssel köszöntöttek a megszokott 'szkott helyett. De mi csak mentünk, csúsztunk a tudatlanok bátorságával, végzetünk felé. Későn jöttünk rá, úgy félúton ég és föld között, hogy ez a túra egy számunkra igen nehéz sziklamászást jelent. És lefelé! Nem erre készültünk, de már vissza sem fordulhattunk. Közben folyton arra gondoltam, hogy az egynapos kirándulásra nem váltottunk balesetbiztosítást. Állandó életveszélyben töltött kínos órák után végre izzadtra fagyottan, megkopott nadrággal és lélekkel, de földet értünk, alig pár órányira a buszunktól. Szétszóródva botorkáltunk lefelé a továbbra is meredek, fenyőtüvel borított hegyoldalon, amikor eszembe jutott a

zsákomban lapuló, életmentőnek tartogatott doboz sör. Önzetlenül meg akartam osztani a legfáradtabbnak látszó társammal. A szokott módon, beálltam egy fa mögé, kinyitottam a dobozt és mikor Sanyi odaért, tréfásan az alpesi medve hangját utánózva, elé tartottam a habzó italt. Bizonyára a kimerültség az oka, hogy megrémült társam nem tudta egyeztetni a fülével érzékelt információt (medvehang) a szemével látottal (habzó sör). Szerencsémre elég rogygiant volt ahhoz, hogy rám vesse magát és beérte a doboz elragadásával, így mindketten megmenekültünk.

Most már tudom, hogy fáradt vándort nem való ijesztgetni és Sacinak azóta tartozom egy itallal.

Családfa

Cser Borbála

Tájfutó, Bp. Pedagógus

Ha a mai tájfutók népes családjának eredetét vizsgáljuk, kiderül, hogy a családfa egyik, máig is gyümölcsöző ága Mosához vezethető vissza. Ennek az ágnak egyik kicsiny hajtásáról szeretnék tanúskodni. Magam is Sacinak köszönhetem, hogy belecsöppentem ebbe a sportba. Középiskolás korunkban nyaranta együtt voltunk diákmunkán. Saci délutánonként eljárt valami ismeretlen sportág edzéseire, és erről mindig nagyon lelkes és vonzó beszámolót tartott. Engem sem kellett sokáig kapacitálni, hogy próbálkozzak meg vele. Hamarosan rabul ejtett, és életem hűséges kísérője lett.

Az szinte már természetes, hogy gyermekeim, átélve ezt az életmódot, folytatták a hagyományt. Úgy tűnik, hogy unokáim is szívesen vesznek részt a gyerekersenyeken. Így vagyunk mi immár nyolcan.

Időközben testvérem is a sportág elkötelezettje lett. Őt a korábban „megfertőzött” gyermekei vitték bele. Már-már két unokája is eredményesen versenyez. Velük együtt a szűk családukból már tizennégyen dicsérik a tájfutást.

Rajtunk keresztül számos szimpatizáns csatlakozott a családfánkhoz. Saját terméséről is csak hozzávetőleges adatokkal szolgálhatok. Edzői pályám során bel- és külföldön nagyjából ötszáz gyerekkel próbáltam megkedveltetni a

tájfutást és az ő példájukon keresztül már követhetetlen azok száma, akik ebből az ágból hajtottak ki.

Családfánk többi Mosa eredetű ágát nem ismerem, bár bizonyára ők vannak többen. Se szeri, se száma azoknak, akik közvetlenül vagy közvetve Mosán keresztül ismerték meg a tájfutást.

Az hogy ma már ez egy közismert és elismert sportág Magyarországon abban Mosa érdemei vitathatatlanok.

Egy Kivételes Sportkarrier Közéről

Deseő László (Dixi)

MOM (szövetségi kapitány 1972–1975)

50 éve kezdődött? Még belegondolni is izgató, ugyanakkor írásra inspiráló érzés.

Magam elé képzelem a főszereplőt és látom, minden erejével tiltakozik a váratlan – bár jó szándékú – intimitás, a magánszférájába történő benyomulás ellen. „Hagyjatok békén, nem kell ez a felhajtás... sose kívántam glóriát a fejem fölé... különben sem hiszem, hogy ez szívből jövő, őszinte felhajtás részekéről!”

Persze, megérték mindenkit, aki szereti, tiszteli MOSÁ-t (Saci, Sicc, stb., ki-ki válassza a legkedvesebbet) és a várható viharral dacolva emlékezni, ünnepelni szeretne. Én is közéjük állok, de hogy meg ne sértsem az ünnepeltet, inkább magamról írok.

Saci

50 éve történt, hogy a Pedagógus szakosztályának edzésén megjelent három kislány, Jávorka Péter szakosztályvezető „új szerzeményei”, Saci, Bircsi és Joe. Jó kis közösség volt akkor együtt a szakosztályban, menő versenyzők és újonc fiatalok egyaránt. Akkortájt kezdtük felismerni, hogy a szórakozás, amivel drága időnk számottevő részét elfoglaljuk, nem más, mint egy érdekes, izgalmas egyéni SPORT. (Elismertetésére sokáig várnunk kellett.) Nagy a szerepe benne, mégsem nélkülözhetjük az edzést. Ha nyerni akarunk, minél rendszeresebben, akkor edzeni kell. Öntevékenyen elkezdtek megszervezni a szakosztály edzéseit, ezek léptek a korábban szokásos verseny előtti

technikai megbeszélések helyébe. Amikor megláttam a „csajokat”, első gondolatom a kétség volt; ezek aligha gondolják komolyan, hogy „tájfutni” akarnak (akkor még tájékozási versenyzésnek hívtuk). Az első körök a Citadella körül megmutatták, hogy a három barátnő akár sokra is viheti. Teljesítették a penzumot. Egyikük fiús gazellamozgással, a másik nőies könnyedséggel, a harmadik kipirult arccal, de nagy eltökéltséggel. Ez a harmadik, ráadásul még aznap ízelítőt adott később legendássá váló küzdőképességéről. Könnyűszerrel otthagya barátnőit az edzés után és hazáig üldözött, hogy visszaszerezze az esernyőjét, melyet „véletlenül” magammal vittem. Még „áldozatokra” is kész volt érte.

Másnap jöttem rá, hogy megváltozott az életem. (Ez most olyan „leányregénybe illő” megfogalmazás, de mit tegyek, ha igaz.) Tettem még egy tétova kísérletet a „kiugrásra”, de nem sikerült... nyilván nem ismertem fel, alábecsültem a már akkor is ellenállhatatlan, rendkívüli erőket, melyek benne buzogtak. Persze nagyon jó, hogy így történt, mert megélhettem közelről – ami keveseknek adatik meg – egy tehetség bontakozását, kiteljesülését egészen a csúcsig. Azoktól a napoktól kezdve már nem a magam eredményessége – bár az sem volt érdektelen – képezte érdeklődésem központi tárgyát, hanem Sacié. (Hogy mikor lett MOSA, arról később.) A tehetségről sok tudományos elemzés készült és köteteket irtak már. Születik? Kialakul? Miben áll? Mi kell hozzá? Ezek a kérdések engem nem foglalkoztattak akkor, észre sem vettem, miről van szó. Fiatalok voltunk, egy önmagát fejlesztő és elfogadtatni akaró sportágban. Lelkesen harcoltunk az önálló szövetségért, nyakig merültünk a szakmai építkezés izgalmába, élveztük a sportsikereket, a győzelem örömét. Már, ha módunk adódott rá. Mindenre készen álltunk, hogy adódjon; követeltük az ünnepélyes eredményhirdetések rendszeresítését és a tiszteletdíjakat.

Ez akkortájt volt, amikor a tájfutásban – akkor még mindig nem így hívták – a futás kezdett egyre fontosabb szerepet játszani. Áttértek az úgynevezett „teljestávú” versenyek rendezésére, amikor már nem volt verseny közben pihenő az időmérőkön és már nem az volt a fő törekvés, hogy a térképek hibáit kihasználva a rendezőség „megtréfálja” a mezőnyt és ezzel a szerencsére bizza az eredményt. Bejött a mai is használatos háromoldalú bója, látható volt minden irányból megközelítve. Fokozatosan csökkent a szerencse szerepe. Érdemes volt edzeni és technikailag is készülni, elemezni a versenyeket. A

tapasztalatok hasznosítása edzésen és a következő versenyen az előrelépés legfőbb eszköze lett.

A barátságok különös jelentőséget kaptak, hiszen még alig volt edző. Többnyire idősebb, tapasztaltabb versenyzőktől lehetett tanulni, de akkor még – a mai digitális technikák nélkül – az elemzések színvonala is nagyon szubjektív és bizonytalan volt. Nem tudtuk jól megbecsülni a keveréssel elvesztegetett időket, az útvonalválasztások valódi, összehasonlítható értékeit, és főleg nem az egyéni adottságoknak megfelelő megoldások relatív értékét. Mégis rendületlenül elemeztünk, vitatkoztunk és örültünk, ha segíteni tudtunk egymásnak.

Kapcsolatunk Sacival, egymás egyre jobb ismerete, segített elmélyíteni a bizalmat, ami nélkül aligha épít a versenyző a másikkal való konzultáció következtetéseire. Ne feledje a kedves olvasó, a múlt század 60-as éveiben nem vett minket körül pszichológusok hada, nem voltunk szokva, hogy legbensőbb dolgainkról, hibáinkról, gyengéinkről, verseny közben elkészülő gondolatainkról nyíltan, célratörően értekezzünk. Sokat vitáztunk, agyaltunk, de megérté.

Nem volt annál örömtelibb élmény, mint amikor egy spekulatív útvonalválasztási-, pontfogási-, vagy erőbeosztási elméletet visszaigazolt az eredmény.

„Amiről előtte beszéltünk, megcsináltam.” - „Bejött.”- „Elébe kerültem, nem vett észre.” - „Leszakadt az emelkedőn.” „És tényleg jött a pont...”

Nem győzném sorolni. Ilyen és hasonló visszajelzésekben versenyek után egyre többször volt részem, mert Saci mindinkább belekóstolt a győzelem ízébe. Rátalált a célratörő versenyzésre.

Az eredményeket mégis hajlamos volt a véletlen számlájára írni. Ha verseny előtt esélyesnek kiáltották ki, mindig szabadkozott. Ez volt az önbizalom bimbózási-, kezdeti felépülési időszaka. Tépelődésekkel, kétségekkel és visszasesésekkel tarkítva. Nem tudtam kideríteni, valóban nem hisz magában, vagy csak az elvárásokból fakadó, egyre növekvő feszültséget nincs kedve kezelni.

Bosszantott, hogy alábecsüli magát. Nem fogadhattam el ezt a viselkedést és lelkesen érveltem ellene. Igyekeztem rámutatni a „hosszúlábú” skandináv lányok verhető voltára és minden más „eleve elrendelés” tarthatatlanságára.

Ma már másként látom; Saci sokkal korábban kitűzte magának a magas célokat, de még évekig eljátszotta mindenkivel, társakkal, vezetőikkel, sajtóval a félszégesség, önbizalmatlanság sajátos szerepjátékát.

Sokáig ez nem volt tartható. Első nemzetközi felvillanásai és hamar állandósuló hazai dominanciája felélénkítették a vitákat az edző szerepéről, a formaidőzítés fontosságáról, a kiegészítő sportok – atlétika, sí – jótékony hatásairól. Megjöttek az első meghívások a svédek versenyekre és edzőtáboraiba.

Megannyi tépelődés kísérte ezt a periódust is; kinek, minek szólnak a meghívások? Az egzotikus kis „Szöszinek”, vagy a leendő méltó ellenfélnek? Illik elfogadni anyagi támogatást? Számunkra ismeretlen svéd sportszerűségről van-e szó, vagy „megalázó morzsákról” a vasfüggönytől elzárt világunknak? Végtelen sora a kérdéseknek, dilemmáknak... nagyon élveztem, hogy részese lehettem.

Mindezeket lassan átlendülve, szinte észrevétlenül ott állt előttünk az élsportoló... MOSA.

MOSA

A nevet is azért választottuk neki, hogy jelét adjuk, nagy versenyzőnek tartjuk. A svédeknek volt egy Bertil Normann-juk, akit azzal is elismertek, hogy nevéből BENO logo-t alkotva egy térképtartót hoztak forgalomba. Nos, nekünk, magyaroknak is lett egy emblemikus tájfutónk: MOSA. (Mondanom sem kell, Saci ez ellen is tiltakozott, de megváltoztatni már nem tudta.)

Természetesen nem tudható, MOSA mikor tűzte célul a világ bajnoki cím megszerzését. Erre a lehetőség már nagyon korán felcsillant. (1966-ban a finnországi VB egyéni versenyében kevert a kettes pontra, de onnantól a célig – részdíói alapján – versenyben volt a győztesseel.) Ennek a képességgnek a tudatosítása nagyon fontos volt és kijelölte azt a módszeres felkészülést, személyiségfejlesztést, mely kellett a későbbi sikerhez.

Rá kellett jönnie – kellett a külső segítség, vagy sem, ki tudhatja – hogy élsportoló csak rendkívüli eltökéltséggel és edzőmunkával lehet valaki. A képesség megvolt, csak mentálisan stabilizálni kellett a teljesítményt és csökkenteni a hibaszázalékot. De hogyan? MOSA eldöntötte magában. Egyre ambiciózusabb, később már önsanyargatásba hajló edzőmennyiségeket és intenzitásokat tűzött maga elé. Rátalált a legjobb atléta és sífutó edzőkre, a tájfutó szakembereket kiegészítendő. Állóképességben maga mögött hagyta minden nőnemű vetélytársát, akik még tápláltak illúziókat és próbálkoztak a „kevés edzés és verseny előtt rápihenés” módszerével. A kiegészítő sportok – atléti-

ka, sí, sítájfutás – hosszú-távú versenyein elért eredményei pontosan megmutatták, mennyivel a többiek előtt jár.

Ilyen nyilvánvaló bizonyságok birtokában lassan elmaradt az önbizalomhiány.

Fokozatosan – nagyobb ugrások nélkül – szerzett egyre több tekintélyt magának sportágon belül és kívül. Ennek az is következménye lett, hogy egyre többen szegődtek önkéntes, vagy hivatalos segítőjéül, megjelentek a konfliktusok is a „MOSA edzője” megtisztelő címért.

Nem lehetett könnyű az érintetteknek, de neki sem. Ő mindenesetre arra törekedett, hogy senkit ne bántson meg. Néha több név is megjelent a sajtóban edzőként feltüntetve a neve mellett.

Kettőnk kapcsolata is megváltozott. A kezdeti „paradicsomi éveket” – amikor számomra csak Ő létezett – úgy éltem meg, hogy minden figyelmemet lekötötték az ő rezdülései, öröme, bánata, felindulásai és csillogása, melyből néha nekem is jutott. Valami megfoghatatlan hasznosságtudat szállt meg, egy flow-szerű állapot. Örültem a magam eredményeinek is, de jobban az övéinek, mert tudtam, milyen sokat dolgozott érte, mennyire vágyik a sikerre és mennyire kiteljesedik általa. Sokat kaptam tőle magam is és általa vezetett az én utam a tájfutás elmélete, módszertana és fejlesztése iránti megszállottságig. Akkor töltkeztem – anélkül, hogy tudtam volna – a későbbi edzői munkára.

Az élet azonban ment előre, MOSA a sztár és én, aki a nyomába sem jöhetett, fokozatosan távolodtunk egymástól. Majd, miután „dolgainkat elrendeztük”, lassan felszívódtam. Nyugodt szívvel, távolról figyeltem, mint tör egyre magasabbra. Tudtam, hogy annyira megerősödött lélekben és akaratban, hogy minden akadályt le fog tudni győzni. Láttam, milyen sokan szeretik, segítik. Azt is láttam, hogy akik nem szeretik, akiket zavar az a „formátum” amit MOSA képvisel, nem fognak tudni az útjába állni. Lezártam életem egy csodálatos szakaszát, majd visszavonultam az élvonalbeli versenyzéstől, nem gondolva arra, hogy rövidesen összefutunk a tájfutás egy másik dimenziójában.

Világ bajnok

MOSA győzelme, a fiúk dobogós, a női váltó negyedik helyezése 1972-ben fordulatot hozott a tájfutás megítélésében, népszerűségében. A Szövetség váratlan anyagi lehetőségekhez jutott és a sportág szinte megrészegülten élte bele magát a „csillogó jövő” bővületébe. Én pedig szövetségi kapitány lettem. Azt ma sem tudom, MOSA játszott-e szerepet a kiválasztásomban, vagy csak

nem ellenezte? Mindenesetre meg kell vallanom, az én bátorságomhoz – hogy a válogatott keret legjobbainak kortársaként fel mertem vállalni a feladatot – nagyban hozzájárult, hogy közelről ismertem a Világ bajnok személyes pályafutását a kezdetektől a csúcsig. Meggyőződtem arról, hogy nem baj, ha egy tájfutó nem gazellának születik, nem is bír látnoki képességekkel a térerzéket, útvonalválasztást elősegítendő, de még csak röntgenszemekre sincs szüksége a pontok sima fogásához. Lelkesedés, lendület, eltökéltség, kemény akarat és intelligencia kell. Miért ne lenne ez meg a legtöbb fiatalban... mint ahogy megvolt az akkori keret minden tagjában. Élünkön a Világ bajnokkal. Kell ennél jobb feltétel a fényes jövőhöz?

Nos, a lelkesedés nem hozta a várt eredményt. Elégedetlen vagyok kapitányi teljesítményemmel. A váratlanul sok pénz nehéz dilemma elé állította a szövetségi vezetést. Egyszerre túl sokfelé oszlott a figyelem. Váratlanul érte a sportág vezetését a „nagy ugrás” a sportági megítélésben. Egyszerre szerény, szegény feltörekvő közösségből elbizakodott, nagyképű, egymással szembe forduló érdekcsoportok gyülekezete lettünk. Tudtuk, hogy az akkori sportirányítás az eredményekhez rendeli a forrásokat – meglehetősen mechanikus algoritmus mentén – mégis célt tévesztettünk. Az eredményeket megismételni is képes – egy kezemen megszámlálható – szűk kör támogatása, hatásos menedzselése, továbbfejlesztése helyett „szórtuk” a pénzt minden irányba, a célirányosságot szem elől tévesztve. (A szórást azért teszem idézőjelbe, nehogy valaki valódi krízisi állapotokra gondoljon. Nem volt az sok pénz már akkor sem, csak nekünk tájfutóknak bizonyult elégnek a fejünk elvesztéséhez.) A bő felnőtt keret mellett még bővebb utánpótlás keretet is felállítottunk a jövő érdekében. De jutott egyesületek támogatására, térképre és sok minden másra is. Azonnal fellángoltak a szakmai viták; sok embernek adjunk – személyenként persze kevesebb – lehetőséget edzésre, táborozásra, külföldi versenyzésre, vagy csak a legjobbaknak, hogy tovább javulhassanak, és megbecsülve érezhessék magukat. Nem próbálok megosztani, másra hárítani a felelősséget; nem sikerült megtalálni a jó arányokat.

MOSA követelte joggal magának és még néhány élvonalbeli társának a kiemelt támogatást és körülményeket. Bennem is élenken élt a meggyőződés az „igazgyöngy” kezelésének helyes módjáról, a vele kapcsolatos korábbi közeli élményeim és tapasztalatom alapján. Törekedtem is – kompromisszumos

formában – kiemelten kezelni a Világ bajnokot, de talán nem eléggé. Neki sokkal több nemzetközi verseny lehetőség, edzőtábor, regenerálódás és módszertani-, orvosi-, pszichológusi segítség járt volna, mint amit kapott. Az irigység, ami övezte volna a személyét, talán jobban inspirálta volna a többieket, mint az „egyenlődsi”, ami végül is megvalósult. Az egyesületek sokszor önkritika nélkül „tolták be” a válogatottba a még kiforratlan fiatalokat, lassan a válogatott keret és annak programjai – az élsportban elengedhetetlen – csúcsmódot célzó, győzni tanító, különleges műhelyek helyett tömeges továbbképző intézményekként funkcionáltak. Volt erre is ideológia – a közös edzések majd felhozzák a gyengébbeket – de nem vált be. Az egyesületek támogatása hiányában nem váltak be a kapitány további kísérletei sem az élvonal „felpaprikázására”. (A többletterhek vállalása – úgymint a válogatottak rangsoroláson történő élről indulása nagy időközzel, vagy a célba futás után azonnali újabb pálya lefutása – azt célozták volna, hogy javuljon legjobbjaink önértékelése, a nemzetközi versenyek hangulatára, feszültségére való alkalmassága.) Sportágunk „elszállt”. Elhitte magáról, hogy már beérkezett.

A Világ bajnok MOSA a számára csalódást jelentő körülmények ellenére még mindig teljes fordulaton pörgött. Hozta az eredményeket, de lelke mélyén szembekerült azokkal, akik – szerinte visszaéltek a helyzettel – csak odáig erőltették meg magukat, ameddig a kiutazáshoz kellett. Skóciában befutóként, két helyet javítva, dobogóra hozta a váltót, bár én végig attól rettegettem, hogy nem lesz lelki ereje teljesen „odatenni magát” az adott helyzetben. (Először fordult elő, hogy a férfi csapat nem utazott ki a VB-re, ami nagyban befolyásolta a hangulatot.) Akkor is és később is sokszor bizonyította, hogy a tűz, ami benne ég, már a személyisége részévé lett. Nem az ő hibája, hogy nem jutott még magasabbra...

Azt ígértem, hogy magamról írok. Nem sikerült túl jól... bár, aki tud a sorok között olvasni, annak talán többet is elárul ez a vallomás. Egy biztos; életem 50 évvel ezelőtt valóban megváltozott, fordulatot vett. Beleszerelmesedtem a tájfutásba, azon belül is a kiválóságba. Nem viselem el a középszert... Amióta Sacit, MOSÁ-t, a Világ bajnokot megismertem és éveket a közelében tölthettem, tájfutás-függővé váltam.

Következő kísérletemet klubszinten tettem arra, hogy újra megélhessem a „nagy élményt”. Talán nem is teljesen eredménytelenül. Élvezet volt tehetséges fiatalokat felhozni az élsportba, de egyikük sem volt hozzá mérhető.

Bárcsak még egyszer visszajönne az a világ! A MOSA korszak. Szívesen csatasorba állnék, különösen, ha ezzel 50 évet fiatalodhatnék is. Önző gondolat? Vagy akad még valaki, aki ugyanígy érzi?

Peace Race 1984 Youngstown, OH

Kiss Zoltán (Csonti)

Ny. tü. ftörm.¹⁸, MTFSZ irodista

Mosa mindig mondta, nem árt, ha tudunk nyelveket. Gondoltam, hogy majd mutogatással megértetem magam.

1984-ben a New York-i maratonon 25. lettem. Ez annak idején nagy eredménynek számított. Meg is keresett az ohio-i Peace Race verseny igazgatója (Jack Jessna) és meghívott nagyszabású futóversenyükre. Angolul a köszönésen kívül nem sokat tudtam, de mindenesetre megpróbáltam megértetni magam Jack barátommal. Nehéz volt elmutogatni, hogy nekem engedélyt kell kérem az atlétikai szövetségtől, hogy tovább maradhassak. Végül nagy nehezen ezt is tisztáztuk. A következő kérdésemet megértette egyből, hogy hány km lesz a verseny távja. Ekkor elkezdte lökni gyorsan hadarva angolul a következőket, itt már nem emlékszem pontosan mi volt, csak az volt számomra világos, hogy „tonifájv” km. A számokkal nagyjából tisztában voltam, így ez előbbít úgy fordítottam, hogy a Toni szerint 5 km lesz a táv (ez nem vicc!). Amikor eljött a nagy verseny napja 4 km-nél négyen maradtunk két amerikai és egy algériai társaságában úgy gondoltam, mivel lassú vagyok, megnyitom a hosszú hajrát. Tíz perc elteltével kezdett gyanús lenni a dolog, harminc perc után még gyanúsabb, egy óra után már azt hitték csillagvizsgáló vagyok, mert hátradobott fejfel szenedve rőttem a kilométereket. Már nem tudtam mennyi van még hátra, amikor végre megérkeztünk a célba 1 óra 18 perces futás után a harmadik lettem. A győztes amerikai hatalmas pályacsúccsal nyert. Kérdez-

¹⁸ Nyugalmazott tűzoltó- és tűzrörmester

ték, hogy sikerült rekordot futnia. Válasza az volt, hogy nem tudja miért, de a magyar fiú 4km után gyilkos iramot diktált, bírtam vele, de 10km után lelassult és lemaradt tőlem. Ezután megkérdezték tőlem, miért ilyen taktikát választottam, mire én elmondtam, hogy nekem 5 km mondtak, nem 25 km-t. Mint kiderült Amerikában nem „tventifájv” a 25, hanem „tonifájv”. Hát ezzel a történettel a legnépszerűbb lettem az egy hét ott tartózkodásom alatt. Szerintem még most is rajtam röhögnek.

Orfútól Orfúig a világ körül

Dr. Lantos Zoltán

egészséggazdasági szakértő

1992-es fénykép az abaligeti Világ Kupa futam eredményhirdetéséről. Világbajnokok a pódiumon, legendák és példaképek, Jörgen Martensson, Alan Mogensen, Thomas Bührer, Havard Tveite. Majd két magyar, Viniczai és Lantos egy hajszálnyi különbséggel. A díjakat a mi legendás példaképünk, első világbajnokunk, Saci adja át. Ez volt az utolsó a világversenyeken elért kiemelkedő helyezéseim közül. És itt kezdődött válogatott pályafutásom is bő tizenkét évvel azelőtt.

1980 legelején megilletődötten ültem a vonaton újdonsült ifi válogatottként néhány csapattársammal, Saci vitt le Abaligetre néhány napos edzőtáborba. Azt természetesnek vettem, hogy válogatottként utazom, hiszen azért edzettem, hogy egyszer világbajnok legyek, de attól megilletődtem, hogy Saci hosszan beszélget velem. Kérdezett mindenféléről, én illedelmesen válaszoltam, és lassan hittem el, hogy az, aki első tájfun versenyemen Várgesztesen mondott a rajtban néhány biztató szót nekem világbajnokként, és akinek a Képes Sportból kivágott képe a falamon van, most szemben ül, és beszélgetünk. Azután már nem volt lehetőségem révedezni, mert a Mecsek közelébe érve azonnal a tettek mezejére léptünk. Még a vonaton átöltöztünk, és futottunk egy 15 km-es pályát Orfűre. Majd délután egy tókör következett, és annyira fűtött a bizonyításvágy, hogy az akkor a világ felnőtt legjobbjai közé tartozott Kelemen Janót is megfuttattam.

Azután még 1980 nyarán három zöldfülű ifi utazott az O-Ringenre. Szieberth, Széles és Lantos. Saci minket jelölt ki, tanuljunk, szokjuk a skandináv terepet. Tudtunk arról, hogy a felnőtteknek ez nem volt inyére, erősen kritikus hangot ütöttek meg többen is. Nekünk annál jobban tetszett a dolog, és nagyon büszkék voltunk magunkra. Mindhárman nagyon komolyan készültünk az eseményre. Edzőmmel, Hazai Balázssal mocsaras területet kerestünk, és a Budai-hegység térképén találtunk is egy ilyen helyet a Huszonnégyökrös-hegy mögött, a volt lőtér mellett. Halált megvető bátorsággal mentünk a tiltott területre, de a júliusi hőségben csak kiszáradt területet találtunk sással, zsombékkal, göröngyös, kemény talajjal. A résztávos edzést kissé csalódottan csináltam végig, erős hiányérzetem volt. Azután Svédországban ki is derült az első versenynap, hogy milyen az igazi skandináv mocsár. Vagy futottam, vagy a lábam elé néztem, vagy igyekeztem eligazodni a térképen. Több-kevesebb sikerrel. Ádáz küzdelmet vívtunk mi hárman egymás ellen az otthon megszokott versengést magunkkal hozva, de messze lemaradva az élmezőnytől. Még össze is szólalkoztunk egyszer, annyira fűtött a versenyszellem. Büszkeséget az okozott, ha csak tíz percet kaptunk azoktól, akikkel itthon pariban voltunk. Mondogattuk magunknak is, egymásnak is, hogy tanulni jöttünk. Na meg világot látni, és bámulni a svéd csajokat. De közelebbi kapcsolatba akkor még csak ICA-val kerültem, az ottani szupermarket-hálózattal. Olyannyira, hogy még hosszú évekig volt gondosan megőrzött ICA-s szatyrom.

Akkor vettem meg az első Nike futócipőmet, amire furcsán néztek még itthon. Hát ez meg mi? Ilyen is van? Nem Adidast vettél? De mi, a Svédországot járt világutazók és bennfentesek tudtuk, hogy ez az igazi futócipő. Ez maga a futás csodája! A tudatlan pórnépre pedig megvetően tekintettünk. Eh, mit is tudnak ezek.

A szupercipő a kellő önbizalommal együtt sikert is hozott, elsőéves ifiként a kismaraton bajnokságon 2. lettem ősszel. Miután előző nap futottam egy 8.54-es 3000-et. Annyit és úgy edzettem, hogy Saci egyszer azt is beírta az edzésnaplómba, hogy többet pihenjek, nem egy tüledzett Lantosra van szüksége a válogatott keretnek.

Persze volt ez épp fordítva is, amikor kihajtotta a belünket. 82-ben Finnországban voltunk versenyezni és edzőtáborozni Kisakallioban. Az első

hétvégén a Suunto Games-en indultunk, a másodikon a Jukolán. Közte egy sportcentrumban volt az edzőtábor, rengeteg technikai edzéssel. A verseny utáni első nap könnyű edzések voltak, majd délután és este mindenféle sportágot kipróbáltunk a foci kivételével, ami csak az utunkba akadt. Röplabdáztunk, kosárlabdáztunk, teniszeztünk, magasat ugrottunk. Saci erre bekeményített. Ennyi energiátok maradt? Na, akkor ezt kihasználjuk.

Másnap délelőtt normál technikai edzés, nekem bő egy órában. Délben játékos pontbegyűjtő a tábor körül, ami laza egyórásra sikeredett, majd késődélután a helyi klub szervezésében edzőverseny, ahol ereszd el a hajam tömegrajtos futás volt a „megmutatjuk a magyaroknak, hogy ki itt az úr” hozzáállású finn fiúkkal. Persze nem hagyhattuk magunkat, úgyhogy utolsó lehetetünkig futottunk, megvédve a mundér becsületét Kelemen Janó révén, aki 3. lett. Én eléheztem többekkel együtt, és a pálya kétharmadánál feladásra kényszerültem.

Következett a várva várt vacsora a klubházban, amire kopogó szemekkel, arcunkra száradt mosollyal, kódós tekintettel és farkaséhesen érkezünk. Itt mindenki megsüthetett és megehetett egy szafaládét néhány buci kíséretében, ami után kétségbe esve kerestük a kalóriapótlás újabb lehetőségeit. Az élelmesebbek gyorsan megtalálták, és a jó hír villámgyorsan terjedt. Ugyanis kisüveges sört és üditőt rengeteget táraztak be finn vendéglátóink. Volt azonban egyetlen, aprócskának nem mondható akadály. Saci egy sörben húzta meg a határt, és a sör öréke Kaponyát (Balogh Tamás) jelölte ki. A program elején illedelmesen sütögettük a finn szafaládét, óvatosan szűrcsöltük a szűkre szabott egy üveg sört, majd ahogy a farkasok a gyomrunkban egyre jobban ordítottak, sorban odasomfordáltunk a félig elhúzott függöny mögé Kaponyához, aki a sörös rekeszeknek dölve egyre jobban mosolygott, és jóindulatúan bölintott, amikor az ötödik, hatodik, he-te-dik darab első sört vettük magunkhoz. A végére egész jó buli kerekedett, kezdtünk összemelegedni a csinos finn lányokkal, és szomorúan vettük tudomásul a szövetségi kapitányi szempontból kellő időben meghirdetett, jól megszokott esti takarodó szövegét. Mindenki egyedül a saját ágyában. Igaz aznap este nem tizkor, hanem éjfélkor.

Azon a napon futottam először háromszor egy nap, majd tiz évvel később edzettem így újra a legerősebb felkészülési időszakokban. És aznap

azt is megtanultuk, hogy bár az önbizalom fontos a jó versenyzéshez, edzőtáborban nem érdemes fitogtatni az erőnket. Ez volt pályafutásom legjobb edzőtábor, ráadásul katonaként, egyhónapos kikérővel a szövetség állhatatossága jóvoltából. Fantasztikus körülmények, a Saci által megkeresett finn segítők figyelme és törődése, jó terek, sok vidámság és rengeteg élmény.

Rá egy héttel a Schönherzzel megnyertük a csapatbajnokságot, ez volt az első felnőtt bajnoki aranyam, alig 19 évesen. Ez is szinte természetes volt, hiszen mi voltunk a legjobbak. Még pezsgővel is készültünk az eredményhirdetésre. És kaptam egy akkora leszúrást Sacitól, hogy attól kódultam. Először nem értettem, miért, azután zokon vettem, hogy-hogy, majd csodálkoztam, miért pont én. Végül, napokkal később lassan leesett, ha tényleg a legjobb akarok lenni, a nap huszonnégy órájában profiként kell viselkednem, úgy pihennem, aludnom, ennem, csajoznom, tanulnom.

Egy héttel később juniorban megnyertem életem egyetlen éjszakai bajnoki aranyát, majd újabb egy hétre rá a junior VB elődjeként megtartott Junior Matchen egyéniben 4. lettem Svájcban, a Flimserwald terepen, a mákos tészta mintás sziklarajzú térkép és a felfelé folyó patak erdejében, majd váltóban is negyedik lettünk, néhány másodpercre lemaradva a dobogóról. Itt Széles első futóként szétfutotta a norvégokat, akik a fejüket csóválva hitetlenkedtek, hogy lehet ilyen vaddisznó módon futni. Az még bőven a norvég férfi hegemonia időszaka volt.

A váltókra nagyon nagy hangsúlyt fektetett Saci, rengeteg olyan edzés volt, ahol egymás ellen futottunk, és nagyon sok nemzetközi váltón is indultunk. A váltót többen is szerettük, nekem is ez volt az egyik kedvencem. Itt élhettük meg igazán a csapat élményét, és a mind jobb eredmények egyre jobban összekovácsoltak bennünket. 81-ben a Postás váltón a teljes, VB edzőtáborban résztvevő nemzetközi mezőny előtt elsőnek jöttem be suhancként, szinte a surranó pályán. Majd évekig első futó voltam, általában a mezőny legelején szaladva. És már abban az évben meghívást kaptam a svájci VB-t meghatározó két válogatóra. Velem együtt Széles Gabi is. A nyári szezon után volt a válogató, fáradt voltam, ifiben nyertem többnapos versenyeket, nem is nagyon értettem, mit keresek ott. Esélyem úgysem volt Kelemenéssel szemben. Aztán kiderült, hogy a jövő csapatépítése

érdekében Gábor utazott a VB-re, és a válogató egyik kérdése az volt, ő utazik vagy én. Hát ő utazott. Egy héten keresztül csak ténferegtem, akkor a pofon volt ez. Ha komolyan veszem a válogatót, akkor lett volna esélyem az utazásra. Onnantól tudtam, ilyen jelentőségű versenyt soha nem szabad lelazázní. Azután a következő évben meg is nyertem a tavaszi válogatót, jó nagy meglepetésre. Úgy látszik, jó tanuló voltam.

Tényleg nagyon sok váltót futottunk, itthon is külföldön is. Láttuk, hogy a legjobbak is emberek, ők is tudnak hibázni, és mi tudunk ugyanúgy vagy akár jobban is futni, mint ők. Azután 83-ban a VB-n én voltam az első futó, Széles Gabi a második. Egy junior és egy első éves felnőtt. A norvégoknál az újdonsült világbajnok Berglia az első futó, az előző világbajnok Öyvin Thon a második. És két futó után egy másodperc hátránnyal voltunk a második helyen! Legkésőbb ekkor megszolgáltuk a sok bizalmat és támogatást. Ki tudtuk adni magunkból azt az önbizalmat, tapasztalatot és erőt, amit elkezdünk gyűjteni 80-tól Saci révén. Remegtünk az izgalomtól, mi lesz a folytatás. Emlékszem, milyen zaklatottan sétáltam fel és alá, néhány dán biztatott mosolyogva, hogy biztos minden oké lesz. Végül hatodikak lettünk. Mi fiatalok magunkban csalódottak voltunk, de igyekeztünk vidámnak és elégedettnek látszani. A hatodik hely is szép eredmény, mondták a vezetőink. És ott volt a levegőben a tulajdonképpen is a mondat végére. Mi hárman biztosan tudtuk Sacival, hogy ez nem elég. Több kell.

A következő VB-n, 85-ben két futó után újra a második helyen álltunk, akkor Benedek és Kelemen volt az első futó, Csonti a harmadik és én a negyedik. Ez volt a legelső alkalom, hogy én kerültem a befutó helyre, ami Saci taktikai húzása volt. Berci szinte mindig az élbollyal jött be a váltókon, így adott volt, hogy ő kezdjen, és biztos befutóemberünk nem volt Saci értékelése szerint. Akkor már én voltam a legjobb és legstabilabb formában, így én kerültem a negyedik pozícióba. Mivel még soha nem futottam előtte befutó helyen a válogatottban, be is voltam rezelve rendesen. Saci taktikai húzása bejött, hiszen végül negyedikek lettünk, és ha kicsit jobban a helyén van a szívem, harmadikok is lehettünk volna, hiszen bő 1 km-rel a vége előtt még dobogós helyen álltam. A fáma szerint azért történt mindez, mert Berci kiadta a kezéből a rábízott szerencsepatkót néhány másodperc-

re a norvégoknak. Akik Thon brutálfutása révén megelőzték a svédeket, minket pedig a svájciak.

Rá egy ével a Bükkben rendezett főiskolás világbajnokságon visszavágtunk a svájciaknak Egeivel, Szélessel, Kelemennel együtt, és a második helyen jöttem be a norvégok mögött. A váltóérem ünneplésével együtt már elkezdtünk készülni a 87-es VB-re, ahol deklaráltan a magyar-svájci küzdelem döntője következett. Hergeltük egymást, Saci is be-beszólt nekik, cukkolta őket, és minket is tűzelt a nagy összecsapásra. A VB-re összeért a csapat, nagyon jó erőben voltunk. Ismertük egymás rezdüléseit, hóbortjait, jó és rossz szokásait, elviseltük egymás hülyeségeit, rigolyáit. Tudtuk, miben számíthatunk a másikra, és miben nem. A megelőző 7,5 évben rengeteg közös válogatott edzés volt, közös utazások, hosszú edzőtáborok, technikai edzések tömkelege, fizikai kontrollok, előadások, diavetítések, pszichológiai felmérések, útvonalelemzések, tesztek, trükkös gyakorlatok. Annyit voltunk együtt, hogy néha már utáltuk egymás képét és szagát. Éppen 87 tavaszán egy hónapig voltunk Svédországban, ahol az utolsó napokban már pattanásig feszült a hangulat az összezárttság miatt. Rengeteg mindent éltünk meg együtt, bíztunk egymásban, és éreztük, ha jól kijön a lépés, bármelyik csapattal felvesszük a versenyt. A váltótérep is kedvezett nekünk, hiszen a Szuadóhoz hasonló, többrés erdő ígérkezett. Azt is tudtuk, hogy nagyon figyelnek bennünket a versenytársak, számottevőek voltunk. Ma már úgy mondanánk, hogy jó volt a PR-unk. Belenőtünk ebbe a figyelembe, együtt éltünk a legjobbakkal, fel sem tűnt, bár pontosan tudtuk, hogy a háttérben Saci rengeteget tett ezért a szakmai és nyilvánosságbeli figyelemért, az elfogadásunkért. Fantasztikus érzés volt a világ élmezőnyének egyenrangú tagjának lenni.

Azonban a jó helyett egy rossz lépés jött ki, a VB előtt két nappal az utolsó játékos, lazának szánt táborváltón eltörtem a lábam, és ezzel valahogy az egész csapat fejlődési íve is megtört. Akkor azt a sokkot nem is tudta kiheverni, majd utána valamennyire összeszedtük magunkat, és a következő két VB-n egyaránt nyolcadikak lettünk, de az már messze nem volt ugyanaz az életérzés és csapategység.

Saci vezetése alatt rengeteget utazunk, és Svédország volt a leggyakrabbi célpontunk. A Berlin Schönefeld – Berlin Hauptbahnhof – Sassnitz –

Trelleborg – Malmö C útvonalat oda-vissza pontosan ismertük. Hánytunk az NDK-tól, és odafelé alig vártuk, hogy végre a hajón és utána svéd földön legyünk már. A puhán suhanó, 100 km/órás átlagot menő patyolat tiszta, világos vonatoktól is elaléltunk már. Amikor Malmöben felültem a vonatra, ami már önmagában egy relaxációs gyakorlat volt, úgy éreztem, egy kicsit hazajöttem. Rengetegszer voltam Stockholmban, olyannyira, hogy amikor a svéd VB után tíz évvel a munkahelyemen az volt a kérdés, melyik kongresszusra akarok menni, azt kértem, ne Stockholm legyen az enyém, mert többször voltam ott, mint Debrecenben vagy Nyíregyházán. Igaz másfél évet kisebb-nagyobb megszakításokkal éltem is Svédországban a Pan Ónos Kristianstad futójaként. Ahova Saci segítségével és ajánlásával kerültem. Hivatalosan nem is élhettem Svédországban, három hónapig maradhattam egyhuzamban, mint turista. Ezért legalább ennyi időnként el kellett hagynom az országot, ami a nemzetközi versenyek miatt nem volt gond. Az már sokkal inkább, hogy amíg kint próbáltam megszokni a másfél- kétórás mocsár- és sziklamező-futásokat, itthon igényt tartott rám a honvédség, megkaptam az egyetem utáni behívómat. Mivel tájfutóként voltam kint, és Saci segített addig is sok mindenben, szüleim egyből őt hívták a megoldásért. Olyannyira simán ment a behívóparancs elnapolása, majd kiiktatása, hogy én csak hónapokkal később tudtam meg a történetek részleteit, amikor hazajöttem.

A kinti tartózkodásomnak még volt egy igen kalandos része. Norvégiában volt a főiskolás világbajnokság, ahova akkor még vízum kellett. Én pedig nem rendelkezttem azzal, mert amikor elindultam áprilisban itthonról, eszembe sem jutott, hogy júliusban majd norvég vízumra lesz szükségem. Az első próbálkozásaink a vízum megszerzésére sikertelenek voltak, a verdikt úgy szólt, hogy magyar ember Svédországban nem juthat norvég vízumhoz. A versenynek helyt adó Trondheim lapjában már meg is jelent, hogy az egyik esélyest, az előző főiskolai VB harmadik helyezettjét a norvég hatóságok nem engedik be az országba, ami skandalum, és megakadályozza a fair küzdelmet. Ekkor ismét jött Saci, és a nemzetközi tájfutó hálózat révén megszervezte, hogy egy Stockholmban élő romániai magyar tájfutó segítségével elmenjek a magyar konzulátusra, ahol fogadnak, és megkapom a norvég vízumot. Ott ugyan azzal kezdték, hogy jól leszúrtak,

de végül valóban megkaptam a norvég vízumot, elutaztam Trondheimbe, ahol a pálya végén beletett három perc hibával 7. lettem az egyéniben. Norvégiában csak kétszer voltam azt megelőzően, így először találkoztam azzal pályafutásom során, hogy a közepesen meredek hegyoldalban jó süppedős mocsárban kell futni. És ez mindjárt a pálya elején volt, ami enyhén szólva is megrémisztett. Pedig száraz idő volt, és a helyiek azt javasolták, hogy a mocsarakban érdemes futni, mert szárazak, és nagyon jól futhatóak. Később azután tényleg így volt. Az igazi élmény számomra itt a váltó utáni bankett volt, ami pont a 25. születésnapomra esett. Több száz ember énekelte a Happy Birthdayt nekem és egy ugyanaznap született francia lánynak. Hátborzongatóan megható meglepetés volt.

Svédországban már akkor is szívesen fogadták a külföldi futókat, bár akkor még kevesen voltunk. Még Norvégiából és Finnországból is alig versenyeztek svéd klubokban. Az egyik kivétel a norvég Atle Hansen volt, aki előtt Kelemen Janó épp bejött az ausztrál VB váltóján másodiknak második futóként. Ő az IFK Södertäljében versenyzett, ma Södertälje-Nykvarn Orientering, ami akkor az első olyan klub volt, amelyik profi csapatot épített, megvásárolta és megfizette a kiválasztott és odamenni hajlandó versenyzőket. Ez a két főszponzornak volt köszönhető, a Scaniának és az Astrának, ami ma már AstraZeneca. 1988-ban, a trondheimi főiskolás után arról beszélgettünk a klub vezetőivel, hogy odavennének, állást ajánlottak, az első csapatukat gondolták velem erősíteni. Azonban az akkori svéd szabályoknak megfelelően szocialista ország állampolgárainak nem adtak munkavállalási engedélyt, így elmaradt az elitklubba igazolásom, és a hír hallatán svédországi kiruccanásom is befejeződött.

És hogy az Orfútól Orfúig tartó köröm tényleg szép világkörűli legyen, essék szó két távoli, Saci által az ő ismerősei és sportbarátai segítségével megszervezett utazásomról is. Az egyiket tájfutóként tettem meg, a másikat maratoni futóként. Mindkettő 86-ban volt, pályafutásom csúcspontján. Tavasszal 2.14-et futottam a maratoni bajnokságon, a tájfutó Világ Kupában összetettben 14. lettem úgy, hogy a magyar futamon 4. és a svájci kétfordulós döntőn 8., a főiskolás VB-n pedig egyéniben harmadik, váltóban második.

Tavasszal Kanadában és USA-ban voltunk Bercivel két VK futamon, ahol az idő nagy részét Sara Mae Berman, háromszoros Boston Maraton győztes és férje, Larry vendégeiként töltöttük. Az útról az élményeinkkel és az azonnali reakcióinkkal akkoriban beszámoltam. Ami most ennyi év távlatából visszatekintve nagyon érdekes, hogy a Bermanok milyen mélyen elkötelezettek voltak a futás, tájfutás, sífutás iránt. Egész életük e körül forgott, megszállottan képviselték ezeket a sportokat, szinte a vallásuk volt ez. Akkor zavart is, és elvakultságnak gondoltam, ma inkább elhivatottnak látom, és olyan életcélnek, amire sikeres életet építettek fel közösen. Az interneten érdemes megnézni, mi található Sararól, aki Sacihoz hasonlóan a női maratoni futás hőskorának meghatározó alakja. Azóta is őrzöm a tőlük kapott pólókat. Az egyik folyamatos nagy kedvencem, amit ma is gyakran hordok, egy Kaliforniában rendezett amerikai tájfutó bajnokság templomos, pálmás tájképes rövid ujjú pólója, a másik CSU logós, az általuk alapított Cambridge Sport Union hosszú ujjú fehér pólója, ami néhány évig a kedvencem volt a logó formája és színei miatt.

A másik távoli utam ősszel volt az idény végén, amikor Új-Zélandon futottam maratont. Valamennyit készültem rá, de sem erőm, sem kedvem nem volt komoly felkészülésre. Gondoltam, ahogy esik, úgy puffan. Ha már az év elején futottam 2.14-et, és van lehetőségem Új-Zélandra utazni, megpróbálom. Hárman voltuk meghívott futók, rajtam kívül egy lengyel fiú és egy amerikai. A lengyel meg is nyerte, mi ketten meg feladtuk. A verseny napján jött be a „tavaszi” meleg, és túlságosan bekezdtem, meg amúgy sem tudtam ráhangolódni a küzdésre. Év végi levezetésre pont ideális volt. Innen is rengeteg élményem van, és ahogy irom ezeket a sorokat, képek százai peregnek le előttem a gejzírektől a maori közösségi épületen át a soha nem látott zöld fűig. Erről az útról is van egy olyan ruhadarabom a nagy mellényemre megkapott zakón kívül, ami ugyancsak féltve őrzött nagy kedvencem. A válogatott melegítő felsőmet elcseréltem az amerikai futó Kappa márkájú atlétaválogatott felsőjével. A srác, Mark Anderson Boulderben, Oregonban élt akkor, és bárpultos volt. A csereügyletre meg is ittunk egy díszkóban néhány martinit, igaz keverve, nem felrázva, de néhány csinos lány társaságában.

Ennek a bő évtizednyi világkörüli tájfutó utazásnak számtalan érdekes állomása volt még. Nagyon sok, határokon és földrészeken átnyúló kapcsolat alakult. Barátsággal, melyek közül néhány máig is tart, rövid szerelmekkel, gyors kalandokkal, egy fantasztikus, egymást erősítő csapattal, magasba repítő sikerekkel, föld felett lebegéssel, éltető reményekkel és húsmarcangoló kudarcokkal, emlékezetes csatákkal, vidám bulikkal és velőtrázó bankettekkel. Az egyszer-úgyis-minden-edzésnek-vége-lesz önbiztatással, hajnali 5-kor kelésekkel, -20 és 38 fokban futásokkal, a hosszúfutások endorfinos kábulatával, rengeteg tapasztalattal, tanulsággal és egy életre való munícióval.

Aminek háttérében, a bemutatott út elejétől a végéig, Saci állt.

Mozaikok Mosával kapcsolatban

Dosek Ágoston (Toncsi)

Sífutó (Vasas) és tájfutó

14 éves koromban, 1969-ben kerültem testvéreimmel együtt a Vasas sífutó szakosztályába. Édesanyám és Irén nagynéném – testnevelő tanárok és slobajnokok – vezették az újoncok rendszeres táborait, amelyet a karácsonyi szünetben tartottak a galyatetői bázison. A 12-fős, emeletes ágyakkal berendezett hálóban Danovszky Öcsi lógatta fel feje fölé a sodronyágyba fűzve svéd laptájolóját, amit extra kuriózumnak véltem. A sífutás világa varázsolt el teljesen, sarkutazásokkal foglalkozó Nansen és Amundsen könyveket bújtam, és lelkesen jártam az edzésekre.

A szakosztály nemzetközileg is jegyzett sífutója volt Balázs Éva, aki 1964-ben olimpiai 19. továbbá 1968-ban 23. és 27. helyezeket ért el egyéniben. Ő több más „kétlakihoz” hasonlóan a nyári időszakban a tájékozódási futással színesítette felkészülési programját, később a Vasas tájfutó szakosztályának edzéseit vezette. Rajta kívül Horváth Magda és Egervári Ottó is mindkét említett sportág válogatottjában jeleskedtek.

Én arra emlékszem, hogy Balázs Éva és Mosa együtt sifutottak. Mosa a tájfutásra történő felkészülésre alkalmazta a Skandináviában elfogadott receptet. Beták Imre mesteredzőnk szakértelme segítségével, de a sífutás késői elke-

dése miatt lassan csiszolódott Mosa mozgása, viszont fizikai felkészültsége számtalan magyar bajnoki címhez segítette.

Meghatározó volt számomra, amikor azt láttam, hogy napi két sífutóedzés után még gyalogosan is elment futni. A sífutók között eleinte kicsit lenézett sportág volt a tájfutás, de Mosa sífutásban elért sikerei is hatottak a gondolkodásmód változására.

A felejthetetlen 1972-es őszön kaptam az első személyes motivációt Tőle, a friss világbajnoktól. Az országos bajnokság Ajka mellett a Csinger-völgyben zajlott és sífutó felkészülésemből hozott kondicionális előnyömet kamatoztatva váratlanul ifibajnokságot nyertem. Mosa arra biztatott, hogy vegyem komolyan a tájfutást.

Ezek után nem lehetett nem komolyan venni, személyes példája, vb sikere, a tájfutó váltók világbajnoki érmei és egyéni ambícióim jókor találkoztak. Elszánt tájfutóvá váltam és büszke voltam rá, hogy én két sportágban is találkozhatok Vele.

És persze a legszebb kombinációt a sí-tájfutást, amelyben Mosa szintén helyezett volt a legerősebb nemzetközi mezőnyökben, még nem is említettem.

A kétlakiság több kortársamat is érintette, az említetteken kívül testvéreim Ervin és Balázs, továbbá Kaló Mariann, Kapros Ibolya, Gellei Emőke, Özse Ágnes, Sipos Ildikó, Sári Viktória, Simon Mária, Holló Miklós, Rosivall Zoltán, Honfi Gábor, Gyurkó László, Bokros István, Lehóczky Endre, Szöllösi István, Boros Zoltán, Kovács Zsolt, Bognár Károly neve jut hirtelen eszembe.

1978-ig folyamatosan részt vettem az akkoriban még központi támogatással –fapadosan- szervezett, de máig legszebb élményeim közé tartozó edzőtáborokban. Dixi (Deseő László) foglalkozott a felnőtt kerettel, ezen belül a „22-esekkel” is, akik 4 fős csapatot alkottak. „A 22-es csapdája” című Joseph Heller regény jeleneteit használtuk egyes végkimerülésig végzett skandináv edzés kritikus, váltószerűen futott szakaszaiban. (Jobbra, jobbra te k...pecér! Húzd, húzd!) Boldog voltam, hogy bekerültem a norvégiai felnőtt vb-re utazó csapatba, és azt reméltem, hogy Saci újabb sikeres futásának lehetek szemtanúja. Biztunk benne, hogy a nagy versenyeken mutatott erősségeit ezúttal a világbajnokságon is fel tudja villantani.

Nagyon vártam az első felnőtt világbajnokságomat 1978-ban, végül sajnos Mosa nélkül kellett elutaznunk a kullancsügy miatt.

A néhányak által kritizált 22-esek klikkje (Bokros-Dosek-Gyurkó-Kelemen) történelmi távlatokból visszanezve még jobban vállalható. Egészséges versenget hozott a csoporton belül és kívül is. Az anti-22-esek közül Kiss Zoltán éppen a közelmúltban ajándékozott meg a DVD filmmel, miután régi boldog emlékeinket felidéztek a balatonfüredi tájkerékpáros világkupa rendezése közben.

Dixitől Mosa vette át a válogatott keret szövetségi kapitányi tisztét. Ők mindketten számítottak rám, mint TF végzettségű szakemberre az edzések megszervezésében és levezetésében, a külföldi utak lebonyolításában.

Akkoriban nagyon nagy ajándék volt Skandináv terepen edzeni. Esetenként persze büntetés is, amikor a szokatlan terek miatt vissza kellett találni a térképre. Elődeink érmes esélyeit nem dédelgettük ott fenn Skandináviában, de reménykedve vártuk kontinentális terepeken az összecsapásokat a világ legjobbjával.

A legemlékezetesebb táborom a Stora Tuna svéd tájfutó klub segítségével zajlott Falun környékén, 3 hétig edzettünk skandináv terepen, többek között Göran Anderssontól leshettem el fogásokat későbbi edzői munkámhoz. (Később svéd és brit kapitánként láttam a világversenyeken.)

Azt a táborot Mosa készítette elő, és ha bármilyen gondunk volt, csak előkaptuk a jelszót: Sarolta Monspart, és rögtön mindenki széles mosolyra váltott, és bármilyen kérdésünket teljesítette. Nem csak figyelemre méltó, de megható is volt az a tisztelettel vegyes rajongás, amit Mosa az egyéniségével, eredményeivel, svéd nyelvtudásával a tájfutás akkor legkarakteresebb országában elért.

Saci a nyolcvanas években már szorgalmazta és meg is szervezte, hogy a legjelentősebb skandináv váltóversenyeken a magyar csapat rajthoz álljon. Nem felejtsem, hogy sokhelyütt még havas terepen futottunk, jeges mocsarakban gázoltunk, a szervezők által felállított katonai sátorban töltöttük a mínuszos éjszakát, és azt sem, hogy a kapitány egész éjszaka, minden váltásnál segítségünkre volt, gyúrva a versenyközpont dagonyáját a váltóhely és a sátrunk között.

Ez a tájfutás élményeinek csúcsa, megszépülve.

1985-ben Saci szövetségi kapitánként szokatlan döntést hozott egy nagyon fiatal tehetséggel kapcsolatban. Döntésének voltak ellenzői és támogatói

egyaránt, és akkor csak azt tudtuk, hogy évekkel később lehet majd objektíven értékelni, előrevivő döntés volt-e ez. Oláh Katalint 17 éves kora ellenére beválogatta az Ausztráliába utazó felnőtt VB-csapatba. Kati 36. lett egyéniben és remek helyen hozta a váltót első futóként. Ezen a világbajnokságon a magyar férfitájtűtő majdnem dobogós lett (4. helyet ért el). Én annak ellenére lettem tartalék, hogy a 3. magyar egyéni eredményt értem el az egyéniben, és akkor még négyfős váltók versenyeztek.

Saci döntését nehéz volt versenyzőként feldolgozni, Skerletz Ivánnal beszélgettem hajnalig.

(Saci temperamentuma és Iván higgadtsága tűz és víz volt egyidejűleg, kapcsolatuk számomra mindig azt példázta, hogy együtt kell a tájfutásért gondolkodni, a hazai fejlődésért harcolni, és cselekedni. És döntéseket kell hozni! Mély barátságuk torokszorító kifejezése volt Mosa rendszeres látogatása és aggodása Ivánért „A Főtitkárunk” utolsó hónapjaiban.)

Évek múltán Mosa egy visszaemlékezésében nagyobb elismerést adott nekem, a tartaléknak, mintha én is futottam volna a váltóban. Az ausztrál váltóverseny kiszolgálására és a csapattagokhoz való viszonyulásomra visszaemlékezve a „minden idők legjobb tartaléka” címet érdemeltem ki. Ha Saci nagyon jelentős versenyzői és edzői tapasztalataira, továbbá kritikus és megalkuvás nélküli szókimondására is gondolok, akkor ez nagy díj! Nem mindegy kitől kap az ember ilyen kitüntetést. Ezt Tőle kaptam, és nagyon büszke vagyok rá.

A csapatkijelöléssel és egyáltalán az emberekkel kapcsolatos pedagógiai, pszichológiai feladatokkal későbbi edzői munkám során szembesültem. Ekkor értettem meg igazán, milyen stresszes ez egy kapitánynak. Mosától rengeteg bátorítást, megértést, bizalmat és tanácsot kaptam versenyzőként, majd később nyomdokába lépve szövetségi kapitányként is.

Visszaugorva az időrendi történésekhez, 1986-ban Oláh Kati TF-re történő felvételét pártolva Mosa határozott kérése volt, hogy Budapestre költözve velem dolgozzon tovább az OSC tájfutó klubban. Az, hogy ezt Saci pont Tőlem kérte már magában is megtiszteltetés volt, továbbá a bizalom jele. Hogy a bizalmat előtte szolgáltam-e meg vagy utána? Ez ma már lényegtelen.

Saci a Nemzetközi Tájfutó Szövetség elnökségi tagjaként szurkolta végig az 1991-es világbajnokságot, ahol Kati sikere okán társbérletet kellett nyitnia a magyar felnőtt tájfutó világbajnokok pódiumán.

Ez furcsa érzés lehetett a magyar szurkolók örömnépe, a külföldi kollégák és sportársak gratulációi közepette. A 19 éve megszokott titulusok elvesztésével egyidejűleg a jó szemű szakvezetőnek, a tapasztalatszerzésben felbecsülhetetlen munkát vállaló szervezőnek, a példaképnek méltán kijáró sikerben osztozhatott.

Fejet hajtok, ahogy Saci örülni tudott 1991-ben.

Az 1995-ös élmény ehhez képest már csak „hab a tortán”.

Saci, köszönök mindent, az Isten éltesse!

Monspart Sarolta, a sifutó

Holló Miklós

Sifutó

1967-től volt a Vasas SC sifutó Szakosztályának tagja. A sifutást a tájfutó edzések kiegészítéseként kezdte el Beták Imre keze alatt. Akkor még a havas napok bőven meghaladták idehaza is a 100 napot és jó kiegészítésnek látszott a nyári sportok mellé. Szorgalma és tehetsége révén ebben a sportágban is kinőtte magát. Jól beilleszkedett a sifutó szakosztályba, ahol megfelelő edzőpartnereket talált, edzőtáborokban az egész napos edzések között illetve után szakított időt az ún. száraz futásra is. Élen járt a népszerűtlen reggeli tornák (reggel sötétben, hóesésben, kemény fagyban) végzésében. Gyakran talált magának futópartnert a délelőtti 30-40 és délutáni 15-20 km sifutó edzések között illetve után Holló Miklós, Rosivall Zoltán és Dosek Ágoston személyében. A lányoknak hamarosan riválisa, így húzóereje is lett és kitartása révén először csapatban majd később egyéniben is Magyar Bajnoki címet szerzett. 1970-ben nyerte az első csapat OB-t 5 km-en Balázs Évával és Horváth Magdival (aki szintén többszörös tájfutó bajnok). Ebben a felállásban még ebben az évben a 10 km-en is bajnok lett. 1971-ben ezt megismételték. 1972-ben tagja volt más felállásban a 10 km-es OB csapatnak, majd 1973-tól 76-ig nyerte az 5 km-es OB-okat és 1973-tól 1977-ig a 10 km-es OB-okat. Összesen 25 Bajnoki címet tudhat magáénak egyéniben, csapatban és váltóban. Az aránylag rövid ideig tartó sifutó pályafutása alatt a VASAS SC tagjaként a Si Szakosztály 3. legtöbb bajnoki címet elnyerő sifutónője lett.

Ez mutatja, hogy nemcsak egy kitérő volt a sifutás Saci (nálunk Saci volt, nem MOSA) sportpályafutása alatt, hanem egy 10 évet felölelő nagyszerű, örömökkal teli sportkarrier is. Egykori csapattársai és edzőtársai ma is szeretettel gondolnak vissza azokra a szép időkre és a VASAS vezetése 2008-ban a Vasas Örökös Bajnoka címet adományozta Sacinak.

Autogram

Pintér Zsuzsa (Pintyő)

Sánta, életművész, volt PSE tájfutó

Ahogy megtudtam, hogy néhányan egy meglepetés-könyvet készítenek elő Neked, rögtön tudtam, hogy én is szeretnék ebbe egy rövid történetet ím.

Bár már 25 éve nem vagyok tájfutó, mégis tartottuk a kapcsolatot. Itt, külföldön mindig örülök, ha ennyi idő után is kapok Magyarországról leveleket, karácsonyi lapokat a rokonoktól és az ismerősöktől.

Az utóbbi időben az üdvözlőlapokon kívül több e-mail-ben is biztattál, ellátál jó tanácsokkal, hasznos gondolatokkal. Pedig tudom, a munkád, a margitszigeti edzések, elnökségi ülések, vidéki szereplések igen lekötnek Téged.

Számomra a Tájfutó világ bajnokon, a Szövetségi kapitányon kívül is mindig egy nagyszerű embernek tűntél, egy igazi egyéniségnek.

Sosem felejttem el hogy azokban a számomra nagyon nehéz pillanatokban is mindig jelentkeztél, amikor az emberek javarésze nem tudja hogy is reagáljon.

Az egyik: amikor ott feküdtem egy holland kórházban, mert 7 hónapos terhesen, 24 évesen agyvérzés ért. A TE leveled az elsők között érkezett a biztató szavakkal, és a kis Botond rajzával. Biztattál, hogy fiatal vagyok, minden rendben lesz!

A másik: amikor egy Papás hétvégéről a kamasz gyerekeim sosem jöttek vissza, kimerülve jöttem Budapestre és Te egy pénteki délután a munka után rögtön időt szántál rám, hogy szinte elsőként – tulajdonképpen még a családom előtt – meghallgassál, és jó tanácsokkal lássál el hirtelen megváltozott életemben. A mai mértéktelenség uralta világunkban az emberek egyre inkább nem törődömök, közömbösek. Jól esik az embernek, ha valaki mégis meghallgat, tanácsokkal lát el vagy egyszerűen ránk szánja az idejét.

Az autogram – ez egy régebbi történet – anno 1980-ban megnyertem az országos Úttörő Olimpiát. Odajöttél, beszélgettünk, (a minden fiatal sportoló várva várt pillanata előtt) már majdnem ifi válogatott lettem, egyszer csak elkérte a címetet. Felírtam, aztán a papírt odaadtam Neked. Utána egy nagyon érdekes pillanat következett, mert odajött hozzám egy újságíró és azt akarta megtudni "Vajon mit is írtam a Sacinak?" *Valahogy úgy tűnt, mintha én adtam volna autogramot A MONSPARTNAK!*

Ezzel a jubileummal kapcsolatban azt kívánom, hogy sok-sok szeretettfűdőben legyen részed, sok siker és öröm koronázza erőfeszítéseidet. Úgy a munkádban, a szeretett futásban, mint a személyes környezetedben. Nagyon jó egészséget kívánok!

Egy szöke nővel Írországban

Szarka Ernő

Foglalkozás: szarkabácsí

A Nemzetközi Kergefutó Szövetség a nyolcvanas években úgy döntött, hogy Írországban rendezi esedékes Kongresszusát. A Főtitkár úgy döntött, hogy szokás szerint én képviselem kicsiny hazánkat, oldalamon egy szöke nővel (illetve én a Szöke Nő oldalán). Az Elnök ehhez sűrűn bólogatott, amennyire vastag nyaka megengedte. A Főtitkár be is adta a Sporthivatalhoz a kérelmet anyagi támogatásért, amelyet hamarosan hangos hahotázás követett. A rendelkezésre álló anyagi keretből még a londoni repülőút sem jött ki kettőnknek... London–Dublin pedig annyiba került volna, hogy akár Kuala Lumpurba is mehettünk volna ennyiért... A Szöke Nő erre a szituációra olyat mondott, amitől egy 18. századi portugál rabszolgahajó félkarú parancsnoka is elpirult volna, ha tudott volna magyarul... (Én tudtam!). Ekkor a Szöke Nő elindult... Két napon belül kezünkben volt egy-egy repülőjegy Londonba - negyedáron, és egy-egy vasúti jegy féláron London és Dublin között (a vonat nem vízen járt, hanem kompon állt – bár zene nem hallatszott!). Nem tudtuk meg soha, hogy ezt hogyan intézte el. Szerintem mindenütt legalább annyira szerették, mint amennyire félték tőle, ha beállított valahová, ott forgószél kerekedett, repkedtek a papírok, és előkerültek a fiókokból a pecsétek...

Szóval elindultunk. London, majd éjszakázás a zsúfolt vonaton Holyheadba, a hajnal figyelése a komp fedélzetén Dun Laoghaire felé. A kikötőben vendéglátó család várt, elvittek kicsiny kastélyukba, ahol elköltöttük húszféle halból, rákból, sonkából, mézből, lekvárból, süteményből, stb. stb. álló reggelinket a mintegy 10 m-es asztal mentén. A házigazdák várták, mikor kérjük a nyeret a puhításhoz (az egyetlen feladatuk a barbár magyarok reggeliztetése volt). A Szőke Nő csevegni, nevetni, villogni kezdett, majdnem (persze azért nem egészen) el is hitték, hogy a magyaroknak éppen ugyanazon a helyen van a keze, feje, lába – szóval a vendéglátók meg voltak főzve – ez volt a Szőke Nő számomra örökre megfejthetetlen bája (Tisztelt Szerkesztő! Kéretik ide más szót használni - ez a „báj” szó nem illik a nevezett „Szőke Nőhöz!"). Délelőtt átvittek Maynoothba, az ősi egyetembe, a Kergefutó Szövetség Kongresszusának színhelyére. Egy papnővendék szobájában kaptam helyet a sokszáz éves épületben egy priccsen egy szekrény és sűrű dohszag kíséretében, kilátással a négyszögletes belső udvar 400 éve naponta kétszer nyírt gypére. Egy perzsaszőnyeg ehhez képest...

Megnyitó ünnepség az ősi egyetem ultramodern könyvtárában. Az Ír Köztársaság (és ezidőtájt az EU) pénzügyminiszterének, majd az Nemzetközi Kergefutó Szövetség elnökének megnyitó szavai után a könyvtár igazgatója üdvözölte a megjelenteket, majd felénk fordult és anyanyelvi magyarsággal külön üdvözölte a magyar delegációt, valamint a francia delegációnak a legnagyobb magyar családjából származó vezetőjét. Diszmagyarba öltözött csinos lánya pedig nekünk külön ajándékokat nyújtott át. Ezek azok a pillanatok, amelyeket tényleg sohasem lehet elfelejteni. A Szőke Nő a magyarnévű franciának lefordította, miről is van szó, majd szokása szerint ráripakodott: Ődön, mikor tanulsz már meg magyarul! Ő szégyenlősen mormogta: Kicsit tudom... A könyvtár vezetője: Kabdebó Tamás, Írország akkori legmodernebb könyvtárának vezetője, egyben legendás horgász, több horgászkönyve jelent meg – Magyarországon, magyarul.

Mit mondjak egy kongresszusról (sokon vettem részt)? Mint mindig, nagyon komolyan vettük magunkat, alkottunk mára már feledésbe ment szabályokat (de akkor milyen fontosak voltak!). A Szőke Nő mindenütt ott volt, mindenkihez volt (nem is mindig csendes) szava, olyan nyelven, amilyenén éppen szóltak hozzá. Van erre egy híres latin mondás: Numen adest! *Valaki* van közöttünk! Ő

ott is, mint mindig, *valaki* volt (most is az), akít nem is mindig lehetett szeretni, de mindig kellett figyelni rá.

Végül keresztülfutott a forgószél Írországon, megint elhitetve, hogy azért van egy értelmes banda ott Közép-Európában (majd újból és újból elfelejtve). Ott voltunk, jól szerepeltünk, alkottunk. A sportdiplomáciában azonban nincs megállás. Hol vannak már az akkor megalkotott szabályok, a gondosan cizellált mondatok? Mindig tovább, tovább... De azért mi, magyarok, mindig ott voltunk, mert ott kellett lennünk. A Szőke nő még sokáig vitte jó hírünket, de az idő szaladt tovább, egyszer vége lett. Állhat ma a Nemzetközi Kergefutók Szövetségének Elnöksége okosabbakból, ügyesebbekből, befolyásosabbakból, esetleg szebbekből (bár az szinte lehetetlen...), de elképzelhetetlennek tartom, hogy a Szőke Nőnél színesebb egyéniségek lennének!

Szőke Nő? Inkább Szőke Cíklon! Vagy már nem is szőke?

Tempora mutantur!

Találkozásaim Sacival

Zentai László

tanszékvezető egyetemi tanár

15 évvel vagyok fiatalabb Sacinál, ami ötvenen túl már nem olyan sok, de ez a különbség a hetvenes-nyolcvanas években jóval jelentősebbnek tűnt.

14 évesen, 1973-ban indultam először tájfutó versenyen, de bátyám révén, aki korábban kezdte a sportot, már érdeklődve olvastam a Tájékozódási futás szaklapot. Így élvezettel olvastam a beszámolókat az 1972-es világ bajnokságról és számomra akkoriban Saci egy legenda volt. Középiskolásként már elég sokat jártam hazai versenyekre, ahol többször láttam futni Sacit, emlékszem rá, hogy mindig 5-10 perccel verte a mezőnyt. Neki talán kevésbé szép emlék, de nekem nagy élmény volt a salgótarjáni Hungária Kupa, ahol végül Alida Zukule megverte őt. Sokszor szerepelt a tévében, a kullancscsípés után is. Emlékszem egy mátraí (szuhai) versenyre, talán 1979-ben vagy 1980-ban, amikor Saci újra indult elitben, de nagyon rossz volt látni szenvedni őt. Akkor még valószínűleg reménykedett, nem volt képes elfogadni, hogy már soha nem lesz a régi.

Ennyi év távlatából már nehéz visszaemlékezni arra, hogy mikor is találkoztunk először. A szövetségi munkához én akkor kerültem először közel, amikor elsős, másodikos térképész hallgatóként elkezdtem tájfutó térképet helyesbíteni. 1981-ben ismerkedtem meg a tájfutótérkép-helyesbitéssel, olyan tájfutók tanultak térképészetet egy-két évfolyammal felettem, mint Hegedüs Ábel, Erdélyi Tibor, Vekerdy Zoltán. 1982-ben jelentek meg az első általam rajzolt térképek, elsőnek az Ágasvár (Zsilló), amelyen az országos éjszakai bajnokságot rendeztük. Hobbiból kezdtem el a Vérmező térképet, valószínűleg Erdélyi Tibor biztatására (a Városmajor mintájára). Mikor már nagyjából kész voltam és bevitettem az MFTSZ-be Skerietz Ivánnak megmutatni a térképet, ott volt Saci is. Ez lehetett az első találkozásunk, valószínűleg eléggé meg lehettem illetődve, amikor láttam, hogy érdekelte őt a térkép, amit talán meg is dicsért.

1984-ben az egyetemet befejezve úgy gondoltam, hogy szeretnék a tájfutással foglalkozni (1983-ban őt térképet helyesbítettem, illetve rajzoltam, ami a hagyományos módszerekkel nagyon komoly munka volt). Végül egy. a szövetséghez erősen kötődő. gazdasági munkaközösségben kezdtem el dolgozni, ami azt jelentette, hogy az időm egy részét gyakorlatilag szövetségi alkalmazottként töltöttem, így Iván és Saci mellett is dolgoztam. Emlékszem szigorú, néha szenvedélyes stílusára, mintha örök tűz égett volna benne a tájfutásért, a válogatottakért. Én soha nem éreztem azt, hogy engem megbántott volna bármivel, valószínűleg pozitívan hatott rám, szerettem volna (neki is) megfelelni.

Aztán a nyolcvanas évek vége, a kilencvenes évek eleje a családé volt az én életemben, kicsit eltávolodtam a sportágtól, bár minden évben igyekeztem versenyeken indulni. Saci 1982-1996 között volt tagja az IOF elnökségnek, az utolsó két évben alelnökként. Amikor 1996-ban leköszönt (még ott volt a jeruzsálemi közgyűlésen), akkor éppen tagokat keresett az IOF Térképbizottságba az újonnan felkért bizottságvezető, a svéd Björn Persson, aki jelentősen megfiatalította a bizottságot. Saci engem javasolt (a bizottságnak korábban Skerietz Iván, majd Szabó Gyula volt a tagja), miután megkérdezett, hogy vállalnám-e. Eleinte az MFTSZ-re és néha rám is komoly anyagi terheket rótt az évi két bizottsági ülésen való részvétel, de ahogy egyre inkább felzárkóztunk a nyugathoz, úgy vált könnyebbé a helyzetem. S bár Saci 1996-ban befejezte tevékenységét az IOF-ben, de bárkivel is kerültem kapcsolatba a nemzetközi munka során, Saci nevét mindenki ismerte. Nagyjából ugyanazt az emléket hagyta

maga után, amit én is tapasztaltam: szigorú, szenvedélyes ügyszeretet. Éreztem, hogy ezzel nem mindig volt népszerű a többi elnökségi tag körében. 2006-ban, 10 év folyamatos IOF Térképbizottsági munka után (melyből az utolsó 4 évben már én voltam a vezető) az MTFSZ elnöksége úgy döntött, hogy javasol az IOF elnökségi tagjának. Amikor ez valóra vált úgy éreztem, hogy nemcsak az MTFSZ elnökségének a bizalmát szolgáltam meg, hanem azzal, hogy második magyarként az IOF elnökségének a tagja lettem, Saci 1996-os (és későbbi) bizalmát is megszolgáltam. Egyébként, amikor 2006-ban bekerültem az IOF elnökségébe, gyakorlatilag a szűk vezetés (elnök, alelnökök) ugyanaz volt, mint amikor Saci 1996-ban kilépett.

Mindenképpen meg kell említeni még Saci szerepét a sikeres magyar VB pályázatban. 2002-ben Fontaineblau-ban volt először kint a közgyűlésen, hogy a magyar pályázat mellett lobbizzon. Nagyon jó volt látni, milyen szeretettel fogadták őt a régi ismerősök. 2002-ben ugyan nem kaptuk meg a rendezés jogát 2007-re (Ukrajna, mint új ország, elvitte előlünk). A 2004-es kongresszuson Saci és Less Áron prezentálták a magyar pályázatot. A mai napig meggyőződésem, hogy a mindenki által közismert Saci és a nagyon fiatal, gyakorlatilag a nemzetközi közvélemény előtt ismeretlen Less Áron nagyon jó párost alkottak, mutatva azt, hogy a magyar tájfutás dicső múltját akarják a fiatalok folytatni. Saci néhány mondatos közvetlen beharangozója jól vezette fel a miskolci pályázatot és az eredményhirdetés után legalább annyian gratuláltak Sacinak, mint Áronnak.

Nagyon jó érzés volt látni, hogy a rendezők gondoltak Sacira a 2009-es VB alatt is, s egy hétig jelen volt Miskolcon, segített a rendezésben. Mikor egy este együtt meglátogattuk a magyar csapatot, érezhető volt a fiatal versenyzőinken, hogy fontos számukra Mosa jelenléte és biztatása. Bármennyire is szokatlan a mai korban a szó: példakép, Mosával kapcsolatban nekem ez jutott az eszembe a fiatal válogatott versenyzőket figyelve.

Mindenkoros Lányok

A Futás Professzora

Most 2010-ben járunk
Nagy eseményre úgy várunk.

Az esemény már itt termett
Szereplő, törékeny termet.

Akarata annál nagyobb
Mély nyomot sportban Ő hagyott.

50 éve, hogy elkezdte
Életét siker övezte.

Ereje és kitartása
Tömegekre volt hatása.

Remek asszony, példaképünk
A sportnak él, és minékünk.

Kezdte sportját tájfutásban
Sikert arat még sok másban.

14-szer bajnok ebben
Kezdes nem lehetne szebben.

Sífutásban, 6-ot szerzett
Ő nem akármilyen szerzet.

70-ben volt világ-váltó
Szép ezüstre volt Ő méltó.

Pályafutás koronája
Világ bajnoki cím várja.

Remek év volt '72
Nem skandináv, s első lett Ő!

Ez év sporttörténet is volt
Maratoni mögötte volt.

3 órán belül tette
Erejét jól összeszedte.

Táv: 42 kilométer
E hírtől volt hangos éter.

Aztán bronz jött '76-ban
Sok öröme volt még abban.

78-ban második, tény
Kis hazának hozta a fényt.

Sikereket felsoroljuk
A nevet meg hanyagoljuk?

Kitalálni ezt nem nehéz
Ki az, aki bátor, s merész?

Aki ilyen távot futott
Erbereknek hitet adott.

Monspart Sarolta, hisz tudod
Elismerést Neki adod.

Ő az, ki '78 után
Nem állt félre, félszeg után.

Hanem küzdött, s élni akart
Láb helyett lendítette kart.

Kapaszkodott, s színen maradt
Élete jó révbe szaladt.

Péter lett a hű férj, társa
Mellette lett maradása.

Botond fia, kedves gyerek
Szép családja így lett kerek.

Sporthoz köti hite azért
Sokat tesz Ő ezen ügyért.

Lelket önt az emberekbe
Balesetét elfeledve.

Hívja őket sok futásra
Szavának van nagy hatása.

Követik Őt, nőknek hada
Karmesterként megy Ő oda.

Családban, nő mindig gondos
Egészsége ezért fontos.

Szilárd bátyja, jó erőnlét
Család összetartás a tét.

Testmozgás első a sorban
Legyünk akármilyen korban.

Házimunka, csak utána
József Attila imá ma:

„Hagyja házi munkát másra
Engem vigyen liget pástra.”

Ha ablakod nem oly tiszta
Megoldásnak egy a nyitja.

Estefelé jöjjön vendég
Nem látja, a mosás volt rég.

Megoldása mindenre van
Segítség kell? Máris rohan.

Lélekben is épít szépen
Támogat is kellőképpen.

Egészség okos harcosa
A nagyon szeretett MOSA

Sok ember, ki Neki hálás
Hite, biztatása áldás.

Tudjuk, hogy ez sokat jelent
Jövőnkbe mutató jelent.

Drága Saci, légy még velünk
Veled legyen, nyarunk, s telünk.

Bíztass minket évről, évre
Fontos legyünk, s ne tégy félre.

Hálásan köszöntünk Téged
S kívánunk még 50 évet

Első nap az iskolában...

dr. Gieger László

Mindenkor-futóklub

Bizony eltelt jó néhány év azóta, hogy megkezdtem középiskolai tanulmányaimat a budapesti József Attila Gimnáziumban. 1969. szeptember 2-át mutatott a naptár, amikor reggel 48 elsős izgulva, zavartan kereste a helyét az osztályteremben.

Nyolc órakor bejött egy középmagas, derűs, gyors mozgású férfi és azt mondta: Jávorka Péter vagyok, én leszek az osztályfőnökök. Atyus (mert év végére így neveztük őt félig-meddig hivatalosan) nem sokat teketóriázott: röviden ismertette az elvárásait, az iskolai rendtartást, és témát váltott. Elmondta, hogy tájékozódási futó és örülne, ha ebből a nagy létszámú osztályból érdeklődnének a sportág iránt, netán csapatok alakulnának. Röviden ismertette a tájékozódási futás lényegét, majd említett egy nevet, akit ő vitt le a Pedagógus SE-be, és sorra nyeri a bajnokságokat: Monspart Sarolta.

Hát igen, Saci, aki – tudtán kívül – életünk részévé vált és maradt is. A négy év alatt nem múlt el nap, hogy ne emlegettük volna őt és legújabb eredményeit.

Ez körülbelül így nézett ki. Atyus leadta az új anyagot – mondjuk Janus Pannoniusról: „...szóval Janus Pannonius lírája... olvastátok Saci legújabb győzelmét, mit szóltok hozzá?...akkor vissza Janus Pannoniushoz...” Így Janus Pannonius homályban maradt, Saci viszont nem. Atyus rábeszélő készsége jó táptalajra hullt, mert hamarosan csapatok alakultak (Susa Ági, Kertész Kriszta, Quirico Domonkos), elkezdődtek a futóedzések és tavasszal már versenyeken is indultunk, ahol jómagam még elszánt, apró kővér gyerekként ponttőri feladatokat láttam el.

Így teltek a hónapok, évek, amikor Saci 1972-ben világbajnok lett. Atyus egy egész magyarórát szentelt az ügynek, és úgy láttuk, mintha a méltató beszéde alatt egy kicsit megnőtt volna. Büszke volt. Latolgattuk, ez a győzelem a személyes sikeren túl mit hozhat a magyar sportnak.

Azután eltelt megint néhány év: katonaság, egyetem, sok-sok mozgás következtében normális méretűre fogyás, amikor az újságok a kényszerű kitérőről tudósítottak. Mindnyájan lestük a híreket, nem telt el nap, hogy a „Népszabi”

sportrovatában egy-két sor meg ne jelent volna Saciról. Azt hiszem, nem túlzok, ha azt mondom: egy ország állt mellette azokban a napokban. (Meg ne mondjátok neki!)

Azután egy nap az egyetemen éppen előadás szünetében az előadóban ültünk, amikor valaki bekiabálta: „Gyerekek, a Saci a Képes Újság címlapján!”, Nosza, usgyi lerohantunk az újságoshoz, aki kaszált aznap. A háromszáz fős évfolyam pedig az előadás alatt, a pad alatt néma csendben olvasta a Saciról szóló híreket.

Az egyetemi tanulmányok után leigazoltam az OSC futószakosztályához, az edzések a Sportuszoda előtti füves részen voltak, az uszodában öltöztünk, és a Szigeten edzettünk, később a budai hegyekben. Boldogságot jelentett a futás, és hiú huszonévesként büszkén húztam fel az edzés után az egy számmal kisebb farmert és mentem a diszkóba. Egyik esti edzésen előtűnt futott Saci, egyedül, de látszott rajta, hogy senkinek sem akarja a társaságát. Mi mégis örültünk, hogy közvetlen közélről láthatjuk őt, és hogy újra a pályán van.

Közben eltelt több mint harminc év. Mindvégig futottam (az OSC-t ellehetetlenítette az akkori új uszodaigazgató), igaz már egyedül, öregebben, túlsúlyosan, de örömmel. Vallom, hogy a rendszeres mozgás, és az alapos megizzadás karbantartja az ember testét-lelkét. Ha kényszerűségből ki kell hagyni egy-egy edzést nem találom a helyem. Hiszek a mozgás életető erejében! És ma már nem feltétlenül a karcsúság a cél, hanem sokkal több, az ember belső harmóniájának a megteremtése.

Úgy gondolom az emberek élete mind a magán, mind a szakmai életben egy kört ír le. Idősebb korunkra oda jutunk el, ahonnan elindultunk, közben sok-sok tanulással, tapasztalással. Ha vettük a „jeleket” és megértettük azokat, talán bölcsőbbé is válhatunk. Az én köröm az, hogy jó néhány éve jelentkeztem a MINDENKOR futóklubba (a vezetőedzők: Monspart Saci és Korik Verácska) és felvettek. A belépést követő hónapban már versenyen is indultam. A futás ma is ugyanolyan örömet jelent, mint egykor, kiváló társakat ismertem meg a klubban, akiktől csak pozitív energiákat kaptam.

Azt hiszem mindnyájan valamilyen feladattal érkezünk születésünkkor, csak meg kell tudni találni azt. Sacinak ez sikerült.

Isten éltesse még nagyon sokáig!

Monspart Saroltának

Bebesi Dalma

Klubtag

Korik Vera keresett meg, írnék-e néhány sort ebbe a könyvbe. Gondolkodás nélkül mondtam igent.

Már eltelt majd' két hónap, és én azóta kétségbeesetten töröm a fejem, mit is írhatnék Rólad, Neked...

Azt, hogy 26 éve ismertük meg egymást?

Hogy 1984-ben együtt dolgoztunk a Pajtás Futás, a FUTAPEST Club versenyeinek megszervezésében, később az Életrevaló Plusssz programban, majd a Wesselényi Közalapítványnál?

Hogy Tőled tanultam meg, milyen a jó futócipő és -ruha, mi kell a futóknak egy versenyen, mi legyen a frissítő, hogyan „szolgáljuk” ki őket?

Vagy azt, hogy a futás a természetben, a szabadban nem azt jelenti, fáj az oldalam, ráz a köhögés, alig kapok levegőt, és utána 2 napig alig tudok mozdulni? – Nem! Veled úgy futottunk, hogy közben jót beszélgettünk, nem fáj semmi, gyorsan repült az idő, és a végén felfrissülve, jókedvűen mentem haza.

Hogy régóta ígérem, rendszeresen fogok futni? – Szégyellem magam emiatt, de még mindig nem tudtam ennek megfelelően átszervezni a saját és a családom életét, életmódját. Pedig azt is Tőled tanultam, hogy a család karmestere mi nők vagyunk!

Írjak arról, láttalak vidámnak, ha valami jól sikerült, és bosszúsnak, ha valaki nem értette, miért fontos a mozgás, az okos táplálkozás, a gyerekek és felnőttek rendszeres mozgáslehetőségének támogatása.

Saci!

Egyszer egy kenus ismerősöm azt mondta, versenyt nyerni, elsőnek lenni – nagyon jó. Ott állni a dobogón, álomszerű, boldogító, máshoz nem hasonlítható élmény...

Te elérted ezt! Nem is egyszer. Mégis ritkán beszélsz erről.

Inkább arról – immár évtizedek óta, – menjünk, mozogjunk, éljünk egészségesebben, figyeljünk az „energia-egyensúlyra”.

Véleményem szerint, amit Te különböző fórumokon ezért, ennek érdekében teszel szerte az országban, az is jelent akkora teljesítményt, ami Téged a dobogó tetejére állít most is.

Kívánom Neked, még nagyon sokáig legyen ehhez erőd, egészséged és jókedved.

Köszönöm, hogy a barátodnak gondolhatsz magam!

Minden-kor veletek

Lenkei Csilla (Paróka)

Klubtag

Ismeretlen helyre mentem a minap. Útközben alakult így, ezért sem térképen, sem az interneten nem tudtam megnézni az útvonalat. Elsőként egy postást kérdeztem meg útmutatásért, majd – hosszas bókálás után a mutatott irányba – néhány helyi következett, akik a vállukat vonogatták vagy különböző irányokba küldtek. Utóbb derült ki, hogy a párhuzamos szomszéd utcát kerestem. Ebből is látszik, a tájékozódás

nem össznépművelési sport, nem olyan fociféle, amihez mindenki ért valamennyit. Példának hozhatnám magamat, aki ismerős terepen is képes vagyok eltévedni, a nők többségéhez hasonlóan irányba forgatom a térképet, és előfordul, hogy összekeverem a jobb és bal kezem. Éppen ezért utcai futáson nem szívesen vagyok legelső, kiránduláson igyekszem nem elhagyni a kijelölt turista útvonalat, közúton pedig előszeretettel használom a GPS-t. Nem tudom használni a tájolót, nem szívesen rontok keresztül egy málnáson, csak mert arra rövidebb vagy gyorsabb, és el sem tudom képzelni, hogy megtalálnék egy ellenőrző pontot egy erdőben. Nem a levegőbe beszélek, próbáltam. A főiskola tájékoztatósi futó táborral indult, és nem hozott sok sikerélményt. A futást magát viszont kitarító munkával sikerült megszeretnem, az atlétika pedig a kedvenc sportágam, amióta csak emlékezem.

Gyerekként a tesóimmal sportközvetítéseken szocializálódtunk. Egyébként nem nézhettünk tévét, csak az esti mesét, a „Kisfilmek a nagyvilágból-t”, meg

sportot. (Ezt ma sem bánom, de ez más téma.) Bezzeg a többiek a Gyökerekről, Onedinékről meg a Dallasról beszélgettek a szünetben! Kezdetül az atlétika volt a kedvencem. A családi legenda szerint eleinte „homokos” és „szivacsos” jelzővel különítettem el az ugrószámokat, de a legjobban a „vizesfutást”, a 3000 akadályt szerettem. A fontos eseményeket sosem szalasztottuk el, sőt, Grand Prix versenyekre is eljutottunk a Sportcsarnokba. Emlékszem, szájtátva néztük élőben a tévéből ismerős hírességeket, ahogy később az Olimpiai Csarnokban vagy a TF-pályán Szalma Laciékát. Legnagyobb példaképem egy időben a tízpróbázó Daley Thomson volt (mert sokoldalú), szurkoltam a mezítlás Zola Buddnak (mert eredeti), és felváltva rajongtam a két angol pasiért: Seb Coe-ért és Steve Ovett-ért (mert jóképűek). Tájfutást sosem mutattak. Azt hiszem, már akkoriban is mostohagyerek volt. Azóta talán még inkább, mert közvetíthetetlen, követhetetlen, és főleg nehezen érvényesíthetők a reklámfelületek. Azért tudtuk, hogy van ilyen, és csodáltuk a művelőit. Ezek után természetes, hogy Monspart Saci nevét mindig legendaként emlegettük. Ezért is figyeltem fel egy számomra bizarmak tűnő felhívásra, talán 1997-ben. Azt hirdették, hogy aki tavasztól részt vesz az edzéseken, ősszel teljesíteni tudja a nők számára rendezett tíz kilométeres futást. A húzónév Saci volt – de ez még tőle is merész kijelentésnek tűnt, a képességeim ismerete nélkül. Persze annak rendje és módja szerint bekaptam a csalit, és lenéztem a Ligetbe, próbát tenni.

A felbujtó Anyu volt, ő hallotta a rádiós felhívást. Súlyos betegségéből lábadozva új kihívást keresett, hogy megmutathassa – elsősorban magának –, mire képes. Számára nem volt ismeretlen a futócipő, még a hatvanas években csábította le egy kollégája a Honvédba. Akkoriban a nőket élettanilag nem tartották képesnek hosszabb távok teljesítésére – ettől persze még simán felfuttatták őket a fiúkkal együtt a Hármashatár-hegyre a hétfői edzéseken. Úgy mesélte, egy erősen kételkedő orvosi stáb jelenlétében kb. négyen futották pályán az első hivatalos 3000 métert – ezidőtájt Saci titokban épp egy hazai rendezésű maratonin indult álneven, mert nőként kizárták volna. Anyu közép-távfutóként a válogatottságig vitte, Saci eredményeit ismerjük. Anyu karrierjének egy porcleválás vetett véget, majd férj, gyerekek, több műszakos munkahely következett, mire csaknem három évtized kihagyás után újra találkozott korának egyik sportoló példaképével. Nem csoda, hogy az ő hatására mi is megjártuk az atlétika pályákat. Emlékszem, amikor hűgommal először óvakod-

tunk oda, középen a füves focipályán egy csapatnyi gyerek éppen nyusziszökdellett és békaügetett, mi meg meglepetten néztünk egymásra: „ugye nem hozzájuk csatlakozunk?”. De bizony. Jó kis csapat gyűlt ott össze, a suliban irigyeltek minket az extra társaságért, néhányukkal még ma is felfelvesszük a kapcsolatot. Engem majd szétvetett a büszkeség, amikor később megkaptam az újalotai Testvériség SE békázöld melegítőjét és az egyesületi szerelést, meg amikor igazi edzőtáborba, versenyekre vittek. Az eredmények azonban makacsul vártak magukra.

A futással már akkor is hadilábon álltam. Fel voltam háborodva, ha a négyszázas körön tovább kellett futni a célvonalnál, és az akaratéromben, állóképességemben is mutatkoztak hézagok. Rendszerint utolsó voltam, amikor téli tornatermi edzésre menet Kati néni Trabantja előtt kellett futni, hosszú edzésre pedig egy idő után el sem vittek a kiserdőbe, ott hagytak a pályán futóiskolázni. A tesómnak jobban ment, anyuhoz hasonlóan válogatott lett, most épp nemzetközi bíróként tartja szemmel a mezőnyt. Másik húgom hozzám hasonlóan lassacskán lemorzsolódott, Apu pedig tömören fogalmazta meg hozzáállását: neki a száz méter lefutásához is legalább tíz perc kellene.

Belőlem aztán tesitanár lett, de megszenvedtem érte. Minden félévben szintet kellett futni 1500-on, ami betett nekem. Először jóságos felsőévesek toltak végig a távon felvezetés címén, aztán új atlétika tanárt kaptunk, aki nem nézte el a sumákolást. Szinte minden vizsgaidőszakom, nyári és téli szünetem futással telt, hogy teljesíteni tudjam a szintidőt – ez nem igazán kedvezett a lelkesedésemnek. Amikor viszont tanítani kezdtem, és már nem volt kötelező, együtt futottam a felsősökkel, rövidebb tömegfutásokra vittem őket. Ámulattal adóztam a páromnak – azóta férjem –, amikor teljesítette a számomra teljesíthetetlennek tűnő Vivicitát. Ő mindig is biztatott, pártolta a futást, sokszor elkísért szurkolóként, szimpátiafutóként egy-egy rendezvényre. Együtt követtük tévén meg élőben az atlétika eseményeit, nyüzsögtünk mindenféle nemzetközi eseményen a rendezők között, nekem viszont eszem ágában sem volt komolyan edzeni addig a bizonyos napig, amikor Anyuval beállítottunk a Műjégpálya öltözőjébe.

Nagy lebölgés volt az első edzés. Saci kedvesen fogadott minket, Anyuval közös emlékeik is szóba kerültek, aztán viszont nem volt mese, futni kellett. A Dózsa György út – Ajtósi útvonalon egészen a Közlekedési Múzeumig birtuk

(max. 2 km), aztán a Nagyréten át visszakullogtunk a rajthoz. Ezzel a saját igazamat láttam bizonyítottnak, és tiszta erőből kétkedtem tovább a felhívás sikerében. Emlékeim szerint gyorsan eltelt az a nyár, és azt vettük észre, hogy ott toporgunk a 10 km rajtjánál, gombócba gyűrődött gyomorral, idegesen lengő végtagokkal. Ismerős volt ez a módosult tudatállapot, hogy ennék, de nem megy, bemelegitenék rendesen, de nem akarok elfáradni, semmire nincs idő, és mindig elfelejték valamit. Tisztel-

tem a távot, féltem az ismeretlent. Mégis Sacinak lett igaza. Nem túl fényes idővel és néhány holtponttal ugyan, de rettentő büszkén futottunk (vánszorogtunk) át a célon, sőt, vérszemet kaptunk. Rádumáltuk a vezetőséget, hogy folytassuk az edzéseket, és tavasszal már a Vivicittát teljesítettük, következő ősszel pedig a félmaratont. Ez azért már komoly kihívásnak tűnt, mozgósítottuk is a bevethető drukkereket. Az esemény szépségét számunkra az is jelentette, hogy a családból minden nő (Anyu + 3 lánya) teljesítette a távot, Apu, a kedvesem és több barátunk a pálya szélén drukkolt. Felejthetetlen érzés volt, valódi nagymenőnek éreztem magam. Innen már nem volt megállás, részt vettünk, amin csak tudtunk, halmoztuk a sikerélményeket és az emblémás pólókat. Eleinte nagy gonddal válogattuk, melyik „menő” rendezvény logójával villogjunk a következő futáson, később aztán áttekinthetettlenné vált a pólók több méter magasra nőtt halma.

Azóta is jó bulinak tartom az utcai futást, bár több autós ismerősömmel kell rendszeres csörtéket vívnom. Szerintük fussunk inkább a mezőn, és ne zavarjuk a hétfégi forgalmat. Ezt csak azért mondják, mert nem hallották még a saját kiabálásuk visszhangját a nyárbúcsúztató futáson az Alagútban, nem látták a téli álmából ébredező várost a Gellért-hegy tetején zihálva, nem lassítottak jörelkü vendéglősök locsolócsöve alatt, és nem mozgósították utolsó erejüket a befutónál tomboló közönség kedvéért. Engem a hasonló élmények győztek meg arról, hogy a futók közé tartozni jó. Egyszer egyikük egy Futóbolondságon megkérdezte, mennyi volt a legtöbb, amit futottam? Mint egy Fedák Sárít, húztam elő a félmaratont, mire ő szerényen egy 24 órás futással tromfolt. Hát

igen, nincsenek eget rengető eredményeim, de legalább egy ideje már szívből csinálom, köszönhetően a Klubnak. Az említett női futásnak ugyanis akkora sikere volt, hogy csak úgy tódultak hozzánk a különféle korú és sportmúltú nők az edzésekre. Hamarosan elhatároztuk az egyesületalapítást, hogy folytathassuk az edzéseket. Csapatunk a frappáns Minden-kor Női Futókör nevet kapta, és hogy tényleg minden kor, egy későbbi felmérés bizonyította, akkor a tagok átlagéletkora 47 év volt.

A klub tagjai zömében átlagos nők. Saci néha felemlegeti, hogy egyikük magas sarkúban, sminkkel jelent meg az első edzésen. Azóta is van, aki kosztümben jön a munkából, más meg egy órát utazik vidékről az edzésre. Van, aki lánya unszolására kezdett mozogni, mást a kollégája, rokona, szomszédja, kutyasétáltató társa hozott el. Egy lelkes tagunk netes levelezőlistát is gyártott, bár ott vicces-könnyes továbbküldött üzenetek is keringenek a rajtszám átvétel, találkozóhely, ilyesmi mellett. Innen tudjuk meg az edzéstervet is, lehet szörnyülködni, fellélegezni, lélekben készülni a ránk várókra.

Saci mellett a klubbal kapcsolatban Korik Vera nevét is meg kell említeni. Ők ketten azok, akiknek bizonyítani akarunk, miattuk is futunk, amikor már nagyon nem esik jól. Olyanok ők a klubban, mint két szülő: a következetesen követelő apa, és a jóságos, óvó anya. Lehet, felosztották egymás közt a szerepeket, de biztos, hogy az egyéniségüknek is megfelel így. Ha megkérdezed őket, indulj-e egy versenyen, Saci bátorít, próbáld ki magad; Vera inkább félt, nehogy sok legyen neked, egészségi vagy edzettségi állapotod miatt. Saci a teljesítményt ismeri el, ha a képességeink szerinti – vagy annál is jobb – időt futjuk, ha minden edzésen mindent kiadunk magunkból. Érthető, valószínűleg ő is így tett. Mellesleg éppen Saci kapcsán motoszkál bennem régóta a gondolat, milyen fárasztó lehet napi 24 órában híres embernek lenni. Mindig, minden rendezvényen megjelenni, mosolyogni, mindenkit meghallgatni, rendületlenül tanácsokat osztogatni, megfelelni a köztudatban élő képnek. Egy legenda nem lehet kócos és nem lehet morcos. Tűmie kell, ha ezredszer hozzák szóba élete fordulópontját, ha semmibe veszik valódi mondanivalóját a pasikról (Lajosok) és a nőkről (a család karmesterei, kezükben a pálcá, az irányítás).

Aki először látogat el az edzéseinkre, alaposan meglepődik. Lát egy ismerős, energikus nőt, aki vidáman beszél az arra futó vadidegen pasiknak, bemelegítéskor „szexgyakorlatot” vezényel, külső jegyek alapján azonosító becene-

veket talál ki, és egyformán keresetlen közvetlenséggel beszél a húsz- és hetvenévesekkel. Az újonc aztán megszokja, hogy ne keressen kifogást gyenge teljesítményére, és ne hozzon tálcányi süteményeket az évzáró ünnepségre. Belerázódik a csoportos futásba, elengedi a szembejövőket, leszólja a futóúton csellengőket, magában megjegyzi a recepteket, és hamarosan saját újításokkal áll elő. Mindig, minden edzés hoz valami meglepetést, munkahelyi és magánéleti változásokat lehet kitárgyalni. Érdekesen alakulnak a futás közbeni beszélgetések, egy-egy edzésből tanulmányt lehetne imi. Jobb ez, mint egy szappanopera, a szereplőket valóban ismerjük, a fordulatokat magunk írjuk, vagy legalábbis részeseinek érezzük magunkat. Nem melleleg pedig ott a nagy összetartó erő, a teljesítmény élménye, magunk legyőzése a többiekkel együtt. Ezért tudom értékelni, ha utcai futáson sérült vagy más távra készülő futótársat látok a pálya szélén, aki szabadnapja terhére kiabál az út mentén boldog-boldogtalannak. Nem csak nekem esik jól. Saci ráadásul megtalálta a stratégiai pontokat, és éppen mielőtt megsajnálánk magunkat, mindig feltűnik a kritikus szakaszokon, és hát előtte ugye nem lehet gyalogolni...

Edzéseken és versenyeken jó párost alkottunk Anyuval. Rendszerint kisebb-nagyobb társasággal futottunk, egymást húzva, biztatva. A klubban mindenki talál magának ideiglenes vagy többé-kevésbé állandó futópártnert, akivel közös a tempója, közösek a beszédtemái. Természetes következmény a telefonszámcseré, a külön edzés, a közös utazás, a civil találkozás. Anyu is több baráttra lelt így, saját megfogalmazása szerint éveket nyert általuk. Jó volt, hogy érezte, csapatban van, hogy vigyázunk rá, bizunk a teljesítményében. A háttérben pedig ott volt Apu, mint mindig. A gyerekkori mezei futóversenyekről is az a legélénkebb emlékem, ahogy ott áll a Lóversenypálya lelátóján egy termoszyi forró teával, miközben mi jeges esőben loholunk a bokorsor két oldalán. Később sikerült őt rávenni, hogy jöjjön értünk edzésre, aztán, ha már ott volt, gyalogoljon egy kört. Végül szinte tiszteletbeli klubtaggá vált, szintideje lett a Szigeten, fotósként a kirándulásokra is elkísérte a társaságot.

Amikor Anyu megint beteg lett, elhatározta, hogy lefut még egy félmaratont. A közös edzéseken kívül hajnalban lejárt a közeli patakpartra – ezért mindentől függetlenül csodáltam. Sacival mindent megbeszélt, benne is támogatóra talált. Felkészülését a legjobb tudásunk szerint támogattuk, és szépen teljesítette is a távot. Ezután úgy éreztem, rajtam a sor. A kifogásgyártásban több

évtizedes tapasztalattal rendelkeztem, de át kellett vennem valamennyit egyre fokozódó szenvedéseiből. Az edzések minden centijét, minden körülmények között teljesítettem, és mindig megfogtam Árpád (hid) lábát, helyette is. Azt reméltem, ettől kap pár pluszpontot, kis haladékokat odafent. 2008 őszén egy majdnem végzetes beavatkozás másnapján szökött ki a kórházból drukkolni nekünk, és a Városligetben is ott volt a célnál. Sosem felejttem el, ahogy a többiek fogadták őt. Karácsonykor a klub vezetősége még meglátogatta, néhány hónappal később, a búcsúztatásán Saci is mondott beszédet. Privát email üzeneteiből olvastam fel, amelyekből jól követhető volt Anyu aktuális fizikai- és lelkiállapota, gondolatvilága. Meghatóan sokan eljöttek a klubból, ahogyan máskor az örömteli eseményekre is. Emlékszem fotókra esküvőkről, gyerekekről, unokákról. Élményekre, érmekre futásokról, ahova közös kiránduláson, vagy éppen saját szervezésben jutottunk el. Öltözőbeli köszöntésre, ami látszólag végtelenül felháborította a gyanútlan ünnepeltet – pedig mi szeretünk ünnepelni, megadni a módját az eseményeknek. Az évszárakon mindig hatalmas taps fogadja az első félmaratonjukat teljesítőket, a korosztályos csúcsokat elérőket. Mindenki tudja, ki a katalizátor, akinek a hatására hétről hétre megtöltjük az öltözőt, aki az éppen csak kocogókat is biztatja, akinek mindenkihez van egy jó szava. Remélem, hozzám is lesz még. Anyu emlékére ugyanis megfogadtam, hogy lefutom az igazi, nagy, teljes maratont. 42 km, 42 évesen, ez a tervem. Amikor kitaláltam, még elég messze volt ahhoz, hogy ne kelljen izgulnom miatta. Azóta eltelt másfél év, lassan kezdhetem a mentális felkészülést. Aztán a valódit is, természetesen Saci edzésterve alapján. Drukkoljatok! És gondoljatok Sacira olyan szeretettel, ahogy a mindenkoros lányok

Sportbarátság

Nyolczas Magdolna

A MINDENKOR NŐI SE. örökös tagja

Ez a kis írás csak közvetve szól MoSa-ról, de életem elmúlt 12 évét nagymértékben befolyásolta a vele való kapcsolatomban, a köztünk kialakult sajtósági barátság.

Az 1998 előtti életemről, sporthoz való viszonyomról röviden. Célirányos mozgást csak az általános iskolai tornaórákon végeztem. Ezután folyamatosan dolgoztam, tanulmányaimat is munka mellett folytattam, így nem maradt időm fizikai erőnlétemmel törődni. Szerencsémre (nővéri-, főnővéri) foglalkozásomból adódóan sokat mozogtam, ez testi erőnlétemet szinten tartotta. Nyugdíjazásom után éreztem, hogy testi-lelki kondícióm megőrzéséhez kell valami rendszeres mozgás.

1998 tavaszán hallottam az induló AVON Futó- és gyalogló Klubról, ahol gyaloglónak jelentkeztem. A vezető (edző) – Monspart Sarolta – egyénisége, sport iránti elkötelezettsége meghatározó lett következő éveimben.

Saci olyan közösséget alakított a gyorsan szaporodó klubtagságból, ahol mindenki a legjobbat akarta kihozni magából, egymást segítve a közösségért is a maximálisat adta. Az ő vezetésével lett olyan a kapcsolat a tagok között, hogy együtt haladtunk az edzéseken, versenyeken közös célunk, az eredményesség felé. A tagok magánjellegű problémáinak megoldása – amennyiben tudomásunkra jutott – szintén közösségi ügygé vált. A közös sporttevékenység talaján szoros kötődések, barátságok szövődtek, ehhez hozzájárult vezető-edzőnk határozott, de baráti irányítása.

Ilyen közegben nem csoda, hogy egy-két hónap múltán gyaloglóból futóvá lettem. Emlékszem: első versenyemen a cél előtt néhány száz méterrel elém jött Saci, hogy segítsen a célba érésben. Ez a segítség a többi klubtag felé is megnyilvánult részéről, de a tagok is egymást folyamatosan bíztatták, segítettek.

Az AVON később nem támogatta klubunkat, így egyesületté alakultunk (MINDENKOR NŐI SE.), ez még nagyobb lendületet adott közösségünk összekovácsolódásához, eredményességéhez. Egyesületünk tagsága később 100 fő körülre duzzadt, ahol a 20 évestől a 70 évesig minden korosztály megtalálható; így is jó közösséget alkotva.

Az én kötődéseim tagtársaimhoz Sacinak az egészségmegőrzés – mozgás iránti elkötelezettségének, felelősségérzetének átlátásán keresztül kezdődött. Ez a kötődés szűkebb körben (a törzstagokból álló csoport) barátsággá alakult, olyan barátsággá, mely mélyebb lehet a gyermekkori vagy későbbi más jellegű szorosnak tűnő barátságnál is. Nekünk az együtt sportolás, az eredményekért

való együttműködés, egymás segítése, egymás sikereiben való részesülés, együtt örülés és „szenvedés” a legtartósabb kötődést adta.

Az egyesület ilyenné alakulásában döntő szerepe volt Saroltának. Ő tanított meg engem is – következetes türelemmel –, hogy apró lépésekkel kitartással egy „öregasszony” (ez vagyok én) is eljuthat odáig, hogy 65 éves korában lefutja élete első (néhány hónap után második) félmaratonját szintidőn belül. A klubtársak pedig – főleg az edző – a pálya széléről biztatják, drukkolnak neki, a célban pedig együtt örülnek vele.

Néhány éve vidékre költöztem, de egyesületi tagságom, kapcsolatom sportbarátaimmal továbbra is megmaradt. Betegségem alatt Saci és barátaim meglátogattak itt is.

„Új hazám”-ban is sikerült kicsit segítenem a sport fellendülését, pl. futóverseny szervezésével, amihez nagy segítséget kaptam MoSá-tól. A versenyeken pedig egyesületi társaim egész busznyi létszámmal – Sacival együtt – többször is részt vettek.

Kell ennél szorosabb, tartósabb barátság?

A 6179-es története (Saci emlékkönyvébe)

Szani Ildikó

gépészmérnök, nyolc unoka nagymamája

Nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy én is részt vehetek a kedves emlékek felidézésében, e könyv írásában. Két legkedvesebb emlékem az együtt töltött 12 évből (edzések, kirándulások és szurkolások): az első találkozásom Veled és az első félmaratoni futásom, meg ami előtte és utána történt.

1998 tavaszán, az élet úgy hozta, hogy gyermekeim unszolására felkerestem az akkor AVON női futóklub névre hallgató kis közösséget. Telefonon felhívtam a termékajánló füzetekében megnevezett kapcsolattartót és megbeszéltem az első találkozás időpontját. Már akkor feltűnt nekem, hogy eddigi életem során igencsak ritkán tapasztalt kedvességgel fogadott és invitált az edzésre. No, vettem egy nagy levegőt, Majd meglátjuk! felkiáltással indultam az első tréningre. A Vakok Intézetének piciny öltözőjében, jó hangulatban, az előzőekben leírt kedvességgel fogadtak a fiatal és idősebb lányok, asszonyok.

„Gyerekek, igyekezzetek! - mindjárt itt lesz Saci” - hallottam. Néhány másodperc múlva meg is érkezett egy vidám, velem egykorú és magasságú, szőke hölgy, akit azonnal körbevettek és csirip-csirip... Te voltál. Aztán felém fordultál, Te vagy az új lány? – kérdezted. Szervusz! Kezet fogtunk, és bennem megállt a vér! Úr Isten, hát ő a Monstpart Sarolta! Itt, és velem beszél! Letegez, és úgy beszél velem, mintha ösidőktől ismernénk egymást. Válaszként vissza kellene tegezmem! De nem megy! Nagyon meg voltam hatódva. A kérdéseidre adott válaszaim mind a tegezést, mind a magázást mellőzték. Mindez azóta is élénken él bennem. Egyszer Siófokról hazafele a kocsidban (Péter vezetett) elmeséltem Neked. Emlékszel?

Hát, így kezdtem a sportpályafutásomat, merthogy nulla sport előélettel bírtam. Az éveim száma pedig akkor 55 volt. Álomban sem gondoltam, hogy egyszer akár 500 métert is le fogok egyben futni. Őszinte csodálattal fordultam azon futótársaim felé, akik egy szuszra a kis ligetkört, kb. 3 km-t megtettek sőt, volt, aki már a 8 km-es! versenyen is részt vett.

Ámde, ahogy sokasodtak a „futóméterek” a 21 km-es táv gondolata az első tíz km-es Avon verseny után már ott motoszkált a fejemben, melyet igencsak aprócska betűvel jeleztem azon a kérdőíven, amit az első „évvárón” kellett kitölteni. Gondoltam: ah, ezt ugyan senki nem veszi észre, meg aztán ki veszi ezt komolyan. Tévedtem! Legnagyobb meglepetésemre egy szigeti edzésen mellém jött Vera és „ugye nem gondoltad komolyan a félmaraton, ehhez nagyon sok km-t kell gyűjteni a lábadba. Majd néhány év múlva...” Hát persze, én balga, hogyan is gondolhattam erre!

Aztán csak úgy, „véletlenül” Te is mellém kerültél, és csak annyit mondtál, - Majd adok edzéstervet!- Kész. Ennyit szoltál. És innentől kezdve minden edzésen megkaptam a külön, csak rám szabott, nekem szóló feladatot. Nagyon belelkesültem. Azt gondoltam, Saci támogat, bizik bennem! Nekem csak ennyi kellett. Mindent megcsináltam, amit mondtál, annak ellenére, hogy az azóta szokássá vált térd és lábfájásom is beindult. Nem számított! Mikor már edzés után külön emelő szerkezettel kellett

a lábarnak nevezett tuskót a kocsiba beemelni, és már csak egy-két hét volt a verseny napjáig, no akkor elmentem az orvoshoz, aki megállapította, hogy a térdemen kívül a gerincemmel is baj van. Adott egy csomó gyógyszert, aztán arra a kétségbeesett kérdésemre, hogy így futhatok-e, azt a választ adta: ha bírom?! Hát akkor jóóó! A gyógyszereket szedtem, lábarnak javulnia kellett, a továbbiak mind rajtam múltak.

A felkészülésben nem voltam egyedül, az edzésterven kívül megkaptam az edzői tanácsokat, soha nem dramatizálva, számon kérve, csak úgy. Az edzés végén gyakran az utolsó km-nél ott húzott szeretett „tyúkanyókn”, Vera. Aztán pedig velem együtt edzett Szőlőssy Zsuzsi, akivel együtt készültünk a nagy eseményre. És nem elhanyagolhatóan segítettek jó szóval, szurkolással a többi futótársaim is.

A felkészülésből még kb. 30 nap volt hátra, mikor tesztet kellett futnom, 16 km-t. Atyavilág! Ez 3 szigetkör! Nagy szeretettel gondolkodok erre a szombati napra. Nem csak azért, mert ez volt az első teljesített hosszútáv, hanem azért is, mert megtapasztaltam azt a belőled áradó önzetlenséget, ami példát és irányt mutathat minden közösségért dolgozó, közösségben élő ember számára.

És elkövetkezett 2001. szeptember 2, a nagy nap. Micsoda izgalom. Éjszaka nem tudtam aludni, gondolatban többször végigjártam az utat. Kívülről tudtam minden utcát, minden kanyart, a km-eket, a frissítők helyeit, stb.

Rám nem jellemzően, korán kint voltam az indulásnál. Persze, Te már ott voltál! Csak semmi idegeskedés! Utasítás szerint bemelegítés, pisilés a VIP (!) WC-be. Minden gyerekem sirva megölel, az unokák csak néznek, tolakodás a

rajthoz közeli helyre, iszonyú zaj, zene, dobpergés, 10... 3, 2, 1 start! és megindul a tömeg. Összeszorul a szívem, folyik a könnyem. Mellettem Szőlőssy Zsuzsi. Nagydarab emberek futnak el mellettünk, nem baj, nem kell felvenni az ő tempójukat (nem is tudnám) tartalékolni kell az erőt, nem szabad elfutni, dörömbölte az agyamban a jó tanács. Aztán viccelődés Zsuzsival: piros a lámpa, nem szabad átmenni! Ha-ha! Úgy a Bajcsy Zsilinszky útig futottunk együtt,

mikor észreveszem, hogy Zsuzsi gyorsabban menne, csak én visszatartom. Zsuzsi! Menj csak a saját tempódban, nyugodtan hagyj itt! Komolyan? Hát persze! Ő elfutott, és én egyedül futottam tovább. Alig ocsúdtam fel, mikor hallom ám, hogy nekem szurkolnak. Aztán egy kis idő múlva, már megint, „minden km-kónél!” De rendes futótársaim vannak! (Mint később kiderült, ezt előre megszerveztétek. Micsoda klassz csapat!) Aztán, hogy Te miként kerültél többször is elé a lányokkal, azt nem tudom. Számomra ez örök rejtély marad. Viszont nagyon bátorító és lelkesítő volt. Jó vagy! Jó az idő!- hallottam. Boldogan mosolyogtam, talán vissza is integettem És csak futottam, futottam. Jöttek és mentek a km-k. Szomjúság, holt pont, az mi? A Dózsa György úton, az utolsó km-eknél odaállt mellém Vera és futott velem. Talán nem vette észre mikor egy pillanatra megálltam, mert beállt a görcs a lábamba. Szerencsém volt, felmenve a járdára már ki is állt. Már csak 1 km!

A Hősök terénél már ott vártak a gyerekeim, kicsik és nagyok. Egymástól néhány méterre, kiabáltak, ugráltak, tapsoltak, a befutó palánknál ott várt az én drága 83 éves édesanyám is a húgommal együtt, merthogy a kislánya..., aztán ott van a Mindenkor kis csapata, élén Veled! Vége, vége, vége! Befutottam. Sikerült! Nyakamba akasztották az érmet. Leálltam, és abban a pillanatban mintha acél sodronnyal húznák minden izmot, beállt a görcs. Alig tudtam menni. Vera kapott el, és vitt, – vitt? – vonszolt az öltözőbe, hogy kimasszírozza. Miközben Ti, a gyerekeimmel együtt nem tudátok, hogy hova tűntem. Ez bizony árnyékot vetett a győzelmi hangulatra. De meglettem, kézfogás, gratuláció, és egy gyönyörű kék, fa-sziromból készült rózsza a kezemben. Tőled kaptam. Azóta is féltve őrzöm az érem mellett, a vitrines üveges könyves szekrényben.

Hát ez történt. Azóta többször is lefutottam ezt a távot, összesen 10-szer.

Az első találkozás óta 12 év telt el. Tele izgalmas közös edzésekkel és versenyekkel. Bebizonyítottad mindannyiunknak, mindegy hány éves vagy, mindegy, hogy szerettél e sportolni, vagy nem, a futás magával ragad életkorodtól függetlenül és a magasba röpít. A sportolás örömet jelent és olyan tulajdonságokat hoz ki belőled, (állékonyság, akaraterő, önmagad legyőzése, apró sikerek nagy öröme stb.) amiről nem is álmodtál. Ehhez adalékul adtad egyéni példamutatásodat, mind a sportban, mind emberi hozzáállásodban. Összeko-

vácsoltál egy közösséget, mely ma már igaz baráti társaságok együttese, akik tudnak egymásért szurkolni, egymást segíteni a futáson kívül is.

Köszönöm Neked!

Első külföldi maratonom

Fekete Kriszta

Hatszoros maratonista, egy „cukifalat” a sok közül

Sokat gondolkodtam mit irjak rólad, neked. Ezért megkerestem azt az élménybeszámolót, amit első külföldi maratonom teljesítése után papírra vetettem. Mert ezt neked is köszönhetem. Hogy megszerettem a futást, hogy már hatszoros maratonistának mondhatom magam, hogy erősebb lettem a sport, a futás által testben és lélekben, hogy kiegyensúlyozottabb, vidámabb vagyok, mint valaha, hogy sok baráttra találtam a futók között azt annak köszönhetem, hogy egy fantasztikus sportközösség tagja vagyok, aminek Te is tagja, mit tagja, vezetője, edzője, motorja vagy. De én előnyös helyzetben vagyok, hiszen nemcsak az edzések, a versenyek, a sport köt össze minket, hanem a munkánk is. Együtt dolgozunk már több mint hét éve. Te rendszeres test-edzésre buzdítod az embereket, míg én szóban vagy írásban „etetem” őket, így alkotunk energiaegyensúlyt. Mindig támogattál mikor kellett, segítettél szakmailag, emberileg, amit nagyon köszönök. Jó veled együtt dolgozni! Szerencsés embernek gondolom magam, hogy ismerhetlek kollégaként, sportolóként. Jöjjön most az emlék, a múltból, amelynek megvalósításához Te is kellettél:

Ei-el játszottam a gondolattal, hogy egyszer külföldön is szeretnék maratont futni, de 2007 teléig tovább nem jutottam gondolatban, mígnem egyik futótársam bogarat ültetett a fülembe: tavasszal (jajaj az 2008!!) maraton Londonban vagy Bécsben. A lelkem mélyén tudtam, szeretném megcsinálni és végül Bécs mellett döntöttem. Azért voltak fenntartásaim:

„para” gondolatok	„jó lesz” gondolatok
▪ télen is futni kell (hó, sár, latyak, hideg...én a nyár szülöttje	▪ télen csönd van és nyugalom a Szigeten, a Normafánál is (na

vagyok)	jó, kivéve, ha folyamatosan beszélek, és akik ismernek tudják, valóban folyamatosan beszélek)
▪ tavasszal még sosem futottam ennyit	▪ egyszer mindent el kell kezdeni
▪ hm...hát igen kacskaringós a bécsi pálya, tuti eltévedek	▪ több tízezer futó, ekkora tömegben még nekem is művészet lenne elvesztnem ▪ nincsenek benne brutális emelkedők (a Nyugati felüljáró igenis annak számít)
▪ majdnem 30.000 futó tuti, hogy elfutom az elejét	▪ abból a sok futóból mindig lesz valaki aki „húzni” tud (időnként a tolás is elkélt volna)
▪ a tavasz mindig szeszélyes hideg vagy meleg lesz?	▪ április vége már majdnem nyár (beigazolódott, meleg volt, minden csapat megtámadtam út közben)
▪ jaj! nem ott van a rajt, ahol a cél (holmik és hazajutás...én még itthon is eltévedek)	▪ segítő sporttársak – a futás előtti napon megnéztük az útvonalat: hogyan jutunk haza a céltől (utólag is hála és köszönet)

Tisztességesen készültem, készültünk. Szerencsére a MINDEN-KOR-os (MINDEN-KOR NŐI SE) lányok közül többen is tavaszi maratona készültünk, így közösen gyűrtük a kilométereket a Margitszigeten és a Normafa emelkedőin, időnként hóesésében, hidegben majd tavaszi napsütésben. Saci, miután jeleztük neki, hogy 2008 tavaszán maratont futnánk, külön edzéstervet készített nekünk, piramisokkal, hullámokkal, hurkokkal, hidakkal. Egyre közeledett április vége. Luca Londonban sikeresen teljesítette a 42 195 km-t, míg mi „bécsi maratonosok” aznap a Vivicitán teljesítettünk. Futás közben több ismerős arc megjegyezte: Hú, milyen jól mész!! És tényleg jól ment, figyeltem a

futásra, a lépteimre, a légzésemre. Reméltem két hét múlva a maratonon is lesznek ilyen pillanataim.

Eljött április 26, szombat. Vonattal mentünk ki Bécsbe, és a szállás elfoglalása után irány a versenyközpont. Rajtsomag-felvétel, chip-érvényesítés. Egy kis kiállítás nézegetés, majd át a smami, azaz császármorzsza partira. Első ránézésre nem tűnhetek olyan faláknak, mint amilyen vagyok, mert olyan kis szerény, nőies adagot kaptam, de szerencsére repetázhattam. A gyümölcs-mártás az valami fenséges volt. Este a szálláson még átbeszéltük a technikát, a taktikát, ki hogy kezd, milyen sebességgel próbál futni, stb. Saci úgy engedett el, hogy szerinte nekem is benne van a lábamba egy 4 órán belüli maraton (Luca Londonban pokoli jól futott). Bevallom töredelmesen, eddig mindig bejöttem velem kapcsolatban Saci jóslatai, de a legjobb budapesti maratoni időm (az addigi kettőből) 4:09:57 volt. Készítettem karszalagot, amire 5 kilométerenként felírtam a részüket, amit teljesítenem kéne a 4 órán belüli időhöz (futás közben sokat segített, láttam, hol tartom az iramot, hol csúszom el a tervtől). Hármunknak – Juditnak, Szöllőkének azaz Zsuzsának és nekem – volt „angolosan” felíratozott nevünk (Judith, Sussy, Christa) amit a rajtszám fölé tettünk. Másnap sok osztrák akcentussal kiejtett „Bravo Christa” kiáltást hallottam. Hiába, a reklám és a marketing világában egy futó készüljön fel az önmenedzselésre is.

Lefekvés. Alvás (olyan rövidnek tűnt, mint maga a szó). Bécs, 2008, április 27. vasárnap. Kelés, kissé dőcögősen. Reggeli: jól bevált kakaós csiga mézzel, egy kevés sós pogácsa, majd később még egy banán és egy falatnyi csoki. 7 órakor elindultunk, hogy a kilenc órás rajtra mindennel rendben legyünk. Útközben csak kék egyenruhákval közlekedő futókat láttunk. A metróból a start körüli területre kb. 10 perc alatt jutottunk el, úgy, hogy közben fogtuk egymás kezét, táskáját, hogy el ne vesszük a másikat. Már 8 órakor is sokan voltunk, végül 27 000-en lettünk (félmaratonosok, maratonosok, váltósok). A ruhák leadása után még egy kis banánevés, ize illetve vizivás, mellékhelység előtt sorban állás, közben bermelegítés. A rajt előtt 5 perccel még megtekintetem egy építkezést, azon belül a malterkeverő mögötti területet (gondolom, kitaláljátok, mi célból).

Beálltunk a zónánkba. Egy helyről indultunk, így az utolsó pillanatig együtt voltunk. Nyújtogattuk a nyakunkat (bár ettől én nem lettem sokkal magasabb

szumma 158 centimmel), vajon melyik kapu a rajt kapu, de nem tudtunk megállapítani.

Megfújták a dudát (vagy valami hasonló hangos jöszágot, de nem startpisztoly volt, az tuti). Elindultunk. Nagyon szép volt a hídról a város, ekkor még körülnéztem és láttam is! Később nem mindig volt ez így. Eleinte elég zsúfoltan voltunk a pályán, úgy éreztem, hogy nem lehet, nagyon haladni, bár az iram nekem pont megfelelt. Az első itatásnál, elnézést frissítésnél kicsit megijedtem, mint vetésre a sáskahad, úgy rontottunk rá a folyadékra (említettem már, igen meleg volt) és volt némi tülekedés, kis taposás, könyöklés, de szerencsére harci sérülések nélkül futottam tovább. Később, ahogy szakadt szét a mezőny már könnyebb volt italhoz jutni. A frissítéseknél volt minden, amire szükségem lehetett. Elvből nem iszom kólát, dietetikus vagyok, de a vége felé már arra is rákaptam. Nem gondoltam volna, hogy milyen jól tud esni a langyos kissé „döglött” kóla. Egyedül a banánnal volt gondom, mivel félbe vágták és úgy adták héjjal együtt. már kissé bizonytalan lábakkal a vizes betonon a banánhéjjak között szalamozni, jelentem nem könnyű.

Rengeteg szurkoló volt a pálya szélén, kereplőkkel, dudákkal, csörgőkkel, jó hangulatban futhattunk. Időnkét egy-egy magyar hajrát is ki lehetett szűrni a hangzavarból. Fél távnál megcsappant a mezőny, hiszen a félmaratonosok célba értek. Azért akkor kicsit irigyeltem őket. 25 km-ig jól ment, tartottam az időmet, majd elkezdtem lassulni. Harminctól már fáradtam, 35 km-től pedig már csak arra koncentráltam, hogy beérjek. Az utolsó 7 kilométeren egy pszichológus is megirigyelhette volna, azt az önszuggeszciót, amit gyakoroltam. Ekkor már nagyon fáradtnak éreztem magam. 40-nél az órára pillantva azt láttam, hogy 16 perc múlva lesz kereken 4 óra az időm. Na, ekkor hittem el, hogy MEG TUDOM CSINÁLNI. És megcsináltam. 3 óra 57 perc 46 másodperc alatt értem a célba.

KÖSZÖNÖM SACI! Köszönöm, az edzésterv készítést, az egyéni tanácsokat, a hurkokat, a hullámokat, a piramisokat, a résztávós edzéseket, a biztatást, az elismerést, a támogatást és a törődést! Ehhez Te is kellettél, nekem biztosan!

Nem vagy az anyukám...

Köteles Gábor (Kishapsi)

Testnevelő, egészségfejlesztő, OEFI

Mivel – ahogy Ő szokta mondani – nem vagyok az anyukája, nagymamája stb., ezért nem állok neki dicsőíteni (remélem mások megtették helyettem is). Mindannyian nagyon jól tudjuk, hogy milyen hatással van az emberekre. Példa erre az alábbiakban egy futással kapcsolatos weboldalról „hőrcsögölt” néhány hozzászólás MoSa egyik TV-s szereplésével kapcsolatban:

Nagyon motiválóan tud beszélni! Nem is kell győzködni, hogy meló után elinduljak futni egyet...

Minden itt posztoló és kommentelő nevében, valamint azok nevében is, akiknek akár csak egyszer is mondtál valami biztatót a Nyugati felüljárón, **KÖSZÖNJÜK!!!**

Ma is kint volt a Szigeten, az emlégetett nyugdíjas csapattal, és mosolygott és integetett (ahogy szokott)....

Megagigarespect Saci néninek!

...Csak úgy süvit belőle a rengeteg pozitív energia, az életigenlés, a tettvágy, a jó szándék, a segítőkészség. A szókimondó, (ön)ironikus szabadszájúság pedig csak még vonzóbbá teszi ezt a csupa szív embert!

Mi „gyerekek” meg csak ámulunk, bámulunk és próbálunk tanulni.

Én is lesántultam...

Fey Enikő

Kolozsvári tájfutó, junior világbajnok

Sacira mindig is felnéztem - de csak úgy távolból valahogy, már csak a különbség miatt is. Beszélgettünk is néhányszor, hisz szüleimet jól ismeri, de olyan régen volt, hogy nem is nagyon emlékszem már rá. Mégis, az utóbbi időben többször is gondoltam Rá.

Azzal kezdődött, hogy Ábel eljött egy versenyre velünk Svájcban, és a beszélgetés során Sacira is szó került, meg arra, hogy bizonyos szemszögből nézve hasonló sors jutott nekünk. Mindjárt elmondom...

Ilthon, kolozsvári vakációzás közben, a régi cókómókom között kutatva, egy boríték akadt a kezembe. Címzése: "FEY ENIKŐ világbajnok". Dátum: 1996. 7. 25. Köszönöm, Saci, nagyon jól esett! Akkor is, most is.

Az, hogy (junior) világbajnok lettem 1996-ban, nem volt véletlen. Nagy cél volt az, amire 1992 óta keményen edzettem. Kiváltságom volt, hogy 1992-től 1997-ig minden évben elindulhattam a junior VB-n, többek között a magyar tájfutók segítségével, akik még pénzügyi akciót is szerveztek, hogy részt vehessek! Az elért eredményekkel próbáltam megköszönni a támogatást. Egyéniben 1994-ben két 11-ik, 1995-ben 4. és 16. hellyel. 96-ban pedig, mikor Doma is nyert a rövidtávon és én is (már a hosszútáv aranya után), nem kis büszkeséggel és örömmel hallottam, hogy a magyar csapatban aznap két magyar aranyat ünnepeltek... Aztán a váltó napján jött a nagy kiábrándulás. Nem az eredményt illetően, mert ott is sikerült behozni az aranyat! Gall Enikő és Zsuzsa nővérem jó előkészítő munkája után sikerült az akkor meg vezető lányoktól látótávolságra kerülőm, majd el is hagynom őket. Akkor jött a végzetes patak, aminek medrébe ugorva, megreccsent valami a térdemben. Mint később kiderült, a bal térdemben a meniszkusz és az elülső keresztsín szakadt el, akkor vagy a pálya hátralevő részében. Mert lefutottam a pályát, küzdöttem a célvonalig... ahonnan aztán a mentőautó vitt el. Na mindegy, nem ez a fontos. Hanem a párhuzam.

Persze, egészen más a skála, minden szempontból. Mert felnőtt világbajnoknak lenni, magyarként, 1972-ben, és a maratoni távon olyan sikereket elérni, mint ahogyan azt Saci tette, az több mint „egy számmal nagyobb”, mint

junior VB-t nyerni. A betegsége és annak következményei is más méreteket öltöttek: én 96 óta 6 térdoperáción estem át, köztük mindig próbáltam aktív maradni, amennyire lehetett: kirándulni, sí futni, biciklizni, sőt néha meg futni is (nagy hiba volt...). Szóval nem voltam (vagy csak pár hónapig) teljesen mozgásképtelen. De mégis hasonlít kissé a sorsunk... valahogy az, ami talán a legfontosabb volt, szűnt meg egy csapásra. A mozgás, futás, tájfutás egy életforma volt. Számomra is. Csak most, majd 15 év után, érzem úgy, hogy el tudok menni egy tájfutó versenyre „nézőként”, anélkül, hogy fájna valami itt bent.

A térszerűléssel megszakadt bennem valami, valami, amihez az egész életem kapcsolódott. Nem csak arról volt szó, hogy felnőttben is jó akartam lenni, valamikor esetleg ott is érmet szerezni, és így „elűsztak” az álmaim. Sokkal többről. Annak a bizonyos „flow-érzésnek” is az elvesztéséről, amikor úgy éreztem, hogy nincs külön terep, térkép, iránytű és én. Hanem egy egység van, aminek én csak része vagyok, és együtt mozgok vele. A baráti kör, igen, valóságosan az „életterem” elvesztését is jelentette ez a szakadás. Nem voltam többet része a közösségnek. Nem tudtam többet része lenni, mert nem volt többet közös témánk. Nem tudtam hozzászólni többet. Mert én nem voltam ott annál a pontnál, nem futottam azt az átmenetet, nem csörtettem át azon a bozótban.

Nagyon nehéz volt új értelmet találni az életemnek. Talán sikerült, talán nem. Habár magabiztosan jelentettem ki nemrég, hogy engem a tájfutás már igazából „nem érdekel” (csak a biciklis tájfutás...). De mégis, ha valamilyen csoda folytán újra tudnék futni, akkor azt hiszem: végre újra igazán önmagamnak érezném magam.

Amiben viszont sokat tanultam: értékelni azt, ami van. Elfelejtani azt, ami lehetett volna, ha... Értékelni a mindennapi kicsi örömöket, a családot, az otthon - és értékelni minden sétát, minden biciklitúrát, minden élményt; minden lehetőséget, hogy mozogjak, és a természet része legyek. És ha sikerült néha tájfutó versenyen részt vennem (amikor éppen jobb volt a térdem), nem tudtam többet bosszankodni semmin, ami régen annyira zavart: rossz térkép, rossz pálya, rossz helyre szerelt pont, bozót, csalán, és meg sorolhatnám, hogy mi mindenről szokás panaszkodni verseny után. Egyszerűen csak élveztem olyankor, hogy térképpel és iránytűvel a kezemben futhatok, csörtethetek

a bozóton keresztül, kivadulhatom magamat, és a végén izzadtan, mocskosan, esetleg véresen is, de boldogan futottam a célba és hálásan köszöntem meg a rendezőknek, hogy volt verseny, hogy kitéttek magukért: miattunk, értünk.

Hát ezeket akartam elmesélni.

És meg annyit szeretnék hozzátenni: Isten éltesen sokáig, Saci! Remélem, lesz alkalmunk valamikor újra találkozni.

MoSa meg a Hungária Kupák

Kovács Gábor

Balassagyarmati tájfutó

MoSával kapcsolatos élményeim véletlenül majd mind egy-egy Hungária Kupához kötődnek.

Az első még nem is saját élményem, hanem édesapám, Kovács Ferenc mesélte el. Ez még 1975-ben volt, a salgótarjáni Hungárián. Az egyik napon MoSa a Trabantjával rossz helyre parkolt le a városban, egy garázs vagy egy kerítéskapu elé. A tulajt annyira feldühítette ez, hogy bosszúból leeresztette a Trabantnak több kerekét is. Így mikor MoSa indult volna ki az aznapi versenyre, előbb még fel kellett pumpálnia a kerekeket, ami egyrészt fárasztó is lehetett egy kézi pumpával, másrészt el is tartott jó ideig. Emiatt talán a rajtját is lekészte, és a pályán annyira dekoncentrált volt, hogy az egyik ponton úgy futott át, hogy elfelejtett lukasztani. Ott volt, de nem bélyegzett. Csak a következő ponton vette észre a hibát – a papirkartonos-szűrőbélyegzős korban ezt még észre lehetett venni, nem úgy, mint ma a dugókánál. Így hát kénytelen volt visszafutni az előző pontra bélyegezni. Ez így a HK összetett győzelmébe került neki, ugyanis nagy csatát vívott az akkor szovjet színekben futó Zukule Alidával, és a végeredményben bizony sok volt az így begyűjtött idővesztés.

A második már saját élmény, bár MoSa nem is volt rajta jelen. Én 1978-ban kezdtem igazából a tájfutást, így az egi volt az első Hungária Kupám. MoSa már akkor élő legenda volt nekünk, fiataloknak, tudtuk, hogy ő a világ-bajnok, hogy a Spartacusban fut, satöbbi. A Hungária első napján a pályámon összeakadtam egy kategóriám béli F11C-s sráccal, már nem tudom ki lehetett, de kiderült, hogy Spartacusos. „Akkor te egy klubban futsz Monspart Saroltá-

val?"- kérdeztem tőle, és arra már nem is emlékszem mit válaszolt, nyilván igent, mindenesetre nekem kezdőként már az is nagy szám volt, hogy találkozhattam valakivel, aki egy klubban futott a világbajnokkal.

Emlékeim szerint MoSa már nem volt ott ezen az 1978-as Hungárián, akkor bajlódott a kullanccsal. A célsátor oldalára volt kiragasztva egy újságcikk és fotóriport „Monspart Sarolta jámi tanul” címmel...

A harmadik élményem 1987-ből való, amikor is a Hungáriát szülővárosomban, Balassagyarmaton rendezték, rendeztük. A verseny előkészítéseként volt az MTFSZ-ben egy összejövetel, ahol ott volt Iván, Kaponya, továbbá mind az öt versenynap pályakitűzője, ellenőrző bírója, meg még ki tudja, hogy kik. Szóval elég jól tele volt a Szövetség irodája. Valahogy oda keveredett MoSa is, aki meglátva ezt a népes seregletet, így szólt: „Hát mi ez a sok ember itt, ennyi napja nincs is a Hungáriának?”

Ráadásként még egy történet, igaz ez nem valamelyik Hungáriához, hanem az 1983-as Világbajnoksághoz kötődik. Ott én az információs irodán dolgoztam, és többek között feladatom volt a résztvevők (versenyzők, rendezők, sajtósok, stb.) nyakba akasztható „dögcéduláinak” megírása. Voltak különböző színű, VB emblémával megnyomtatott kartonlapok, azokra kellett a neveket egyesével felírni. A versenyzők az országuknak megfelelő zászlóval ellátott fehér cédulát kaptak, a terepre is kijáró rendezők pirosat, a többi rendező kéket, és még volt néhány színű. Ha jól emlékszem, csak egyetlen egy résztvevő volt, aki két cédulát is kapott, mégpedig MoSa. Egyet kapott, mint magyar szövetségi kapitány, és egy másikat, mint az IOF elnökségének tagja.

Gondolatok, az idő kerekét forgatva...

dr. Tóth Imre

Egy továbbra is “mást akaró” dél-alföldi, Szeged

1958-ban megalapítottuk a Dél-Alföldi Tájékoztató Szövetséget, és már ebben az évben megrendeztük a Szeged kupát. Monspart Sarolta is elindult

1959-ben egyik versenyünkön a sövényházai erdőben, talán ez volt az első komolyabb versenyé."

1964-ben öt magyar "néző" is részt vett saját költségén a svájci EB-n, Hardicsay Mária és a legendás Bárány házaspár mellett két dél-alföldi, Rimóczi Károly és Tóth Imre. Sok érdekeset láttunk és örülhettünk a kiváló magyar teljesítményeknek, köztük Saci 5. helyezését.

1969. utolsó napjaiban megalakítottuk a Csongrád megyei Tájékoztató Futó Szövetséget.

1970-ben a tiszai árvíz addig soha nem látott magasságot ért el, de ez sem tántorított el, hogy megrendezzük sportágunkban az első Úttörő Olimpiát. Monspart Sarolta is megtisztelte jelenlétével ezt a fontos sportágtörténeti eseményt (Csengele-Kömpöc).

1976-ban az ATIVIZIG akkori igazgatója, a fiatalon elhunyt dr. Simádi Béla megkérdezte, ismerjük-e Monspart Saroltát? A rövid válasz után: Naná!, azt mondta, neki annyira szimpatikus volt, amit Saci nyilatkozott, hogy szívesen látna egy sportági szakosztályt. A Szegedi Vízügyi SK egy év múlva két megyei bajnokot is adott.

1990-ben Szegeden megrendeztük az I. Sportági Konferenciát. A sportot felügyelő miniszterhelyettes, a sportági elnök, a főtktár és a világbajnok Monspart Sarolta is ott volt, az azóta sem látott szintű elnökségben, a jelenlévő 150 sporttárs mellett. Sajnos azóta sem volt ilyen jellegű rendezvény.

1994-ben Csillebércen az országos értekezlet szünetében, a főtktár (Skerletz Iván) és Saci győzködött, hogy ne vágjunk bele az első sportági alapítvány szervezésébe. Talán a kudarctól féltettek? Akkor az egyszer nem hallgattunk rájuk, belevágtunk és a sportág önzetlen támogatóitól az elmúlt 15 év alatt közel egy millió forintot kaptunk. Ezt az első alapítványt a szegedi székhelyű „Az iskolai tájékoztató futását” követte majd a budapesti, és az országos is. Jó, hogy ellentmondtunk!

2008-ban volt 50 éves a szervezett tájékoztatói sport a Dél-Alföldön. Ünepszünkön megjelent Saci és az első magyar egyéni bajnok, Thuróczy Lajos is. Feledhetetlen az összegyűlt 240 fő együttgondolkodása, a sportágunk iránti szeretet megnyilvánulása. Jelen sorok írója Sacitól egy tájólót kapott, azzal a

"Ha ez így lett volna, nem most ülnénk az 50 éves évfordulót. (Szerk.)

megjegyzéssel, hogy "nehogy eltévedjek a következő években". Ígértem betartom, de nagyon nehéz, ha egyre több a mást akaró, akik közben feltűntek. Az egyik aktív megjegyezte: "már akkor mást akart a Tóth Imre". Hát igen, kedves nyilatkozó, ha dicsekvésnek tűnik is, de Rostás Irén, a Szerencsi-növér és sokan mások bizonyították, hogy az Alföldön is lehet sportágunkat magas szinten, de a tömegek számára is művelni.

Jó egészséget kívánok!

Emléktőredékek Sacinak

Sindely Pál

Szeged

Az első találkozás

A Magyar Természetbarát Szövetség 1967. december 2 és 5 között a felsőfokú intézetek szakosztályvezetői és aktívai részére tanfolyamot szervezett. Mint akkori szegedi egyetemista vettem részt ezen a rendezvényen. Harmincad magammal, mint lelkes kis turista, főleg a természetjáró ismeretekből halmoztam az ismereteket. Közben egy-egy kis túravezetés is be volt iktatva a Budai-hegységben.

A tanfolyam harmadik napján „tájékoztatósi futó alapismeretek” címszó alatt terepbemutató következett. A találkozó időpontja és helye 14 órakor volt, az akkori Kolacskovszky Lajos turistaház előtt. Már időben ott voltunk s vártuk a szervezőt. Telt-múlt az idő, sehol senki. Pontban 14 órakor nagy csörtetésre lettünk figyelmesek. Törékeny, sportos lány futott ki az erdőből, s már mondta is (szerintem elhadarta): „Ugye engem vártok? Saci vagyok. Gondolom, a térképjeleket már ismeritek? Kaptok egy fekete-fehér térkép vázlatot! Mindössze két km-es kör alakú a pálya. Ahol láttok ilyen kis piros-fehér színű „papírkát” ott zsírkrétaival tegyetek a térképre egy jelet. Indulhattok együtt! De tudjátok mit, induljatok egymás után félpercenként! Úgy izgalmasabb! Gyalogolhattok, futhattok is. Ahogy jól esik. Itt várlak benneteket!” Így is cselekedtünk. Teljesítettük mindannyian a feladatot. Mikor mindenki visszaérkezett, „a Saci” bemutatkozott: „Ugye milyen jó volt?! Ezt a sportot úgy hívják, hogy tájékoztatósi futás. Engem Monspart Saroltának hívnak. De nehogy magázzatok!

Amúgy is egykorúak vagyunk!" Ott a helyszínen még elidőztünk, s ő beszélt a sportág szépségeiről. Volt miről, hiszen ekkor ő már négyszeres magyar bajnok volt.

Csak érdekességképpen jegyzem meg, hogy a tanfolyam ideje alatt ismer-tem meg egy másik tájékozódási futót is, a későbbi években nagy ellenfele-met, nevezetesen Sötér Jánost, vagy ahogyan mi szólítjuk, Janót. A Népstadi-on főépületében élménybeszámolót tartott nekünk, mint hegymászó, az akkori Szovjet Alpin Szövetség meghívására a Lenin csúcsra (7134 m-es) vezető expedícióról, amelynek ő is tagja volt.

Egy VB térkép álmoként

Az úttörő olimpiák történetében sportágunk először csak a VI. országos döntőn szerepelt, Csongrád megye szervezésében, dr. Tóth Imre irányításával.

Az MTFSz megbízásából a XV. Országos Úttörő Olimpia országos döntőjé-re 1979. június 30 – július 1. között került sor Kistelek térségében s ugyan-csak Csongrád megyei szervezésben. Ennek a versenynek az ellenőrzőbírója volt Monspart Sarolta. Nem véletlenül esett reá a választás. Egyrészt azért, mert Csongrád megye számára „az ország szíve-csúcske”. Másrészt azért is, mert úgy éreztük, hogy a hosszú betegséget követően ezzel is segítjük gyógy-ulását, hogy ha feladatot adunk neki, ezzel is megtisztelve őt.

A versenytérkép elkészítésével engem bíztak meg, ugyancsak rám esett a választás a pályák megtervezésére is. A versenyt megelőzően, az előzetesen megbeszéltek szerint Monspart Sacit, mint ellenőrzőbíró-t vártam a verseny helyszínére. A csengelei bekötőútnál hárman is vártak rám: Saci, egy aranyos kutya, „aki” mint kiderült az erdőben is vigyázott reá, valamint Saci férje Feledi Péter. Rövid idő után a verseny céljában voltunk. Megbeszélünk az ilyenkor szokásos tennivalókat, a verseny tudnivalóit. Ezt követően Saci kutyájával elindult az erdőrengetegbe, az ellenőrzőpontok kontrolljára. Péterrel nagyon örültünk ennek. Végre ismét a versenytereppelel ismerkedik. Nem sokkal később szomorúan láttuk, hogy jönnek visszafelé. Saci szomorúan mondta: „Pali! Tudom, hogy most meg fogtok haragudni rám. Látom, hogy a térkép jó, az elképzelések jók, láttam a rajtot, de én tovább nem megyek!” A szeméből olvastam ki, hogy ez a kiváló sportember, akit én számos esetben láttam futni a versenyeken, akkor még félt egyedül bemenni az erdőbe. De ő is tudta azt,

hogy én sem hibázhatok, a pályakitűzésben meg pláne nem. Nagyon megnyugodott, amikor a verseny flottul lezajlott. Ekkor már a derűs kedve is előjött.

Monspart Sarolta mint mindig, most is elismerően nyilatkozott a Csongrád megyeiek tevékenységéről. „A Kis Tóth – ahogyan ő a Csongrád Megyei Tájékoztató Futó Szövetség elnökét nevezte – még azt is elintézte, hogy a Magyar Néphadsereg egyik alakulata fürdősátrakat állítson fel. A célba érkező gyerekek befutásuk után lezuhanyozhattak. Ilyesmit csak Svédországban, a tájfutás fellegvárában láttam eddig!”

A versenyt követően néhány nap múlva, levelet kaptam az alábbi szöveggel:

Kedves Pali!

Köszönettel a jó munkatársi együttműködésért és szeretettel küldöm a KÖMPÖC térképedért és a befektetett sok munkádért a tavalyi VB térképet a női pályával.

Jó helyesbítést kívánok a jövőben is: üdvözlettel Mosa”

Budapest, 1979. július 1.

Utólag jobban belegondolva, tulajdonképpen Saci azt a térképet adta nekem ajándékba, az 1978-as VB térképét, amely számára csak egy fiktív térkép maradt. Pedig nagyon szeretett volna ott lenni ezen a VB-n is. Mi juthatott eszébe? A korábbi sikerek, vagy azok a versenyek, amik még várnak rá?

Puerto Rico-i díjazottak között ünnepelve

Monspart Saci eleget tesz a különféle sportmeghívásoknak, számára ez természetes dolog. Amint ő mondja: „Nem tudtak olyan „hurka” helyre hívni, ahová el ne mentem volna élménybeszámolóra.”

2008 februárjában Szegedre jött el, a Csongrád megyei Tájékoztató Futó Sport ötven éves jubileumi emlékülésére. Jelenléte, hozzászólása csak megerősítette bennünk azt a hitet, hogy a világ legcsodálatosabb sportstadionja a természet.

Az ünnepség után otthonunkban – a feleségem Ági vendégeként is – került sor arra a baráti ebédre, amelyre Schell Toncsi, a felesége Erzsike, Monspart Saci valamint Korik Verus is eljöttek. Útjaink az évtizedek alatt számos alkalommal összetalálkoztak, volt hát beszélgetni való bőven. Maratoni futó lévén többek között az amerikai verseny is szóba került. Az apropót az adta, hogy 1977-ben a Puerto Rico-i San Juanban nagyszabású női futóversenyre került

sor. A Guayanila elnevezésű viadalon magyar siker született: a 10 km-es távon Monspart Sarolta lett az első, Korik Andomé Vera pedig a tizedik helyen végzett. Jó szereplésük révén a csapatverseny ezüstérme is Magyarországra került.

De önmagáért beszél a még aznap hozzám írt levele is:

Kedves Ági és Pali!

Először is köszönöm a meghívást az ünnepi ülésetekre és az ünnepi ebédre is.

Nekem nemcsak az ifjúságom és a sikerek, amit adott és ad a tájfutás és Ti, tájfutók, hanem minden érték, minden becsülendő, minden követendő, ami a mai világból lassan hiányzik.

Ez a tájfutó közösség, a hálózatunk nagyon nagy érték...

Nagyon kellemes, emberes és majdnem irigylésre méltó "birtokon" éltek, amit a Ti igényeitek, jellemzőitek szerint alakult így. Gratulálok hozzá.

Még egyszer köszönettel a sportbaráti meghívásért, Áginak a finom és egészséges ebédért, a viszontlátásig: Saci

Budapest, 2008. február 2.

U.i.: Rendben hazaértünk, bár végig esett az eső, csak Budapesten nem.

A magyar tájékozódási futás egyik legnagyobb személyisége

Kővári Endre (Amigo)

Tájfutó (Bp. Pedagógus)

Amikor Jávorka Péter, a Szilágyi gimnázium történelem tanára és a Budapesti Pedagógus Sportkör természetjáró szakosztályának vezetője 1960-ban lehozott néhány kislányt az egyik edzésre, még nem gondoltunk, hogy vendégeinkből világklasszisok nőhetnek ki.

Péter már mesélt a lányoknak az iskolában a természetjáró versenyzésről, amely akkoriban kezdett tájékozódási sporttá átalakulni. Rövid beszélgetés után felkért Péter, hogy tartsak egy futóbemutatót a már besötétedett pályán. Fogtam a kisebbik fejlámpám és – úgy emlékszem overálban, mintegy az akkori versenyöltözetet demonstrálandó – az élre álltam. Az új lányok közül ketten futották le a két kört mögöttem. Nekem azért kellett előttük futni, hogy a közeli pályaszakasz világos legyen, mert a pályának nem volt világítása. Ez a

két vállalkozó kedvű 16 éves kislány Monspart Sarolta (Saci, Mosa) és a nemrég elhunyt Sárfalvi Erzsébet (Joe) volt. Saci volt közöttük a leginkább célra törő. Az akkori osztott részlegű csapatbajnokságokon sokszor volt a kitűnően tájékozódó Ditke társa. Az együttes versenyzés alatt tanulta meg a tájékozódást.

Saci az 1966-os finnországi világbajnokságon a figyelemreméltó 9. helyet érte el. Később meglátogatott minket a németországi Lübbecke-ben ahol kiértékeltek VB-útvonalát. Saci úgy érezte, ezúttal jól tájékozódott, mert mindenütt pontosan tudta, hol van éppen. A mérések utáni matematikai értékelésem azonban azt mutatta ki, hogy egy bizonyos „legkisebb akart hiba”-elv alkalmazásával megnyerhette volna a világbajnokságot.

Saci már akkor világlklasszis volt. Magas tájékozódási technikája, kitűnő hosszútávfutó kondíciója sok örömet szerzett nekünk, magyar tájfutóknak is.

Egy zöldfülű vallomása

Kelemen Janó alias Cingár

Pécsi tájfutó, sokszoros válogatott

Ha azt hallom, hogy „Jani”, akkor tudom, hogy a szomszédom szólít meg.

Ha a hullámszó Balaton partján, a strandon, a „Szia Kemi” hangzik fel, akkor tudom, hogy egy fonyódi testnevelő tanár köszön rám.

Ha „Mikes” felkiáltást hallok a hátam mögött az erdőben, akkor Madár akar beelőzni az átmenetben.

Ha kapok egy e-mailt „Szia Janó!” megszólítással, akkor az ország valamelyik pontjáról kapok egy tájékozódási futótól levelet.

Ha pécsiek emlegetnek, akkor „Stancira” gondolnak.

Jánoska felkiáltást halva a számítógépem és a konyhai mosogató közötti átmenetet kell a legrövidebb útvonalon megvalósítanom.

De abban is 100%-ban biztos vagyok, ha „Cingár” van a levél megszólításában, akkor azt az üzenetet csak Sacitól kaphattam.

Van egy-két ereklyém a sportágunkról.

Ezek közé tartozik a váraljai CSB térképe 1974-ből, Saci aláírásával. Levezetés közben bátorkodtam megszólítani a fekete rövidnadrágot és rövid ujjú pólót viselő Világbajnoknőt. Jelentem, sikerrel.

Van egy magam által készített kitűző, szintén az előbb említett időszakból, ami Saci szőke hajú, sárgapólós portréját ábrázolja. Hogy melyik újságból sikerült kiollóznom az arcképét arra, már nem emlékszem. A fekete és a sárga mellett nagyon jól állt még neki a bordó Yngve feliratú póló is. Jelentem, ma is nagyon „elegánsan” választ magának ruházatot.

Most már bevallhatjuk, hogy Kaposváron a Matuszka Józsefné kezei alatt nevelkedett „gépiparis” tájékozódási futó palánták, – köztük én is – rajongtunk érte. Jelentem, ma is.

Mit ad Isten, a fent említett eseményt követően pár évvel a tatai edzőtábor éttermében ülhettem, csendesen, kissé remegő kezekkel, fiatal válogatottként vele szemben a reggeliző asztalnál. Abban az időben nagyon szaporáznom kellett a lépéseimet, hogy a pl. a tardosi edzőtáborban a terepreosztályos körökön, ha csak pár méterrel is, de korábban érkezzem meg a célvonalra.

Egy kis visszaemlékezés a régmúltra. Ismeretségünk elmúlt sok éve alatt mi minden felejthetetlen emléket is kaptam Tőled? (Csak tömondatokban.)

- Életem első külföldi útjának élményét, ami Finnországba vezetett. Te a 7. helyen végeztél a Kalevan Rasti versenyén. Értem ugyan nem küldtek ki medvéket és farkasokat az erdőbe, de már csak egy ezüst csik vezetett a befutópontról a cél „hűlt helyén” egy kempingasztal mellett üldögélő rendezőhöz. Jelentem leégtem.

- Az első Adidas válogatott melegítőmet. Jelentem, még mindig megvan, párjával egyetemben.

- A magyarországi VB előtti bizalmat. Jelentem, megkönnyeztem.

- A fantasztikus ausztráliai VB sport és turisztikai élményét. A váltó negyedik helye sokak szerint ér annyit, mint az 1972-es bronz, mert erősebb mezőnyben, farsta rendszerben született. Jelentem, kitörölhetetlen az emlékezetből.

- Anyai szeretetet, amikor Svédországban kifordult a vállam és ápolásra szorultam.

- A nagybetűs életbe való elindítást 1990-ben. Jelentem, meghatározó volt életem következő 16 évére.

- Közös marketing „hadjáratainkat” elnökségi tagságunk alatt. Jelentem, térképpel a kézben sikeresebbek voltunk.

Köszöntő vallomás a „JELENSÉGHEZ”

Dr. Holló József Ferenc altábornagy

Címzetes egyetemi tanár

A Magyar Tájékoztató Futó Szövetség tiszteletbeli elnöke

Nem tudom, ki hogy van vele, én szeretem Monspart Saroltát.

Amikor 1989-ben személyesen is megismertem, még nem értettem, de most már tudom, ahogy Skerfetz Iván mondta: Ő egy „JELENSÉG”.

Valóban példakép sokak számára jellemből, akaratból, hitből, szívből és emberségből. Ő a női intellektuel „szőke szikla”. Minden idők legnagyobb tájfutó csillaga, a világbajnok, a „futás nagyasszonya”, mindenki segítője, az egészséges életmódot vivott harc jószolgálati nagykövete. Egyszóval minden nehézséggel szembeszálló, kitartó, nagybetűs „EMBER”, akit érdemes szeretni és tisztelni.

Monspart Sarolta sokak számára tanította és tanítja miért is fontos a mozgás, a tájfutás, az életet jelentő mindig is intelligens atlétika, amiért hölgyek és urak Magyarországon és külföldön sok tízezren hálásak lehetnek.

Ugye már értik, miért is szeretem és tisztetem Monspart Saroltát?

Kívánom, hogy még nagyon sokáig sokakat vezessen be itthon és külföldön a „futás csodálatos világába”.

A rénszarvasos terítő'

Dr. Hegedűs Ábelné

Családanya, 25 többé-kevésbé tájfutó leszármazottal

Amikor az ember a kilencvenedik éve felé közeledik, legszívesebben a múltba tekint már vissza. Emlékezik, régi fényképeket nézeget, hajdani napló-feljegyzéseit olvasgatja. Kedves költőnk, Áprily Lajos ezt nálam sokkal szebben fogalmazta meg „Magányosság” című versében:

Mind ritkábban szól hozzám a jövő

S mind ékebben énekel a múltam.

Ahogy most én családjunk múltjába visszanezék, főleg az utóbbi ötven évbe, biztosan állíthatom, hogy ott bizony a tájfutás „énekel ékesen” mert keményen rányomta bélyegét a mi életünkre. Napi bejegyzéseimben, lépten-nyomon szerepel a gyerekek edzésre-, versenyre-, edzőtáborba-való készülődése, indulása. Hamarosan aztán beszámolójuk a többnyire eredményes versenyekről.

S bár az öregember memóriája bizony elég szelektív, arra biztosan emlékszem, hogyan botlottunk bele ebbe a csodálatos sportba...

Nagyobbik leánykánkat (Aletta), aki 1962 tavaszán az ELTE Ságvári gimnáziumában elsős volt, egy osztálytársa, (aki a későbbiekben már alig versenyzett), rábeszélte, hogy induljon el vele egy versenyen, mivel akkoriban még kettesben futottak a fiatalabbak. Aletta nagyon lelkesen jött haza a versenyről. Mi, a szülei is azonnal csatlakoztunk a lelkesedéséhez. Mindketten, az uram és én is nagyon szerettük a természetet, legkedvesebb hobbink a kirándulás volt. Belvárosi, sötét, udvari lakásban laktunk, örökké azon igyekeztünk, hogy gyerekeink minél többet legyenek szabad levegőn s emellett sportoljanak is. A tájfutásban, akkor még tájékozódási futás volt a becsületes neve, mindkettő ötvöződött.

Három kisebb gyermekünk is hamarosan a legnagyobb nyomába lépett.

Először a nagyobbik fiunk (András), majd nemsokára a másik leánykánk (Ágnes) is. Utóbbi egy kicsit lassabban szánta rá magát a sportágváltásra,

"Családjunk azért van „felülreprezentálva” a szerzők között, mert az egész familia igen szoros kapcsolatot ápolt Sacival versenyzése alatt és utána is.

ugyanis lelkesen tornászott már a Spartacusban. (Később a „Spari” – ahol 1969-től Saci is futott – lett gyermekeink egyesületének, a BEAC-nak a legnagyobb ellenfele tájfutásban.) Kisebbik fiunknál (Ábel), aki pár évvel fiatalabb három testvérénél, már egészen természetes volt, hogy követi őket, mihamihamiánnyi időse lett, hogy ezt az akkori szabályok megengedték. Ez volt hát az indulás, a „szerelem első látásra.” s azt hiszem, használhatom azt a kifejezést is ugyanakkor, hogy „örök szerelem”.

Mert még ma is, részben nyugdíjasan, versenyeznek, térképeznek, versenyt rendeznek. Nekem pedig nagyon kedves perceket jelent, ha az asztalom köré telepedve, szemüveges, őszülő kobakjukat összedugják s megtárgyalják az aznapi vagy legutóbbi verseny pályáját, útvonalát, esetleg hibáit s főleg a „keveréseket”. Ezek a percek épp akkora örömet jelentenek mindig nekem, mint amikor betéved hozzám valamelyik unokám, s beszámol jelenlegi munkájáról, legutóbbi útjáról, kirándulásáról. Esetleg hozza valamelyik aranyos kis dédunokánkat, aki éppen kezd jární, beszélni, sőt már tájékozódási gyerekversenyen is indul... (11 unokánk és 10 dédunokánk van).

Az évek során, bár mindegyikük helyt állt előbb a tanulásban, majd a munkában, sok szép eredményt értek el a tájfutásban is. Rengeteg emléktárgyat gyűjtöttek be, jutalomként és tiszteletdíjként. Ezek eleinte mind a Vas utcai lakásunkba kerültek, ahol még mindannyian együtt laktunk. Tarkállott az összes helyiség a csapatzászlócskáktól, plakátoktól, rajtszámoktól stb. Voltak természetesen emblémás vázák, poharak, tányérok is szép számmal. Néhány darabot, mikor egyedül maradtam (1994), s mostani otthonomba költöztem, ide is áthoztam...

Ezek között van az egyik legkedvesebb emlékem, egy immár agyonmosott konyharuhaféleség. Óriás szarvú rénszarvasok vannak beleszöve kicsit sötétebb színben, a drapp alapba. Ezt én eleitől fogva kenyértakarónak használtam és mindig nagyon szerettem. Ugyanis, valamikor a 70-es évek közepén kaptam Mosától személyesen. Egyik északi versenye után jött a Vas utcába, Ágnes lányomhoz, aki akkor még velünk lakott. A csengetésére én nyitottam ajtót. Ahogy belépett, rögvést a kezembe nyomta ezt a töröruha szerűséget:

„Ezt Hegedüs néniem hoztam” szöveggel s már ment is a belső szobák felé. Akkor is, később is sokat töprengtem rajta, ugyan mivel is érdemeltem ki ezt a kedvességét? Aztán 1978 nyarán s a rákövetkező hetekben, hónapokban

ennek kapcsán még többet gondoltam Rá. Miközben aggódtunk és reménykedtünk, őszintén mondhatom, hogy bár jóval öregebb vagyok nála, példaként állt állandóan előttem fegyelmezettségével, vasakarátával. S áll most is, jelenlegi, a közösségért, egészséges életvitelért folytatott tevékenységével.

1978 nyarán a család a Balaton-átúszó versenyen vett részt, kísérőként Édesanyám is ott volt.

Meglátta Feledy Pétert, és odalépett hozzá:

Mosa? – kérdezte, vagyis hogy merre jár, mit csinál Mosa, mert őt nem látta a közelben.

Túl van az életveszélyen – válaszolta Péter, mire Édesanya szótlanul otthagya.

Ez volt az első hírünk a betegségről, mivel az első napokban hírzárlat volt.

Én nem tartoztam Saci „belső köreihez”, mint a testvéreim, ezért csak akkor szántam rá magam, hogy meglátogatom a kórházban, amikor augusztusban elkészült az Eötvös Loránd ev. programfüzete, amit szinte a nyomdából vittem el Neki.

Akkor a László kórház egy közvetlenül parkra nyíló szobájában feküdt és természetesen a visszatérést tervezgette, melyik verseny is lehet az első, amin már indulhat.

A füzet első oldalára került Mosa fényképe és egy rövid szöveg:

Tíz éve nyeri az Eötvös Loránd emlékverseny női versenyét Monspart Sarolta, aki most betegsége miatt nincs az indulók között. Ezúton is kívánunk neki mielőbbi teljes gyógyulást!

Mosa nagyon lelkes volt:

Igen Ábel, ez a legfontosabb, a teljes gyógyulás, köszönöm! – mondta, és én örültem, hogy ebben a nehéz helyzetben is sikerült mosolyt csalnom az arcára. (Szerk.)

Az ötven év címszavakban

Ahol nincs sportág feltüntetve, az mind a tájfutásra vonatkozik.

A futóversenyeket és mozgalmakat, amelyek létrehozásáért és fejlesztéséért dolgozott, csak az első évnél említjük, amikor megrendezték (elkezdődött).

1960 Jávorka Péter toborzást tart a Szilágyi Erzsébet leánygimnáziumban, a 16 éves Monspart Sarolta, aki korábban már több sportágot kipróbált, de mindenhol eltanácsolták, jelentkezik. Leigazolják a Bp. Pedagógus SE-be, első versenyein Győry Dítkével fut párosban.

1962 Az első női tájfutó országos bajnokság, egyéniben MS hatodik, csapatban első.

Bekerülne a csapatba, de nem indulhat az EB-n, mert túl fiatal, a magyar szövetség nem kér neki rajtengedélyt.

1963 A Magyar Népköztársaság Érdemes Sportolója

1964 Az Európa Bajnokságon Svájcban ötödik, de utána nem engedik meghívóval sem külföldi versenyekre.

Az egyéni bajnokságot megnyeri és ez így lesz 1977-ig minden évben.

1965 Turistaútlevelel Svédországba utazik, hogy tanuljon az északiaktól.

Sífutni kezd az Előrében.

1966 Az első világbajnokságon Finnországban kevesebb, mint öt percre lemaradva a másodiktól, kilencedik. A váltón az előző futó kiesése miatt nem indulhat.

1967 Matematika-fizika tanári diplomát szerez (ELTE), majd másfél évig tanít Soroksáron.

Sífutóként átigazol a Vasas SC-be.

Az első váltóbajnokságon a győztes csapatban van, 1977-ig összesen 9 váltó és 11 csapat Magyar Bajnokságot nyer, összesen 34 OB-t.

Svédországi versenykörútra utazik engedély nélkül, ezért eltiltják.

Főiskolai atlétikai bajnokságot nyer 800m-en (2:22).

Első, egyéni hangvételő, cikkei a Tájékozódási Futás című lapban.

1968 A világbajnokságon Svédországban fél óra hátránnyal 14., de így is a legjobb magyar.

- 1969 Átigazol a Bp. Spartacus-ba, ettől kezdve „szocialista profi”, az OKISZ-nál előadó.
Először nyer sifutó magyar bajnokságot csapatban, majd 1977-ig összesen 13-szor.
Mindent megnyer, kivéve az NDK-ban az elő VB-t.
- 1970 Esélyesként a világbajnokságon az NDK-ban hét perc hátránnyal 8., a legjobb magyar a hatodik Hegedüs Ágnes. MS nagyszerű futásával a váltó ezüstérmes.
Bevezetik az év sportolója címet sportáganként, ezt a tájfutásban mindig ő kapja 1977-ig. Sízésben is az élre kerül később, de az össz-sportági „év sportolója” címet nem sikerül elnyernie.
- 1971 először nyer sifutó magyar bajnokságot váltóban, majd 1977-ig összesen 6-szor
39 nap alatt 5 országban 25 verseny Pirjo Seppa-val, erről cikket is ír az IOF lapba (németül) Cigányvándorlás tájolóval címmel
- 1972 A VB előtt mind a 11 csehszlovákiai versenyét megnyeri és VILÁGBAJNOK lesz. A váltóban negyedik.
Meghívják Lidingöbe (Svéd.) egy 15km-es futóversenyre, de nem sikerül nyernie ezért önmagára mért büntetésként lefutja a Csepeli maratont. Ő az első európai nő 3 órán belül (2:59:30).
Magyar Népköztársaság Sport Érdemérem
Sífutó elő-VB Bulgáriában, irreális eredményekkel
Elkészíti a Szanazug tájfutó térképet Bozán Györggyel
- 1973 Magyar Rádió első futó-kocogó napja.
Először nyer sifutó magyar bajnokságot egyéniben (rögtön mindkét távon), majd 1977-ig összesen hatszor. Összesen 25 sifutó magyar bajnokságot nyer a Vasasnak.
A sitáfutó World Meeting-en hatodik Svédországban.
- 1974 Hegedüs Andrással Dániában és Angliában
A dániai világbajnokságon 12 perc hátránnyal 15., a legjobb magyar Cser Borbála, 14. A váltóban reménytelen helyzetben indul, végül nyolcadikak lesznek.
- 1975 11. hely a sitáfutó VB-n Finnországban.

Karját töri Dániában egy éjszakai versenyen, természetesen begipszelt kézzel is versenyez.

Magyar Népköztársaság Kiváló Sportolója.

Leeresztik a Trabantja kerekeit, ezért elveszíti a Hungária kupát Salgótarjánban

- 1976 Az O-Ringen első nem skandináv győztese, szinte reménytelen helyzetből rajtolva az ötödik napon. Sokat gúnyolódnak „papírajagúárján” (a versenyre Trabanttal érkezik).

A tájfutó és a maratoni VB között mindössze egy hét van. Megpróbál mindkettőre felkészülni, de egyik sem sikerül igazán.

A különös hangulatú világbajnokságon (a magyar férfi csapatot máig tisztázatlan körülmények között nem neveztek) Skóciában toronymagas esélyes, de 16 perc hátránnyal csak 18. A váltóban megközelíti a vezető párost, de hibázik, így is harmadikok lesznek.

A maratoni VB-n Waldniel-ben (NSZK) ismeretlen eredményt ér el...

A csepeli maratonin futja legjobb idejét: 2:48:22:2 (Félpályáig vele futottam, de természetesen nem bírtam az iramot és 25 km-nél feladtam. A szerk.)

- 1977 Megnyeri a Guayanilla futóversenyt Puerto Rico-ban (Korik Vera 10.). Rosszul rajtoltatják a Hungária kupán, ezért immár másodszor veszíti el az összetett versenyt (a többit 1967-1977 között mind megnyerte).
Állami Ifjúsági Nívódíj

- 1978 Második Atlantában az Avon maratonin (II. nem hivatalos VB). Elhalmozzák futóverseny-meghívásokkal (New York, Tokió stb.), de betegsége miatt mindez elmarad.

- 1978 Gyengélkedik és későn fordul orvoshoz, vakbéllel megoperálják, csak később derül ki, hogy egy kullancstól agyhártyagyulladásra kapott. Egy hétre kómába esik, majd három hét intenzív osztály és hosszú lábadozás. Az orvosok minden erőfeszítése ellenére egyik lábára sánta marad, lelki megbékéléséhez 8-10 év kell.

Aranyjelvényesek az olimpiára mozgalom.

KISZ Ifjúsági Érdemérem

- 1979 Diplomát szerez a TF sportvezetői szakán.
Felszólal az országos kommunista sportaktíván.

- Társa lesz Samu, a fekete óriás schnauzer.
- 1980 A tájfutó válogatott szövetségi kapitánya lesz (állása az OTSH-ban).
Csapatvezetőként elindul a Prágai Tavasz versenyen, a győztes idő közel dupláját futja.
MTFSz elnökségi tag, később elnökhelyettes
Diplomát szerez a TF szakedzői szakán.
Fair Play-díj (1979. évi Sportszerúségi díj, fődíj)
- 1981 Megszületik Feledy Péterrel közös gyermeke, Botond (október 27.)
Térképbarátok köre alapító tagja (ma: Magyar Térképbarátok Társulata)
Futapest
- 1982 1994-ig az IOF (Nemzetközi Tájfutó Szövetség) elnökségi tagja.
Állami Ifjúsági Nívódíj
- 1984 MTFSz (Magyar Tájékoztató Futó Szövetség) alkalmazottja lesz.
Pajtás futás
- 1986 UNICEF-emlékérem
- 1987 1988-ig a Sportsegély Alapítvány kuratóriumának elnöke
- 1988 Magyar Népköztársaság Sport Érdemérem, arany fokozat
- 1989 Leköszön a szövetségi kapitányságról.
Mesteredzői címet kap.
- 1990 Az Országos Egészségnevelési Intézetben (OENI) kezd dolgozni, az életmódprogram vezetője lesz. Az intézmény hamarosan a Nemzeti Egészségvédelmi Intézetet (NEVI) nevet veszi fel.
Megjelenik Miltényi Mártával közös könyve: A futás csodálatos világa
- 1991 Magyar Térképbarátok Társulata tiszteleti elnökségi tagja lesz.
- 1994 Az IOF (Nemzetközi Tájfutó Szövetség) elnökhelyettese lesz.
- 1995 Vezércikkével megjelenik a Spuri első száma
- 1996 Leköszön IOF funkciójáról, megkapja az IOF ezüstjelvényét.
- 1998 Avon országos női mozgásprogram szakmai vezetője
Életrevaló plussz program
- 1999 Nemzeti Szabadidősport Szövetség elnöke és a Testébresztő Női Mozgásfesztivál fővédnöke
- 2000 Lektorálja és kiegészíti Kathrine Switzer futókönyvét
- 2001 Munkahelyének névváltozása: Országos Egészségfejlesztési Központ (az ÁNTSZ része)

Esterházy Miksa-díj

A Dobogókői hegylövő-verseny védnöke.

2002 "MINDEN-KOR" Női SE fővárosi futó egyesület edzője

2003 Újabb névvaltozás: Országos Egészségfejlesztési Intézet (OEFI)

Köztársasági Elnöki Érdemérem

2004 Az Országos Egészségfejlesztési Központban dolgozik, ahol a Johan Béla Népegészségügyi Program egyik koordinátora.

Abbahagyja a futást, mert a jó lába már nem bírja a terhelést

Nyugdíjas futó-gyalogló klubot indít az OEFI-ben.

2005 Egy fejezetet ír az „Imák és kételyek könyvé”-be

2006 A Nemzeti Sportszövetség életműdíjasa

Először jelölik a Nemzet Sportolója címre.

Promenáddíj

2007 Ismét jelölik a Nemzet Sportolója címre.

Skerletz-díj (a magyar tájfutás legmagasabb kitüntetése)

2008 A Vasas Örökös Bajnoka címet kap.

Megindítja a Tabáni Gyaloglók Körét

Tabáni Spartacus Sport és Környezetvédelmi Egyesület Társadalmi Elnöke lesz.

Bedolgozik dr. Marton István Korkontroll című könyvébe

2009 Egy fejezetet ír a Vallomások – Harminchárom jeles magyar kortársunk gondolatai anyanyelvünkről című könyvbe

2010 Prima Primissima díjra jelölik

Évszám nélkül:

Egy szabálytalanul előző rendőr kis híján kivégzi a Férihegyi úton

Wesselényi Miklós Sport Közalapítvány elnöke 2004-ig

Tenyérlelenyomatát elhelyezik a hírességek falán

Sokat tesz a hűvösvölgyi kocogóház megnyitásáért.

A kötet támogatói

(az írókon kívül)

Minden-Kor női SE
Magyar Tájékoztató

Futó szövetség

Bozán György

Horváti György

Korik Andor felvétele a Csepeli maratonin 1977-ben

A szerzők névmutatója

Almás Márta 25
Argay Gyula 43
Bebesi Dalma 80
Bíró (Hegedűs) Aletta 42
Cser Borbála 47
Deseő László 48
Dosek Ágoston 65
Fekete Kriszta 93
Fey Enikő 98
Gieger László dr. 78
Harcsa Gábor 19
Hegedűs Ábelné dr. 110
Hegedűs Ágnes 37
Hegedűs András 38
Holló József 109
Holló Miklós 69
Homoki Géza 27
Kelemen János 107
Kiss Endre dr. 16
Kiss Zoltán 55
Kovács Gábor 100

Kőteles Gábor 97
Kővári Endre 106
Lantos Zoltán dr. 56
Lenkei Csilla 81
Liisa Veialainen 9
Majtényi (Győry) Edit 23
Matti Leikas 12
Minden-Kor női SE 76
Nyitrai György 45
Nyolczas Magdolna 87
Pintér Zsuzsa 70
Schell Antal 21
Schmidmeiszter Ilona 42
Sindely Pál 103
Sue Harvey 11
Szani Ildikó 89
Szarka Ernő 71
Szopori Éva 43
Tóth Imre dr. 101
Turchányi Piroska 30
Zentai László 73

Fotó: Matti Leikas, 1961, 1966

1965, 1963

Fotó: Homoki Géza, dr. Vörös István 1964–1967

Fotó: Józsa Sándor 1968

Fotó: Sötér János 1972 VB

Fotó: Sótér János, 1972 VB

1972

Mistryně světa maďarka Sarlota M o n s p a r t zvíťazila i v minulých 2 ročnících závodu v Opavě v kateg.DE

Mosa képe az 1972-es világbajnokságról, az opavai verseny programfüzetében, néhány ével későbből. Érdekesség, hogy a "magyar" jelzóből az s betű kimaradt, így maďarka lett belőle.

Tidigare världsmästarrinnan Sarolta Monzpart, Ungern, forcerar här mot slutmålet med 15 sekunders segermarginal före Kristin Cullman, som begrundar resultatavsluts besked tillsammans med 3:an Anne Landmark (foton Leif Forslund och Christian Tyre).

O-Ringen 1976, egy lap a svéd tájfutók 1977-es évkönyvéből

^akutya

Fotó: dr. Vörös István 1962, 1967

Fotó: Kerekcs Judit 2004

Fotó: Lenkei Csilla

1978. SZEPTEMBER 17.
KV. ÉVFOLYAM
38. SZÁM
68 OLDAL
ÁR: 5,50 FT

